

**Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ
ΜΟΝΑΔΕΣ, ΩΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Ν.ΦΩΚΙΔΑΣ**

της Αργοντίας Α. Παπαδοπούλου

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που υποβάλλεται
στο καθηγητικό σώμα για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων
απόκτησης του μεταπτυχιακού τίτλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος
«Οργάνωση και Διοίκηση Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων» του Τμήματος
Οργάνωσης και Διαχείρισης του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στην κατεύθυνση
«Αρχές Οργάνωσης και Διαχείρισης της Αποκατάστασης»

Σπάρτη

2016

Εγκεκριμένο από το Καθηγητικό σώμα:

1ος Επιβλέπων: Αλεξάνδρα Τριπολιτσιώτη, Ε.Ε.Π. ΤΟΔΑ

2ος Επιβλέπων: Απόστολος Στεργιούλας, Καθηγητής ΤΟΔΑ

3ος Επιβλέπων: Γεώργιος Τσίγκανος, Λέκτορας ΤΕΦΑΑ Αθήνας

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 14 της παραγράφου 2 (Διαγραφές Μεταπτυχιακών Φοιτητών) του Κανονισμού Λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, δηλώνω υπεύθυνα ότι για τη συγγραφή της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής μου Εργασίας (ΜΔΕ) δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από εφημερίδα ή περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Ημερομηνία: 11/09/2016

Η Δηλούσα

(Υπογραφή)

Copyright © Παπαδοπούλου Αρχοντία,2016

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχοντία Α. Παπαδοπούλου: Η διαχείριση των παραγόντων κινδύνου στις σχολικές μονάδες, ως παράμετρος αξιολόγησης της υγιεινής και ασφάλειας των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας.
(Με την επίβλεψη της κ. Αλεξάνδρας Τριπολιτσιώτη, Ε.Ε.Π ΤΟΔΑ)

Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής ήταν η αποτύπωση της διαδικασίας διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου των σχολικών μονάδων από τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ν. Φωκίδας. Το δείγμα της έρευνας απετέλεσαν με εθελοντική συμμετοχή 280 εκπαιδευτικοί, που εργάζονταν κατά τη σχολική χρονιά 2015-2016 σε σχολεία του παραπάνω Νομού. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγιο του Ευρωπαϊκού οργανισμού υγιεινής και ασφάλειας, μεταφρασμένο στην Ελληνική γλώσσα από το Ελληνικό ινστιτούτο υγιεινής και ασφάλειας εργασίας, που αφού τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα των εκπαιδευτικών, ελέγχθηκε με πιλοτική μελέτη. Το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε: α) Είκοσι επτά ερωτήσεις για την υγιεινή και ασφάλεια και β) Επιλεγμένες κατηγορικές μεταβλητές (φύλο, ηλικία, έτη υπηρεσίας, ειδικότητα, θέση ευθύνης και οργανικότητα). Από τους εκπαιδευτικούς ζητήθηκε να βαθμολογήσουν τη σπουδαιότητα των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου σε μία 5βάθμια κλίμακα Likert με το βαθμό πέντε να αναφέρεται στη μεγαλύτερη σπουδαιότητα της κάθε ερώτησης και με τον βαθμό ένα στη μικρότερη. Τα δεδομένα καταχωρήθηκαν σε προσωπικό υπολογιστή στο στατιστικό πρόγραμμα για τις κοινωνικές επιστήμες (έκδοση 21) και αναλύθηκαν με περιγραφική στατιστική και τη δοκιμασία χ^2 . Το επίπεδο σημαντικότητας τέθηκε στο $p < 0.05$. Η στατιστική ανάλυση αποκάλυψε ότι παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές: 1. Μεταξύ ανδρών και γυναικών, στη βαθμολογία των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου «έλεγχος», «εκπαίδευση», «γεγονότα που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό». 2. Μεταξύ ηλικιακών ομάδων, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «εκπαίδευση». 3. Μεταξύ προϋπηρεσίας, στη βαθμολογία των ερωτήσεων των ενοτήτων «έλεγχος» και «εκπαίδευση». 4. Μεταξύ ειδικότητας των εκπαιδευτικών, στη βαθμολογία των ερωτήσεων των ενοτήτων «σχεδιασμός», «έλεγχος», «εκπαίδευση» και «γεγονότα που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό». 5. Μεταξύ θέσης ευθύνης, στη βαθμολογία των ερωτήσεων των ενοτήτων «αναγνώριση κινδύνων», «σχεδιασμός», «έλεγχος», «εκπαίδευση» και «γεγονότα που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό». 6. Μεταξύ οργανικότητας σχολικών μονάδων, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «γεγονότα που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό». Συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί του Ν. Φωκίδας πιστεύουν ότι η διαδικασία διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου των σχολείων δεν είναι επαρκής και απαιτείται ενημέρωση σε τομείς όπως η αναγνώριση κινδύνων, ο σχεδιασμός, ο έλεγχος, η εκπαίδευση, τα συμπτώματα υγείας και των γεγονότων που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Λέξεις κλειδιά: Υγιεινή και ασφάλεια εργασίας, διαχείριση παραγόντων κινδύνου, πρόληψη, εργασιακό περιβάλλον, επαγγελματικό ατύχημα

ABSTRACT

Arhontia A. Papadopoulou: School environment risk factor management, as a factor in evaluating the hygiene and safety of first-tier education teaching personnel in Fokida Prefecture.

(With the supervision of Alexandra Tripolitsioti, Special Teaching Staff, TODA)

The purpose of this study was to fix the management process of the risk factors of schools by teachers of Primary Education of Law Fokida. The sample constituted by voluntary participation of 280 teachers who worked during the school year 2015-2016 in schools of Law Fokida. Data collection was performed with a questionnaire of the European Health and Safety Agency, translated in Greek language from the Greek health and occupational safety institute, which he modified and adapted to the specific target group of teachers, was tested with a pilot study. The questionnaire included: a) Twenty-seven questions on hygiene and safety and b) Selected categorical variables (gender, age, years of service, specialty, position of responsibility and organicity). Since teachers were asked to rate the importance of the questions in a questionnaire Likert scale with five degree refer to the greater importance of each question and the degree in a shorter. Data recorded on a personal computer in the statistical Scheduled for social sciences (version 21) and were analyzed with descriptive statistics and x2 test. The significance level was set at $p < 0.05$. The statistical analysis revealed statistically significant differences were observed : Among men and women , the rating of the questions of the questionnaire modules «control», «education», « events that could have caused injury». 2. Among age groups , the rating of the module questions «education». 3. Among service in rating of the modules of questions «control» and «education» .4. Among specialty teachers, the rating of the modules of questions «design», «control», «education» and «events that could have caused injury». 5. Among liability position in the rating of «risk identification modules of questions», «design», «control», «education» and « events that could have caused injury». 6. Among organicity schools , the rating of the module questions «events that could have caused injury». It is concluded that the teachers of the Law Fokidas believe that the management process of school risk factors is not sufficient and necessary information in areas such as risk identification , design, testing, education , health symptoms and events that could have been cause injury.

Keywords: *safety and hygiene ,risk factor management, preventative measures, work environment, work accident*

Ευχαριστίες

Για την επιτυχή έκβαση αυτής της έρευνας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά, την επιβλέπουσα της διπλωματικής μου εργασίας κ. Αλεξάνδρα Τριπολιτσιώτη καθώς και τον καθηγητή κ. Απόστολο Στεργιούλα για την ουσιαστική βοήθεια, την καίρια καθοδήγηση και το χρόνο που μου διέθεσαν παρά τις αυξημένες υποχρεώσεις τους.

Αρχοντία Α. Παπαδοπούλου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ABSTRACT	v
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	vii
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Ευρωπαϊκές έρευνες για την ασφάλεια και υγιεινή στους εργασιακούς χώρους.....	1
1.2 Έρευνες υγιεινής και ασφάλειας των σχολικών μονάδων στην Ελλάδα.....	2
1.3 Σκοπός, στόχοι, ερευνητικές υποθέσεις, λειτουργικοί ορισμοί της παρούσας διπλωματικής εργασίας.....	5
II. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Θεωρητική προσέγγιση της υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	
1.1 Ορισμός ασφάλειας και υγιεινής της εργασίας – οφέλη από την εφαρμογή της.....	9
1.2 Η υγιεινή και ασφάλεια στην εκπαίδευση	10
1.3 Ορισμός επαγγελματικής ασθένειας και εργατικού ατυχήματος.....	11
1.3.1 Ταξινόμηση των αιτιών των εργατικών ατυχημάτων.....	11
1.4 Η έννοια του κινδύνου	13
1.4.1 Πηγή κινδύνου	14
1.4.2 Εκτίμηση κινδύνου	14
1.4.3 Επαγγελματικός κίνδυνος	14
1.4.4 Διαχωρισμός επαγγελματικών κινδύνων	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Διαχείριση κινδύνου	
2.1 Εισαγωγή	16
2.2 Μεθοδολογίες διαχείρισης κινδύνων.....	17
2.3 Ανάλυση σταδίων διαχείρισης κινδύνων	19
2.3.1 Σχέδιο διαχείρισης των κινδύνων	19
2.3.2 Αναγνώριση των κινδύνων	19
2.3.3 Ανάλυση των κινδύνων	20

2.3.4 Ποιοτική ανάλυση των κινδύνων	20
2.3.5 Ποσοτική ανάλυση των κινδύνων	21
2.3.6 Σχέδιο αντιμετώπισης των κινδύνων	21
2.3.7 Παρακολούθηση των κινδύνων	21
2.3.8 Έλεγχος κινδύνου	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Πολιτική διαχείρισης κινδύνων	
3.1 Εισαγωγή	23
3.1.1 Δομικά στοιχεία της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων	23
3.2 Υποχρεώσεις της διοίκησης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας εργασίας.....	24
3.2.1 Υποχρεώσεις της διοίκησης στην ενημέρωση του ανθρώπινου δυναμικού αναφορικά με την ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία	25
3.3 Ο ρόλος των εργαζομένων στη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου.....	26
3.3.1 Η συμβολή των εργαζομένων στην πολιτική της διαχείρισης των κινδύνων.....	26
3.3.2 Τα οφέλη από τη συμμετοχή των εργαζομένων στην πολιτική της διαχείρισης των κινδύνων.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Συστήματα διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας εργασίας	
4.1 Στόχοι της εφαρμογής ενός συστήματος διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας εργασίας	28
4.2 Συστήματα διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας εργασίας: ΕΛΟΤ 1801:2008/ OHSAS 18001:2007.....	28
4.2.1 Ορισμός	28
4.2.2 Οφέλη από την εφαρμογή του ΕΛΟΤ 1801:2008 / OHSAS 18001:2007.....	29
4.2.3 Τα 12 βήματα του OHSAS 18001:2007	30
4.3 Διεθνή πρότυπα διαχείρισης κινδύνων	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Το νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα για την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία	
5.1 Θέσπιση νομοθετημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια εργασίας στην Ελλάδα από το 1911 έως και σήμερα	34
5.2 Υποχρεώσεις εργοδοτών με βάση τα νομοθετήματα για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων	37
5.2.1 Γραπτή εκτίμηση των επαγγελματικών κινδύνων	37

5.2.2	Πυροπροστασία στον εργασιακό χώρο	37
5.2.3	Σήμανση των οδεύσεων διαφυγής	37
5.2.4	Θέματα Πρώτων Βοηθειών, εκκένωσης χώρων, διάσωσης και πυρασφάλειας	37
5.2.5	Ορισμός ομάδων με συγκεκριμένες αρμοδιότητες	38
5.2.6	Σχέδιο διαφυγής και διάσωσης	38
5.2.7	Ομάδα πυροπροστασίας	48
III. ΜΕΘΟΔΟΣ		
	Δείγμα	39
	Μέσα συλλογής δεδομένων	40
	Διαδικασία συλλογής δεδομένων	42
	Στατιστική ανάλυση	42
IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		
	Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.....	46
	Σύγκριση της βαθμολογίας με επιλεγμένες κατηγορικές μεταβλητές.....	51
V.ΣΥΖΗΤΗΣΗ/ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ&ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ		
	Συζήτηση.....	113
	Συμπεράσματα.....	120
	Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	122
	BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	123
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I Παρουσίαση αποτελεσμάτων ανά ερώτηση.....	132
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των ελέγχων ανά ενότητα του ερωτηματολογίου.....	151
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....	154

I ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ευρωπαϊκές έρευνες για την ασφάλεια και υγιεινή στους εργασιακούς χώρους

Η εξασφάλιση ενός εργασιακού χώρου που θα δημιουργεί συνθήκες ασφάλειας στη διεκπεραίωση παραγωγικών λειτουργιών και αποφυγή επαγγελματικών ασθενειών ή ατυχημάτων για κάθε μέλος του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελεί ηθικό καθήκον για κάθε διοικητικό φορέα.. Οι επιχειρήσεις που ενστερνίζονται τις κοινωνικές αξίες και θέτουν την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία σε κεντρική θέση στις στρατηγικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, καταφέρνουν να δημιουργήσουν ένα θετικό εργασιακό περιβάλλον όπου είναι έκδηλη η δυναμική συμμετοχή όλων των τμημάτων της παραγωγικής διαδικασίας (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (OSHA –EU), 2012).

Κάθε 3,5 λεπτά σημειώνεται ένας θάνατος στην Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω ατυχήματος ή ασθένειας που σχετίζεται με τις συνθήκες του εργασιακού περιβάλλοντος. Το 2007, το τελευταίο έτος για το οποίο είναι διαθέσιμα συγκριτικά στατιστικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση των 27, παρατηρήθηκε ότι 6,9 εκατομμύρια άνθρωποι υπέστησαν ένα ή περισσότερα ατυχήματα στους χώρους εργασίας. Σύμφωνα με την έρευνα εργατικού δυναμικού για το έτος 2007, το 73 % των ατυχημάτων στους χώρους εργασίας είχε ως αποτέλεσμα τη λήψη άδειας ασθενείας για τουλάχιστον μία ημέρα και το 22 % τη λήψη άδειας ασθενείας για τουλάχιστον έναν μήνα, ενώ για κάθε έτος χάνονται τουλάχιστον 450 εκατομμύρια εργάσιμες ημέρες (A statistical portrait , Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, σ.97, 2010).

Αυτού του είδους οι ασθένειες και τα προβλήματα υγείας που σχετίζονται με την εργασία έχουν άμεσες επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση σε όλη την Ευρώπη, αφού κοστίζουν στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης τουλάχιστον 490 δισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος,

<http://osha.europa.eu/en/press/articles/Present-new-and-emerging-risks-IOHA>).

Για να μειωθεί το κόστος αυτό, απαιτείται αρχικά η εναρμόνιση του οργανισμού με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας μέσω της λήψης προληπτικών μέτρων, για την προστασία του εργατικού δυναμικού. Επίσης, η πολιτική για την ασφάλεια και υγιεινή της εργασίας επιβάλλει την ενσωμάτωση της εκτίμησης των παραγόντων κινδύνου σε όλα τα τμήματα του οργανισμού. Κινητήριο μοχλός στη διαδικασία διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου, αποτελεί η δέσμευση της ανώτατης διοίκησης και η συμμετοχή των εργαζομένων προκειμένου να προωθηθεί μια κουλτούρα υγείας και ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον. Η διοίκηση καλείται, όχι μόνο να ζητά τη γνώμη των εργαζομένων, αλλά να συμπράττει ενεργά μαζί τους και να τους ενθαρρύνει να συμμετέχουν ουσιαστικά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η διαβούλευση δεν αποτελεί απλώς μια νομική υποχρέωση αλλά ταυτόχρονα μπορεί να είναι οικονομικά επωφελής για την επιχείρηση, δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι γνωρίζουν τους βασικούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν κατά την εργασία τους σε καθημερινή βάση και μπορούν συχνά να βρίσκουν απλές και οικονομικά αποδοτικές λύσεις, (http://www.iatrikiergasias.gr/upload/file/el_hwc2012-13_campaign_guide.pdf).

Στα οφέλη αυτής της συνεργατικής νοοτροπίας συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η μείωση του αριθμού των εργατικών ατυχημάτων, η εξεύρεση οικονομικά αποδοτικών λύσεων και η αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων. Οι θετικές αυτές εξελίξεις συνεπάγονται, με τη σειρά τους, μείωση του αριθμού των απουσιών από την εργασία και καλύτερο έλεγχο των κινδύνων που ελλοχεύουν στους χώρους εργασίας.

Η συνεισφορά των εργαζομένων στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων, κρίνεται ιδιαίτερα πολύτιμη στα στάδια:

- της εκτίμησης των κινδύνων
- της ανάπτυξης πολιτικών και παρεμβάσεων
- της διατύπωσης χρήσιμων παρατηρήσεων κατά τη διάρκεια προγραμμάτων κατάρτισης και κατά τη φάση εφαρμογής μέτρων,

(http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@safework/documents/publication/wcms_107535.pdf).

1.2 Έρευνες υγιεινής και ασφάλειας των σχολικών μονάδων στην Ελλάδα

Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορεί να είναι οι ίδιοι με τους κινδύνους σε κάθε άλλο χώρο εργασίας. Ωστόσο, στο χώρο εργασίας

στον κλάδο της εκπαίδευσης βρίσκονται και σπουδαστές ή μαθητές. Τα άτομα αυτά είναι ευάλωτα, λόγω της νεαρής ηλικίας τους, άπειρα και συχνά αγνοούν τους κινδύνους που απειλούν την ασφάλεια και την υγεία (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA), Facts 45-Διαχείριση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στον κλάδο της εκπαίδευσης, 2012).

Οι διευθυντές σχολικών μονάδων οφείλουν να εφαρμόζουν τις διατάξεις του Ν.3850/2010 για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας του διδακτικού προσωπικού κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Η εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων αφορά την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, την εξάλειψη των συντελεστών κινδύνου των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών, την ενημέρωση, τη διαβούλευση, την ισόρροπη συμμετοχή και την κατάρτιση των εργαζομένων. Ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα πρέπει να αποτελεί ένα ασφαλές και υγιές εργασιακό και μαθησιακό περιβάλλον. Για να επιτευχθεί αυτό, κατά την εκτίμηση κινδύνων πρέπει να εξετάζεται ο σχεδιασμός, η μορφή και η ίδια η κατασκευή του εργασιακού περιβάλλοντος (Ζωγόπουλος, 2011).

Οι διευθυντές των σχολικών μονάδων, καλούνται να αξιολογήσουν τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων και να λάβουν μέτρα για την αποφυγή ή τον έλεγχο των εν λόγω κινδύνων. Η διαδικασία αυτή υποδιαιρείται σε μια σειρά από ενέργειες:

- Σχεδιασμός της εκτίμησης κινδύνων
- Προσδιορισμός των υπαρκτών κινδύνων
- Προσδιορισμός των ατόμων ή των ομάδων που μπορεί να πληγούν, με ποιο τρόπο και σε ποιο σημείο
- Αξιολόγηση του επιπέδου κινδύνου
- Λήψη μέτρων για την εξάλειψη ή τη μείωση των κινδύνων
- Παρακολούθηση και ανάλυση των δράσεων, (<http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets>).

Τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και σε εθνικό, τα παιδικά ατυχήματα προκαλούν έντονο προβληματισμό στους φορείς της δημόσιας υγείας αφού αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου και μακροχρόνιας αναπηρίας (Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ατυχήματα 2008-2012, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 2008).

Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, στον ελλαδικό χώρο τα ατυχήματα στο σχολείο αποτελούν τον μεγαλύτερο κίνδυνο στα σχολεία και τη δεύτερη αιτία παιδικής νοσηρότητας (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε), 2003).

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων (Κ.Ε.Π.Π.Α) για τα σχολικά ατυχήματα σε 12 σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά το χρονικό διάστημα 2002 – 2003, καταγράφηκαν 123 σχολικά ατυχήματα. Με βάση την αιτιολογία της πρόκλησης προκύπτουν τα ακόλουθα ποσοστά: 66,67% προέρχονται από πτώση, 11,38% κόψιμο-τρύπημα, 11,38% κτύπημα, 2,44% φυσικοί παράγοντες, 2,44% διάφορα ατυχήματα, 2,44% τροχαίο, 0,81% δηλητηρίαση, 0,81% διάφορα, 1,63% άλλο.

Όσον αφορά το τόπο εκδήλωσης ατυχήματος, το μεγαλύτερο ποσοστό σχολικών ατυχημάτων συμβαίνει στο προαύλιο με ποσοστό 45,52%, ακολουθεί η τάξη με 24,39%, εκτός σχολείου και γύρω από το σχολείο 6,5%, άλλος χώρος σχολείου 6,5%, σκάλα εσωτερική 4,88%, σκάλα εξωτερική 4,07%, διάδρομος εσωτερικός 4,07%, διάδρομος εξωτερικός 1,63%, δρόμος γύρω από το σχολείο 1,63%, πεζοδρόμιο – πεζόδρομος γύρω από το σχολείο 0,81%.

Ανάλογα με το χρόνο που σημειώνονται τα σχολικά ατυχήματα η ίδια έρευνα έδειξε ότι αυτά συμβαίνουν συχνότερα στο διάλειμμα σε ποσοστό 60,17%, στο μάθημα της γυμναστικής 10,57%, σε θεωρητικό μάθημα 8,13%, προσέλευση στο σχολείο 5,69%, αποχώρηση από το σχολείο 4,07%, σε εργαστηριακό μάθημα 3,25%, άλλος χρόνος 3,25%, σε εκδρομή ή περίπατο 1,63%, μετά από την τελευταία ώρα στο σχολείο 1,63%, πριν από την πρώτη ώρα στο σχολείο 0,81%, άγνωστο 0,81%.

Η κατανομή των ατυχημάτων κατά συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτά συνέβησαν έχουν ως εξής: παρουσία εποπτεύοντος ενηλίκου 86,99%, ελεύθερο παιχνίδι 41,46%, πάλη-καυγάς με άλλο παιδί 23,58%, ολισθηρότητα εδάφους 21,14%, άθληση 13,82%, άγνωστο-άλλο 8,94%, σκοπίμως αυτοπροκαλούμενη βλάβη 5,69%, πάλη-καυγάς με ενήλικα 0,00%.

Παρά το γεγονός της παρουσίας ενήλικα με εποπτεύοντα ρόλο στο χώρο τέλεσης του συμβάντος, το ποσοστό παραμένει ιδιαίτερα υψηλό, ενώ από άποψη ασφάλειας και υγιεινής η ολισθηρότητα του εδάφους βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα.

Η κατανομή των ατυχημάτων κατά σημείο κάκωσης ως αποτέλεσμα του τραυματισμού, παρουσιάζει τα κάτωθι αποτελέσματα: απλή κάκωση μυών ή συνδέσμων 37,40%, τραύμα 21,95%, εκδορά 21,14%, κατάγμα 17,07%, ρήξη μυών ή συνδέσμων 7,32%, εγκεφαλική διάσειση 4,07%, κάκωση εσωτερικού οργάνου 3,25%, έγκαυμα 0,81%.

Τα περισσότερα ατυχήματα προκαλούν κακώσεις στα άκρα και αυτό συνδέεται με την αυξημένη συχνότητα των πτώσεων.

Από τα 123 ατυχήματα, τα 77 συνέβησαν σε αγόρια με ποσοστό 62,60% και τα 46 σε κορίτσια με ποσοστό 37,40%. Τα παιδιά του δημοτικού σχολείου τραυματίζονται κυρίως στο κεφάλι και στο πρόσωπο, ενώ τα παιδιά του γυμνασίου κυρίως παθαίνουν διαστρέμματα και κατάγματα (Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο, 2004).

Οι μήνες που ο καιρός είναι καλός, όπως οι πρώτοι μήνες του φθινοπώρου και οι μήνες του καλοκαιριού, κατέχουν την πρωτιά στα ατυχήματα των εξωτερικών χώρων (Γεωργιακώδης & Βοζίκης, 2004).

1.3 Σκοπός της μεταπτυχιακής διατριβής

Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής ήταν να αποτυπώσει τις αντιλήψεις και τη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου στις σχολικές μονάδες των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Φωκίδας, ως παράμετρο αξιολόγησης της υγιεινής και ασφάλειας.

Επί μέρους στόχοι της έρευνας ήταν να εξετάσει αν υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στη βαθμολογία των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, τα έτη απασχόλησης, την ειδικότητα, τη θέση ευθύνης των εκπαιδευτικών και την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Αναπόσπαστο κομμάτι του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί το δομημένο σχολικό περιβάλλον. Η κτηριολογική υποδομή και ο εξοπλισμός των σχολικών μονάδων αποτελεί θεμέλιο λίθο μιας «συνδιαλλαγής» μεταξύ υλικών και άυλων στοιχείων, που συμμετέχουν στη διαδικασία της μάθησης, της βιωματικής προσέγγισης της εκάστοτε κοινωνικής πραγματικότητας και κυρίως της ασφάλειας και της υγιεινής του μαθητικού και εκπαιδευτικού πληθυσμού.

Η αναζήτηση και η προβολή στοιχείων που συνθέτουν την κτηριακή και υλικοτεχνική υποδομή των σχολικών μονάδων και ο συσχετισμός τους με την παροχή ασφάλειας και προστασίας της υγείας κύρια του εκπαιδευτικού

πληθυσμού αλλά και όλων των εμπλεκόμενων με την εκπαιδευτική διαδικασία φορέων, είναι απαραίτητα για να περιοριστούν και ακόμη καλύτερα να αποφευχθούν οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν στο χώρο του σχολείου. Παράλληλα με τα δεδομένα αυτά, η συσχέτισή τους με το φύλο, την ηλικία, τα έτη απασχόλησης, την ειδικότητα και τη θέση ευθύνης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες αναφορικά με την οργανικότητα των σχολείων, θα ενισχύσουν την διαδικασία διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου, επιβάλλοντας στο χώρο εργασίας μία κουλτούρα ασφάλειας και υγιεινής μέσω της ολιστικής προσέγγισης όλων των τμημάτων εργασίας προς όφελος όλων των συμμετεχόντων φορέων.

Παρά τις διεθνείς έρευνες για τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας στους εργασιακούς χώρους και τις εθνικές για τα σχολικά ατυχήματα, παρατηρήθηκε πως καμία έρευνα και μελέτη που να διερευνά την ελλειμματική σχέση της κτηριολογικής υποδομής και του εξοπλισμού και να τις καθιστά σημαντικό παράγοντα που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα των εκπαιδευτικών, δεν έχει εντοπιστεί σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας.

Για τον παραπάνω λόγο, κρίνεται απαραίτητη η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των κινδύνων που κρύβει η κακοτεχνία και η έλλειψη υλικών υποδομών και εξοπλισμού στο σχολικό περιβάλλον σε συνάρτηση με τη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου και της επίδρασης που ασκούν στην ασφάλεια και υγιεινή της εκπαιδευτικής κοινότητας μέσα από την εκδήλωση τραυματισμών, ασθενειών και λοιπών συμπτωμάτων υγείας.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, αναμένεται να αναδειχτούν νέοι τρόποι πρόληψης των κινδύνων που εμφανίζονται στο χώρο της σχολικής εργασίας ως απόρροια των σύγχρονων τεχνολογιών και των μεταβαλλόμενων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών. Επίσης αναμένεται να γίνει αφύπνιση των υπευθύνων για την μείωση ή και εξάλειψη των ατυχημάτων που συμβαίνουν στα σχολεία.

Στατιστικές υποθέσεις

Υ1: Δεν θα παρατηρηθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ φύλου και της βαθμολογίας των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου, αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σχεδιασμός, έλεγχος/παρακολούθηση, εκπαίδευση/επιμόρφωση, συμπτώματα υγείας και γεγονότων κατά τη διάρκεια

της εργασίας των εκπαιδευτικών, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Υ2: Δεν θα παρατηρηθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ηλικίας και της βαθμολογίας των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου, αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σχεδιασμός, έλεγχος/παρακολούθηση, εκπαίδευση/επιμόρφωση, συμπτώματα υγείας και γεγονότων κατά τη διάρκεια της εργασίας των εκπαιδευτικών, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Υ3: Δεν θα παρατηρηθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ετών υπηρεσίας και της βαθμολογίας των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου, αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σχεδιασμός, έλεγχος/παρακολούθηση, εκπαίδευση/επιμόρφωση, συμπτώματα υγείας και γεγονότων κατά τη διάρκεια της εργασίας των εκπαιδευτικών, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Υ4: Δεν θα παρατηρηθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ειδικότητας και της βαθμολογίας των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου, αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σχεδιασμός, έλεγχος/παρακολούθηση, εκπαίδευση/επιμόρφωση, συμπτώματα υγείας και γεγονότων κατά τη διάρκεια της εργασίας των εκπαιδευτικών, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Υ5: Δεν θα παρατηρηθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ θέσης ευθύνης και της βαθμολογίας των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου, αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σχεδιασμός, έλεγχος/παρακολούθηση, εκπαίδευση/επιμόρφωση, συμπτώματα υγείας και γεγονότων κατά τη διάρκεια της εργασίας των εκπαιδευτικών, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Υ6: Δεν θα παρατηρηθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ οργανικότητας και της βαθμολογίας των ερωτήσεων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου, αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σχεδιασμός, έλεγχος/παρακολούθηση, εκπαίδευση/επιμόρφωση, συμπτώματα υγείας και γεγονότων κατά τη διάρκεια της εργασίας των εκπαιδευτικών, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Λειτουργικοί Ορισμοί

Πρόληψη: Το σύνολο των διατάξεων ή μέτρων που λαμβάνονται ή προβλέπονται καθ' όλα τα στάδια της δραστηριότητας της επιχείρησης, με στόχο την αποφυγή ή την μείωση των επαγγελματικών κινδύνων (άρθρο 3, Ν.3850/2010).

Παράγοντας Κινδύνου: Κάθε φυσικός, χημικός και βιολογικός παράγοντας που ενυπάρχει κατά την εργασία και είναι δυνατόν να είναι επιβλαβής ή επικίνδυνος για την υγεία των εργαζομένων ανεξάρτητα από τη φυσική του κατάσταση (άρθρο 36, Ν.3850/2010).

Ατύχημα: Το ατύχημα προϋποθέτει την ύπαρξη ενός βίαιου εξωτερικού αιτίου και την πρόκληση μιας πρόσκαιρης ή μόνιμης φυσικής βλάβης για τον εργαζόμενο. Μπορεί να συμβεί κατά την συνήθη μετάβαση από και προς την εργασία καθώς και στη διάρκεια αυτής (Π.Δ 17/1996).

Επαγγελματική Υγεία: Πρόληψη των τραυματισμών και των ασθενειών στον χώρο εργασίας (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ), 2002).

Επαγγελματική Ασφάλεια: Επιστήμη που ασχολείται με την προστασία των ανθρωπίνων πόρων, και όχι μόνο, στον χώρο εργασίας (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ), 2002).

Υγιεινή και Ασφάλεια Εργασίας: Η σωματική, νοητική και κοινωνική ευεξία καθώς και η δυνατότητα προσωπικής ανάπτυξης του ατόμου στον εργασιακό του χώρο (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ), 2002).

Διαχείριση Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας: Νομική υποχρέωση της Διοίκησης αποτελεί η εκτίμηση και η πρόληψη κάθε μορφής εργασιακής νοσηρότητας με τον εντοπισμό, την καταγραφή, τον ποσοτικό και τον ποιοτικό προσδιορισμό των παραγόντων κινδύνου καθώς και τη διερεύνηση της επίδρασης που αυτοί έχουν στην υγεία των εργαζομένων, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός υγιούς και ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος (Ν.3850/2010).

Εργασιακό Περιβάλλον: Το σύνολο των καταστάσεων και των παραγόντων με τους οποίους έρχεται ο εργαζόμενος σε επαφή και οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τη φυσική και ψυχική του ισορροπία κατά τη διάρκεια της εργασίας του ή ως αποτέλεσμα της (άρθρο 3, Ν.3850/2010).

Σχολικό Περιβάλλον: Το σύνολο των δυναμικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ψυχολογικών, ακαδημαϊκών και φυσικών παραμέτρων που υφίσταντο στο σχολικό χώρο και το οποίο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ψυχική διάθεση, την

παραγωγικότητα, τον ενθουσιασμό, την επίτευξη στόχων και την απόδοση όλων των φορέων (διοίκηση, εκπαιδευτικό προσωπικό, μαθητική κοινότητα) που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία (Hayes, 1994).

II

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

1.1 Ορισμός ασφάλειας και υγιεινής στην εργασία- οφέλη από την εφαρμογή της

Ο όρος ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία περιλαμβάνει το σύνολο των απαραίτητων μέτρων που η διοίκηση σε έναν οργανισμό οφείλει να λάβει και οι εργαζόμενοι οφείλουν να αποδεχτούν, προκειμένου να αποφευχθεί ή έστω να περιοριστεί οποιοδήποτε δυσάρεστο συμβάν που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα κάποιο σύμπτωμα υγείας ή ατύχημα που θα θέσει σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα των εργαζομένων. Τα μέτρα αυτά αφορούν τόσο την οργανωτική διάρθρωση του οργανισμού αναφορικά με τους κανονισμούς λειτουργίας του, όσο και τον τεχνικό εξοπλισμό και την υλικοτεχνική υποδομή που η επιχείρηση διαθέτει. Κατά κύριο λόγο προσδιορίζονται από την ισχύουσα εθνική εργατική νομοθεσία η οποία απαρτίζεται κυρίως από νομοθετήματα που κυρώνουν διεθνείς συμβάσεις εργασίας, αλλά και από διατάξεις που έχουν θεσπίσει συναφή υπουργεία τα οποία σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και την πρόληψη κινδύνων στην εργασία (Σπυρόπουλος, 2000).

Η μέριμνα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία παρέχει ευκαιρίες για τη βελτίωση της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης και παράλληλα προστατεύει τους εργαζομένους.

Τα οφέλη από την εφαρμογή της περιλαμβάνουν:

- μείωση δαπανών και μείωση κινδύνων, καθώς παρατηρούνται χαμηλότερα ποσοστά απουσίας από την εργασία και ποσοστά εναλλαγής του προσωπικού, λιγότερα εργατικά ατυχήματα, λιγότερες πιθανότητες κίνησης νομικών διαδικασιών κατά της επιχείρησης
- βελτίωση της θέσης της επιχείρησης μεταξύ προμηθευτών και εταίρων
- βελτίωση της εικόνας του οργανισμού, δεδομένου ότι εδραιώνει την ισχύ της σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μεταξύ επενδυτών, πελατών και τοπικών κοινωνιών
- αύξηση της παραγωγικότητας, αφού οι εργαζόμενοι είναι πιο υγιείς, περισσότερο ικανοποιημένοι άρα πιο αποδοτικοί και αποτελεσματικοί (Ταργουτζίδης, 2008).

1.2 Η υγιεινή και ασφάλεια στην εκπαίδευση

Όσον αφορά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ο σχεδιασμός και η λειτουργία τους οφείλει να λαμβάνει υπόψη την ασφάλεια και την υγιεινή τόσο των εκπαιδευτικών που αποτελούν μέλη μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας, όσο και των μαθητών των οποίων το νεαρό της ηλικίας τους καθιστά περισσότερο ευάλωτους σε περιβαλλοντικούς παράγοντες επικίνδυνους για την υγεία τους. Εξάλλου η κτιριολογική υποδομή, η χρήση εποπτικών μέσων και η εφαρμογή μεθόδων διδασκαλίας επιβάλλει την ύπαρξη ενός υγιούς και ασφαλούς περιβάλλοντος που θα συμβάλλει στην ομαλή διαδικασία της μάθησης, σε ένα ευχάριστο παιδαγωγικό περιβάλλον, στη δημιουργία ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων και στην ανάπτυξη υγιών διαπροσωπικών σχέσεων (Ζωγόπουλος, 2011).

Προϋπόθεση της ασφαλούς διαβίωσης εκπαιδευτικών και μαθητών στο σχολικό περιβάλλον είναι η λήψη εφικτών μέτρων ελέγχου επικίνδυνων καταστάσεων, με στόχο την αποφυγή ή τον περιορισμό των παραγόντων κινδύνου που απειλούν την υγεία όλων των συμμετεχόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οι κύριες αιτίες που γεννούν κινδύνους σε έναν εργασιακό χώρο συνήθως είναι:

- Η κτηριολογική αρχιτεκτονική (παράβαση κανονισμών που έχει ορίσει η πολεοδομία, απουσία σήμανσης, ολισθηρότητα εδάφους, ανεπαρκείς οδοί διέλευσης και έξοδοι κινδύνου, ανυπαρξία προστατευτικών για την αποφυγή πτώσεων)

- Ο εξοπλισμός εργασίας (περιορισμένη ή ελλιπής συντήρηση μηχανημάτων ή εποπτικού υλικού, ανειδίκευτο προσωπικό , απουσία μέσων προστασίας)
- Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις (κακοτεχνία στην εγκατάσταση ηλεκτρικών δομών, ανεπαρκής συντήρηση)
- Μη τήρηση των κανονισμών προστασίας όπως αυτοί ορίζονται από το εργατικό δίκαιο (απουσία μέτρων πρόληψης, εκτεθειμένες φαρμακευτικές ή χημικές ουσίες, κακός φωτισμός, ακτινοβολία πάνω από τα επιτρεπτά όρια, ανεπαρκής εξοπλισμός πρώτων βοηθειών, πυρανίχνευσης και πυρόσβεσης, απουσία σχεδίου εκτάκτων καταστάσεων όπως σεισμού, πλημμύρας, φωτιάς)
- Φυσικοί παράγοντες (απόσπαση προσοχής εργαζόμενου λόγω υψηλού θορύβου, ζάλη λόγω δυσοσμίας),

(Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε), 2013).

1.3 Ορισμός επαγγελματικής ασθένειας και εργατικού ατυχήματος

Επαγγελματική ασθένεια θεωρείται οποιαδήποτε βλάβη προκαλείται στην υγεία του εργαζόμενου, λόγω της εργασίας την οποία εκτελεί. Οι ασθένειες αυτές είναι ξεχωριστές για κάθε κατηγορία εργαζομένων και τις περισσότερες φορές λειτουργούν αθροιστικά, δηλαδή μία κατάσταση συνεχώς επιδεινώνεται από τη διαρκή έκθεση του εργαζομένου σε χώρους και υπό συνθήκες που δεν εξασφαλίζουν την υγιεινή. Οι κυριότερες πηγές των επαγγελματικών ασθενειών είναι: θόρυβος, σκόνη, οσμές, ακτινοβολία, υγρασία, δονήσεις, κακός φωτισμός (άρθρο 34, του Α.Ν. 1846/51).

Εργατικό ατύχημα με βάση τη νομοθεσία ορίζεται το ατύχημα που προκαλείται από την εργασία ή με αφορμή την εργασία σε οποιοδήποτε εργαζόμενο συμμετέχει αυτής, είτε αυτό συμβεί στον τόπο της εργασίας, είτε κατά τη διάρκειά της είτε κατά τη συνήθη μετάβαση από και προς την εργασία. Η πρόκληση εργατικού ατυχήματος προϋποθέτει την παρέμβαση ενός ή περισσότερων εξωτερικών αιτιών με αποτέλεσμα ο εργαζόμενος να υποστεί κάποια φυσική βλάβη (άρθρο 34, του Α.Ν. 1846/51).

1.3.1 Ταξινόμηση των αιτιών των εργατικών ατυχημάτων

Η γέννηση ατυχημάτων στον χώρο εργασίας οδηγεί σε τεράστια οικονομική ζημία την επιχείρηση αλλά και σε πληθώρα κοινωνικών προβλημάτων. Η αναζήτηση των αιτιών από τις οποίες πηγάζουν οι κίνδυνοι πρόκλησης ατυχήματος, είναι η λύση που θα οδηγήσει τη διοίκηση στη λήψη μέτρων

πρόληψης, με στόχο την προστασία των εργαζομένων αλλά και των λοιπών εμπλεκομένων φορέων. Σύμφωνα με τους Δρίβα και Παπαδόπουλο (2014), τα αίτια των ατυχημάτων αντανακλώνται στο τρίπτυχο του ανθρώπινου παράγοντα που συμμετέχει στην παραγωγική διαδικασία, του μηχανικού εξοπλισμού που περιβάλλει τον εργασιακό χώρο και του ευρύτερου εργασιακού περιβάλλοντος με τις δομές, τις αρχές και τους κανονισμούς λειτουργίας που διέπουν τον οργανισμό. Η κακή κατάσταση λειτουργίας ενός ή και περισσότερων από τους παραπάνω παράγοντες οδηγεί σε μια ανισομερή σχέση με αποτέλεσμα τον κλονισμό της ισορροπίας του τρίπτυχου και την πρόκληση δυσάρεστων συμβάντων με τη μορφή του ατυχήματος.

Ο παρακάτω διαχωρισμός των αιτιών πρόκλησης ατυχήματος στην εργασία διαμορφώθηκε με βάση την ύπαρξη του ανθρώπινου παράγοντα, της υλικοτεχνικής υποδομής και του εργασιακού περιβάλλοντος.

Αίτια που συνδέονται με τον ανθρώπινο παράγοντα:

- Η ηλικία, επικινδυνότητα παρατηρείται στις νεαρές ηλικίες και στις μεγαλύτερες λίγο πριν την συνταξιοδότηση
 - Το φύλο, παρατηρείται μεγαλύτερη συχνότητα ατυχημάτων στο άρρεν φύλο κυρίως λόγω της συμμετοχής τους σε βαριές και επικίνδυνες εργασίες
 - Άγνοια του κινδύνου λόγω περιορισμένης ή ανύπαρκτης εκπαίδευσης
 - Μειωμένη επαγγελματική εμπειρία
 - Κάποια σωματική ή ψυχική αναπηρία ή ασθένεια που μειώνει την ικανότητα του ατόμου για την εκτέλεση συγκεκριμένης εργασίας
 - Πολύ χαμηλό διανοητικό επίπεδο
 - Αδυναμία συγκέντρωσης της προσοχής λόγω προσωπικών προβλημάτων
 - Σωματική και ψυχική κόπωση λόγω υπερβολικής απασχόλησης
 - Μονοτονία λόγω συνεχώς επαναλαμβανόμενων εργασιών
 - Στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητα του εργαζόμενου όπως, επιθετικότητα, μη συμμόρφωση στους κανόνες ασφαλείας, υπερεκτίμηση δυνάμεων
 - Βραδύτητα αντίδρασης σε οπτικά ή ακουστικά ερεθίσματα
 - Κατανάλωση οινοπνεύματος και φαρμακευτικών ουσιών
- #### **Αίτια που σχετίζονται με τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό:**
- Κακή θέση ή σχεδιασμός της μηχανής
 - Βλάβη της μηχανής ή ελαττωματική λειτουργία

- Ακατάλληλα και ανασφαλή εργαλεία
- Ανασφαλής μεταφορά ή μετακίνηση υλικών και αντικειμένων
- Χρήση και αποθήκευση επικίνδυνων υλικών

Αίτια που σχετίζονται με το περιβάλλον εργασίας

- Έντονος θόρυβος
- Κακός φωτισμός
- Ακραίες θερμοκρασίες
- Απασχόληση σε θέσεις όπου υπάρχει κίνδυνος πτώσης
- Αταξία, έλλειψη καθαριότητας
- Διάσπαση της προσοχής από ποικίλα ερεθίσματα

(Σαραφόπουλος, 2001)

1.4 Η έννοια του κινδύνου

Το κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του κινδύνου με βάση την εννοιολογική του προσέγγιση είναι η αβεβαιότητα που διέπει την εξελικτική πορεία ενός δρώμενου και το τελικό αποτέλεσμα αυτού, το οποίο μπορεί να έχει θετική ή αρνητική έκβαση. Η θετική έκβαση οριοθετεί ένα πλαίσιο ευκαιριών ωφέλιμο προς το διαχειριστή του δρώμενου και χωρίς επιζήμιες συνέπειες ενώ η αρνητική έκβαση ενισχύει τις απειλές από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον και καταλήγει σε ζημιογόνα αποτελέσματα. Επειδή ο κίνδυνος στον χώρο εργασίας ταυτίζεται με τις αρνητικές παρενέργειες που έχει η πορεία μιας διαδικασίας και συνήθως επιφέρει ανεπιθύμητα και δυσάρεστα γεγονότα με καταστροφικές συνέπειες για τον οργανισμό και τα μέλη του, η διαχείριση των παραγόντων κινδύνου εστιάζει στην πρόληψη κύρια μέσω της λήψης μέτρων και κατά συνέπεια στην αποφυγή ή στον περιορισμό της ζημιάς (Project Management Body of Knowledge (PMBOK), 2004).

Δύο είναι οι παράγοντες που σχετίζονται με την έννοια του κινδύνου.

Το ποσοστό των πιθανοτήτων ότι στο εγγύς ή απώτερο μέλλον ένα προβληματικό γεγονός θα συμβεί καθώς και οι επιπτώσεις που θα επηρεάσουν μια σειρά από περιβαλλοντικούς παράγοντες στην περίπτωση που το γεγονός πραγματοποιηθεί.

Η ταξινόμηση των κινδύνων γίνεται με βάση τη φύση τους και την προέλευσή τους. Αναφορικά με τη φύση τους, διακρίνονται σε ευκαιρίες και απειλές και σε περίπτωση εμφάνισής τους επιφέρουν θετικές ή αρνητικές συνέπειες αντίστοιχα για τις δράσεις του οργανισμού.

Όσον αφορά την προέλευσή τους, οι κίνδυνοι μπορεί να είναι εσωτερικοί ή εξωτερικοί.

Εσωτερικοί είναι οι κίνδυνοι που η πιθανότητα εμφάνισής τους επηρεάζεται από τις ενέργειες του οργανισμού. Εξωτερικοί είναι οι κίνδυνοι οι οποίοι δεν επηρεάζονται από την οργανωτική δομή και τις δράσεις της διοίκησης.

Επιπλέον, οι παράγοντες κινδύνου διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

Απρόβλεπτοι παράγοντες, οι οποίοι δεν μπορούν να προσδιοριστούν από τη διοίκηση και μπορεί να οφείλονται σε φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, πυρκαγιά, σεισμός), οικονομική κρίση (κραχ, ανεργία, πτώση μετοχών) και οι προβλέψιμοι, οι οποίοι διαφαίνονται στον ορίζοντα όπου η εμπειρία της διοίκησης μπορεί να εκτιμήσει την επικινδυνότητα επικείμενων καταστάσεων ακόμη και τον χρονικό προσδιορισμό τους (Project Management Institute (PMI), 2004).

1.4.1 Πηγή Κινδύνου

Πηγή κινδύνου ορίζεται η συνθήκη ή το συμβάν το οποίο επηρεαζόμενο από εγγενή ή εξωγενή ερεθίσματα ενδέχεται να προκαλέσει ζημιογόνα αποτελέσματα στα εμπλεκόμενα μέρη μιας διαδικασίας, με συνέπεια ποικίλες μορφές βλαβών στην υγεία τους (π.χ. ανώμαλο ή ολισθηρό δάπεδο, κακοτεχνία εγκαταστάσεων, ελλιπής σήμανση) (Μαραγκός, 2005).

1.4.2 Εκτίμηση κινδύνου

Εκτίμηση κινδύνου ορίζεται η διαδικασία εντοπισμού και αναγνώρισης των συνθηκών που ελλοχεύουν στο περιβάλλον και θεωρούνται πηγή απόρροιας επιβλαβών καταστάσεων για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Στόχος της διαδικασίας είναι η λήψη μέτρων που θα προλαμβάνουν, θα μετριάσουν ή θα εξαλείφουν την πηγή επικίνδυνων καταστάσεων με τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας και κατά συνέπεια αποφυγής ατυχημάτων (Παπαδόπουλος, 2002).

1.4.3 Επαγγελματικός κίνδυνος

Ο επαγγελματικός κίνδυνος οριοθετεί το σύνολο των επικίνδυνων διεργασιών που λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια του εργασιακού χώρου και των εργασιακών σχέσεων και λόγω της φύσης τους προκαλούν επιβλαβή επίδραση στους εργαζόμενους.

Η συχνή έκθεση σε βλαπτικούς παράγοντες που πλαισιώνουν το εργασιακό περιβάλλον, οδηγούν το ανθρώπινο δυναμικό σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας με κυριότερες συνέπειες:

1. Την εργασιακή εξάντληση
2. Την εμφάνιση συμπτωμάτων υγείας ή κάποιας ασθένειας που ταυτίζεται με τη μορφή της εργασίας
3. Την πρόκληση εργατικών ατυχημάτων

Η αντιμετώπιση των επαγγελματικών κινδύνων έχει την αφετηρία της στα γενεσιουργά αίτια των εργατικών ατυχημάτων για αυτό και η εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου οφείλει να ακολουθεί τις παρακάτω ενέργειες:

- Εντοπισμό των πηγών κινδύνου που ελλοχεύουν στο χώρο εργασίας
- Πρόβλεψη των δυνητικών κινδύνων προερχόμενοι από το επαγγελματικό περιβάλλον
- Εκτίμηση του ποιοτικού περιεχομένου των κινδύνων και του ποσοτικού μεγέθους
- Λήψη μέτρων ελέγχου των κινδύνων και στρατηγική πρόληψης επικίνδυνων καταστάσεων (Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ), 2013).

1.4.4 Διαχωρισμός επαγγελματικών κινδύνων

Οι επαγγελματικοί κίνδυνοι διαχωρίζονται στις ακόλουθες τρεις ομάδες:

Η πρώτη ομάδα αφορά κινδύνους που σχετίζονται με την ασφάλεια του εργαζόμενου και τον καθιστούν επιρρεπή σε εργατικά ατυχήματα λόγω της έκθεσής του στην πηγή κινδύνου με αποτέλεσμα την πρόκληση τραυματισμών ή σωματικών φθορών. Τα αίτια που οδηγούν σε εργατικά ατυχήματα, συνήθως οφείλονται στην ανεπαρκή χωροταξική διάρθρωση, στην κακοτεχνία των κατασκευαστικών δομών, στα ελλιπή προστατευτικά μέσα εργασίας, στην παραβίαση του εργατικού δικαίου, στην έλλειψη σχεδίου αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων (σεισμός, πλημμύρες, πυρόσβεση), στον ανεπαρκή εξοπλισμό, στην ανύπαρκτη συντήρηση των εγκαταστάσεων και του μηχανικού εξοπλισμού.

Η δεύτερη ομάδα αφορά κινδύνους που μπορεί να προκαλέσουν στον εργαζόμενο κάποιο σύμπτωμα υγείας ή ασθένεια και που οφείλονται αποκλειστικά στην έκθεσή του σε επιβλαβείς παράγοντες που στοιχειοθετούν το εργασιακό του περιβάλλον. Η έκθεση του ανθρώπινου δυναμικού σε

φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες είναι η αιτία πληθώραν επαγγελματικών νόσων όπως αλλεργίες, εγκαύματα, κώφωση, στρες, δερματοπάθειες, τύφλωση.

Η τρίτη ομάδα αφορά κινδύνους που σχετίζονται άμεσα με την επίδραση που ασκεί η οργανωτική δομή της εργασίας στον εργαζόμενο και οδηγεί στην πρόκληση εργονομικών προβλημάτων. Τα αίτια αυτών των κινδύνων συνήθως προέρχονται από την αναποτελεσματική οργανωτική δομή της εργασίας, η οποία δεν λαμβάνει υπόψη της τις φυσιολογικές ανάγκες του ανθρώπινου οργανισμού (υπερωρίες, νυχτερινή βάρδια, συνεχόμενο ωράριο, μονότονη εργασία). Από ψυχολογικούς παράγοντες, λόγω της πίεσης που υφίσταται ο εργαζόμενος στο εργασιακό του περιβάλλον (ηθική παρενόχληση, λεκτική βία, άτυπες μορφές εργασίας). Από εργονομικούς παράγοντες (κακή στάση σώματος, πολλές ώρες στην οθόνη του υπολογιστή, μη εργονομικός σχεδιασμός της θέσης εργασίας, άρση υπερβολικού φορτίου) (Σαραφόπουλος, 2001).

Η διοίκηση οφείλει να γνωρίζει και να αναπτύξει μια ισόρροπη σχέση μεταξύ του ανθρώπινου μηχανισμού λειτουργίας με τις πάσης φύσεως βιολογικές και φυσιολογικές ιδιαιτερότητες και του μηχανισμού της παραγωγικής διαδικασίας με τις υπέρμετρες απαιτήσεις που καθιστούν τον ανθρώπινο οργανισμό ευάλωτο σε μυοσκελετικές παθήσεις, σύνδρομα υπέρχρησης, ψυχοσωματικά προβλήματα (Μπρίνια, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

2.1 Εισαγωγή

Τμήμα της στρατηγικής κάθε οργανισμού αποτελεί η διαχείριση των παραγόντων κινδύνου, με στόχο τον περιορισμό της αβεβαιότητας στο σύνολο των δράσεων του και παράλληλα την μεγιστοποίηση ή την επίτευξη θετικών δράσεων. Πρόκειται για την διαδικασία κατά την οποία ο οργανισμός εντοπίζει

και αναγνωρίζει τους κινδύνους που ενδέχεται να προκαλέσουν ζημίες στην παραγωγική διαδικασία και καταστρώνει ένα σχέδιο ανατροπής αυτών σε κάποιες περιπτώσεις ενώ σε κάποιες άλλες υποδοχής και μετατροπής της αρνητικής επίδρασης τους σε αξιοποιήσιμη μορφή ενέργειας.

Η παρουσία κινδύνων είναι σίγουρη υπόθεση στην ύπαρξη κάθε οργανισμού στον χώρο και στον χρόνο. Ακόμη και η απόλυτη εξάλειψή τους δεν σημαίνει την απουσία της επανεμφάνισής τους, αντίθετα το βέβαιο είναι πως σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον θα επανέλθουν είτε με την ίδια μορφή είτε προσαρμοζόμενοι στα νέα δεδομένα. Στόχος επομένως μιας αποτελεσματικής στρατηγικής δεν είναι η εξάλειψή τους αλλά η σωστή διαχείρισή τους, με πρώτη ενέργεια από τη πλευρά της διοίκησης την αναγνώριση και τον εντοπισμό των παραγόντων κινδύνου και σε δεύτερη φάση αρχικά τον ποιοτικό προσδιορισμό, ανάλογα με τις ενδεχόμενες ευκαιρίες ή τις επικείμενες απειλές που χαρακτηρίζουν το περιεχόμενό τους και μετέπειτα την ποσοτικοποίησή τους (Κηρυττόπουλος, 2006)

2.2 Μεθοδολογίες διαχείρισης κινδύνου

Στη διεθνή βιβλιογραφία απαντά κανείς ένα πλήθος από μεθοδολογίες αναφορικά με τη διαχείριση κινδύνου από οργανωμένους φορείς. Στο σύνολό τους δεν παρουσιάζονται έντονες διαφορές αντιθέτως υπάρχουν ομοιογενή σημεία που συνθέτουν το περιεχόμενό τους.

Στον πίνακα 1, αναφέρονται ορισμένες από αυτές μαζί με τα στάδια που ακολουθούν:

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
<p>1. Boehm (1991) «Software Risk Management»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ανάλυση κινδύνου (αναγνώριση, ανάλυση, ιεράρχηση) ➤ Διαχείριση κινδύνου (σχεδιασμός ενεργειών διαχείρισης κινδύνου, αποφάσεις διαχείρισης, παρακολούθηση και διορθωτικές ενέργειες)
<p>2. Software Engineering</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αναγνώριση

<p>Institute (1992) «The SEI Approach for Technical Risks»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ανάλυση ➤ Διαχείριση ➤ Έλεγχος ➤ Παρακολούθηση
<p>3. Fairley (1994) «Risk management Software projects»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αναγνώριση ➤ Ανάλυση ➤ Περιορισμός κινδύνων ➤ Παρακολούθηση ➤ Σχεδιασμός εναλλακτικών σχεδίων ανάγκης ➤ Διαχείριση κρίσης ➤ Έξοδος από την κρίση
<p>4. Institute of Civil Engineers and the Faculty and Institute of Actuaries (1998) «Risk Analysis and Management for Projects (RAMP)»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εκκίνηση ➤ Ανασκόπηση ➤ Διαχείριση κινδύνων ➤ Κλείσιμο
<p>5. Klein και Cork (1998) «An approach to technical risk assessment»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αναγνώριση ➤ Ανάλυση ➤ Έλεγχος ➤ Τεκμηρίωση - Αναφορά
<p>6. Chapman και Ward (1999) «Project Risk Management Processes, Techniques and Insights»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Καθορισμός ➤ Στρατηγική προσέγγιση ➤ Αναγνώριση κινδύνων ➤ Δόμηση πληροφορίας ➤ Αρμοδιότητες - πεδία ευθύνης ➤ Υπολογισμός αβεβαιότητας ➤ Σημαντικότητα κινδύνων ➤ Παρακολούθηση ➤ Έλεγχος
<p>7. Carter et al (2001)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Βασικό

«Introducing Riskman Methodology»	(ανάλυση με ποιοτικούς όρους) ➤ Ενδιάμεσο (πρόχειρη ποσοτικοποίηση) ➤ Λεπτομέρειες (πλήρης ποσοτικοποίηση)
8. Project Management Institute (PMI 2004) «A Guide to the project Management Body of Knowledge»	➤ Σχεδιασμός ➤ Αναγνώριση κινδύνων ➤ Ποιοτική ανάλυση κινδύνων ➤ Ποσοτική ανάλυση κινδύνων ➤ Σχεδιασμός ενεργειών μείωσης του κινδύνου ➤ Έλεγχος και παρακολούθηση

Πίνακας 1: Μεθοδολογίες Διαχείρισης Κινδύνου (Αυγερίκου-Σαμωνά, 2014).

2.3 Ανάλυση σταδίων διαχείρισης κινδύνων

Με βάση τις ανωτέρω μεθοδολογίες σύμφωνα με την ομοιογένεια που παρουσιάζουν θα επιχειρηθεί μια εγγύτερη προσέγγιση του κάθε σταδίου χωριστά:

Σύμφωνα με το Project Management Institute (PMI) (2004), τα έξι στάδια της διαχείρισης κινδύνου είναι τα ακόλουθα:

2.3.1 Σχέδιο διαχείρισης των κινδύνων (Risk management planning)

Πρώτο βήμα στη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου αποτελεί η θέσπιση ενός πλάνου στο οποίο θα καταγραφεί το στρατηγικό μοντέλο διαχείρισης κινδύνων, τα μέσα και οι μέθοδοι εκτέλεσης των διαδικασιών. Κρίνεται απαραίτητη η αποδοχή του σχεδίου αλλά και η συμμετοχή από όλα τα τμήματα του οργανισμού με τη μορφή της δέσμευσης, αναγνωρίζοντας την κρίση που θα επέλθει στον οργανισμό σε περίπτωση που το σχέδιο αποτύχει.

Τονίζεται ότι η διαδικασία διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου, εμπεριέχεται στη στρατηγική ανάπτυξης του οργανισμού σαν μια ενότητα στο γενικότερο σχέδιο δράσης, με τους δικούς της στόχους και σκοπούς να εξυπηρετούν τα γενικότερα οφέλη της επιχείρησης, αποτρέποντας την από απειλές και μειώνοντας την αβεβαιότητα.

2.3.2 Αναγνώριση των κινδύνων (Risk identification)

Στο δεύτερο στάδιο, γίνεται προσπάθεια συλλογής και καταγραφής όλων των δυνητικών κινδύνων που εγκυμονούν στο εσωτερικό περιβάλλον του οργανισμού, αλλά και εκείνων που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον και αποτελούν απειλή για την πορεία της επιχείρησης. Μετά την καταγραφή ακολουθεί η ομαδοποίησή τους ανάλογα με τη φύση τους, την προέλευσή τους και το περιεχόμενό τους για να επεξεργαστούν ενδελεχώς στο επόμενο στάδιο της ανάλυσης.

Η αναγνώριση των επικείμενων κινδύνων γίνεται από το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολούνται σε όλα τα τμήματα της εταιρίας και καταθέτουν την άποψή τους ανάλογα με την εργασιακή τους εμπειρία, τις γνώσεις τους, την εκπαίδευσή τους και πλήθος δημογραφικών χαρακτηριστικών προς αξιοποίηση του οργανισμού. Τα συνηθέστερα μέσα είναι οι συνεντεύξεις, τα ερωτηματολόγια, οι δομημένες συζητήσεις, οι συσκέψεις με πιθανά σενάρια καταστροφών και η αναζήτηση εναλλακτικών σχεδίων δράσης.

2.3.3 Ανάλυση κινδύνου (Risk analysis)

Το τρίτο στάδιο ξεκινά με την τοποθέτηση των αναγνωρισμένων κινδύνων σε ομάδες, την αξιολόγησή τους και τέλος την ιεράρχησή τους με βάση το βαθμό σπουδαιότητας που παρουσιάζουν και κατά πόσο λειτουργούν ευνοϊκά ή απειλητικά για τις δράσεις του οργανισμού. Έμφαση δίδεται στους κινδύνους που ασκούν αρνητική επίδραση στους στόχους του οργανισμού και επομένως είναι αυτοί που αποκτούν πρωτεύοντα ρόλο στο τελικό στάδιο του ελέγχου.

Οι τρεις κύριες δραστηριότητες που μπορούν να εντοπιστούν κατά τη διαδικασία ανάλυσης κινδύνου είναι:

- ταξινόμηση των κινδύνων σε κατηγορίες
- σενάρια αντιμετώπισης επικίνδυνων συμβάντων
- ιεράρχηση των κινδύνων

2.3.4 Ποιοτική ανάλυση των κινδύνων (Qualitative risk analysis)

Η ποιοτική ανάλυση των κινδύνων αφορά τη διαδικασία κατά την οποία:

- Κάθε αναγνωρισμένος κίνδυνος αποτιμάται μεμονωμένα και καταλήγει σε μια περιγραφική αξιολόγηση των χαρακτηριστικών του.
- Αξιολογεί το ποσοστό πιθανοτήτων παρουσίας του κινδύνου και τις αρνητικές του επιδράσεις στη στοχοθεσία του οργανισμού.
- Ιεραρχεί κάθε κίνδυνο ξεχωριστά με βάση το μέγεθος της απειλής του έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί μελλοντικά με πιο αποτελεσματικούς τρόπους.

-Καταγράφει τον παράγοντα κινδύνου στο μητρώο.

-Δίδεται η δυνατότητα μετά την ποιοτική ανάλυση να ξεκινήσει και η ποσοτική του ανάλυση.

2.3.5 Ποσοτική ανάλυση των κινδύνων (Quantitative risk analysis)

Με την αξιολόγηση και την ιεράρχηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών τίθεται η βάση για την ποσοτική ανάλυση των παραγόντων κινδύνου. Αφού λοιπόν οι κίνδυνοι έχουν τεθεί σε προτεραιότητα, η ποσοτική ανάλυση έρχεται να αναλύσει τα αποτελέσματα των εκδηλώσεων των κινδύνων αυτών και να τους αποδώσει μια αριθμητική έννοια.

Για να αξιολογήσει την πιθανότητα εμφάνισης κινδύνων χρησιμοποιεί την κατανομή πιθανοτήτων κι έτσι αναγνωρίζει τους κινδύνους με τις μέγιστες επιπτώσεις. Εδώ οι κίνδυνοι δεν εξετάζονται μεμονωμένα αλλά στο σύνολό τους, και η επίδραση που ενδεχομένως ασκήσουν στο περιβάλλον του οργανισμού είναι απόρροια των σχέσεων που συνδέουν το σύνολο των παραγόντων κινδύνου, για αυτό και εξετάζονται στην ολότητά τους. Η ποσότητα των παραγόντων κινδύνου, θα αξιολογηθεί από τη διοίκηση και θα σταθεί κινητήριο μοχλός στη λήψη αποφάσεων.

2.3.6 Σχέδιο αντιμετώπισης των κινδύνων (Risk response planning)

Το τέταρτο βήμα αφορά την αντιμετώπιση των παραγόντων κινδύνου αφού βέβαια έχει προηγηθεί η ποιοτική και ποσοτική αξιολόγησή τους.

Σε αυτό το στάδιο διαμορφώνεται η στρατηγική καταστολής των κινδύνων τόσο στα ποιοτικά χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν μεμονωμένα τον κάθε κίνδυνο, όσο και στη συνολική τους παρουσία. Η στρατηγική λαμβάνει υπόψη τους πόρους του οργανισμού και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, ξεκινώντας από τους κινδύνους με το μεγαλύτερο βαθμό επίδρασης. Το σχέδιο αντιμετώπισης των παραγόντων κινδύνου χαρακτηρίζεται από την ενίσχυση των ευκαιριών και την καταστολή των απειλών.

2.3.7 Παρακολούθηση κινδύνων (Risk monitoring)

Μετά την αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου, την ποιοτική και ποσοτική τους ανάλυση καθώς και το στρατηγικό σχεδιασμό καταστολής αυτών, έρχεται το πέμπτο βήμα που αφορά την παρακολούθηση των κινδύνων και ιδιαίτερα την εξελεγκτική τους πορεία, διαπιστώνοντας ποιούς παράγοντες κινδύνου κατάφεραν να επιβιώσουν είτε με τα ίδια χαρακτηριστικά είτε αλλάζοντας μορφή, να προσδιορίσουν χρονικά την εμφάνισή τους καθώς και τη συχνότητα

της παρουσίας τους και να ανακαλύψουν ταυτόχρονα νέους αναδυόμενους κινδύνους.

Παράλληλα γίνεται μία αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ληφθέντων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων, της εφαρμογής των διαδικασιών, της συλλογής πληροφοριών για την θέσπιση αποτελεσματικού σχεδίου αντιμετώπισης.

Τα παραπάνω αποτελούν έναν γνώμονα της ορθής εφαρμογής του σχεδίου διαχείρισης κινδύνων, αφού προειδοποιεί την διοίκηση ανάλογα με τα αποτελέσματα της έρευνας για την πιστή εφαρμογή ή την αναθεώρησή του.

2.3.8 Έλεγχος κινδύνου (Risk control)

Το έκτο βήμα αφορά τον έλεγχο της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνου (Risk Control), όπου γίνεται αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της. Επιπλέον, επιβεβαιώνεται ότι η εφαρμογή του προγραμματισμού της διαχείρισης κινδύνου έχει συντονιστεί και είναι σε αρμονία με τις δραστηριότητες διαχείρισης του προγράμματος, ενώ σε αντίθετη περίπτωση πραγματοποιείται εφαρμογή εναλλακτικών μορφών δράσεων διαχείρισης κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

3.1. Εισαγωγή

Η πολιτική διαχείρισης κινδύνου (Risk Management Mandate Definition), σηματοδοτεί τη χάραξη της τακτικής όσον αφορά τα διαδικαστικά σημεία διαχείρισης κινδύνων στα συστήματα και στις διαδικασίες του οργανισμού και την ενσωμάτωση αυτής στη γενικότερη στρατηγική πορεία του οργανισμού, αξιοποιώντας τους πόρους και τις υποδομές του. Η παραπάνω πολιτική, συντάσσει χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης και ελέγχου των παραγόντων κινδύνου όπου γίνεται αναφορά στην τακτική αξιολόγησή τους, προκειμένου να ληφθούν μέτρα πρόληψης ή να διορθωθούν εμπρόθεσμα εσφαλμένες δράσεις. Επιπλέον, γίνεται σαφής ο ενεργός ρόλος των εργαζομένων και η άμεση συμμετοχή τους στη διευθέτηση επικίνδυνων καταστάσεων με την απόδοση συγκεκριμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων και την παράλληλη δέσμευση της διοίκησης σε ζητήματα ασφάλειας και υγιεινής, με απώτερο σκοπό την προστασία του ανθρώπινου δυναμικού.

3.1.1 Δομικά στοιχεία της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων

Τα βασικότερα στοιχεία που συνθέτουν τη δομή της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων είναι:

- προσδιορισμός της έννοιας του κινδύνου
- ερωτήματα και προβληματισμοί για τη σωστή διαχείριση
- ενσωμάτωση της πολιτικής διαχείρισης με τη γενικότερη στρατηγική κατεύθυνση του οργανισμού και δημιουργία αρμονικής σχέσης
- ποιοτική αξιολόγηση των χαρακτηριστικών των κινδύνων, του εύρους και της ποσότητάς τους
- οριοθέτηση συμβάντων ή καταστάσεων που εκπέμπουν απειλή
- επιλογή κατάλληλων διαδικασιών για τη διαχείριση κινδύνων
- κατευθυντήριες οδηγίες για τη διαχείριση διαφόρων ειδών κινδύνων
- αξιοποίηση ικανοτήτων για την υποστήριξη στην αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων
- τακτική ανατροφοδότηση και επαναπροσδιορισμός του συστήματος διαχείρισης κινδύνων
- δέσμευση της ηγεσίας για ασφάλεια και υγεία στο χώρο εργασίας, μέσω εφαρμογής μιας αξιόπιστης πολιτικής

-καταγραφή των απαιτήσεων για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αναθεώρηση σχεδίων στην αντιμετώπιση των κινδύνων

(European Agency for Safety and Health at Work (OSHA-EU), 2012).

3.2. Υποχρεώσεις της διοίκησης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία

Η ασφάλεια και υγεία στην εργασία είναι μια συνεχής διαδικασία. Πρωτεύοντα ρόλο στην εξασφάλισή της και στην επικοινωνία της σε όλα τα τμήματα του οργανισμού αλλά και σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (stakeholders), έχει η διοίκηση του οργανισμού. Η συνεχής βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας και η διατήρησή τους, η εκπαίδευση και ενημέρωση των εργαζομένων και η καλλιέργεια κουλτούρας ασφάλειας και υγείας στην εργασία χρειάζονται όραμα, μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και συνεχή παρακολούθηση.

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων επιτάσσει την καθολική αποδοχή και εφαρμογή της σε όλα τα τμήματα του οργανισμού. Ωστόσο, την κύρια ευθύνη για τη διαχείριση κινδύνου σε καθημερινή βάση την έχει η ηγεσία. Αυτή έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις :

-να δεσμευτεί ενώπιον όλων για την προστασία του ανθρώπινου δυναμικού από επικείμενους κινδύνους, μέσω της ανάληψης πρωτοβουλιών και της εφαρμογής αποτελεσματικών πρακτικών

-να εισαγάγει στις τακτικές συσκέψεις της διοίκησης τη διαχείριση κινδύνων ως κύριο θέμα συζήτησης και να κάνει λεπτομερή αναφορά στα αίτια πρόκλησής τους, στην ανάλυσή τους και στο σχέδιο αντιμετώπισής τους

-να ενσωματώσει την διαδικασία διαχείρισης κινδύνου στην ολότητα ενός δρώμενου από την έναρξη έως και το πέρας της πορείας του

-να ορίσει από τα ανώτερα στρώματα της διοίκησης ένα συγκεκριμένο στέλεχος που θα παρακολουθεί σε συνεχή βάση την εισροή κινδύνων και θα έχει τον καθοριστικό ρόλο στη λήψη των αποφάσεων για την ταχύτερη αντιμετώπισή τους

-να μεριμνήσει για την ευρύτερη επικοινωνία του σχεδίου αντιμετώπισης κινδύνων σε όλα τα τμήματα του οργανισμού και σε όλες της βαθμίδες ιεράρχησης

-να εμφυτεύσει στους εργαζόμενους την αναγκαιότητα της προστασίας της υγείας, τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο

-να κάνει συχνές αναφορές στην υγιεινή και ασφάλεια του εργασιακού χώρου με καθημερινές συζητήσεις, αναφορές, παραδείγματα από άλλους επιχειρηματικούς κλάδους για τη λήψη ατομικών μέσων προστασίας

-να εμφυσήσει σε όλο το προσωπικό την ανάγκη αναγνώρισης κινδύνων και την απόδοση ατομικών ευθυνών, σε περίπτωση μη τήρησης του προβλεπόμενου καταστατικού για την ασφάλεια (Ξηροτύρη-Κουφίδου, 2001).

3.2.1 Υποχρεώσεις της διοίκησης στην ενημέρωση του ανθρώπινου δυναμικού αναφορικά με την ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία

Η διοίκηση έχει νομική και ηθική υποχρέωση να ενημερώνει το ανθρώπινο δυναμικό για τους κινδύνους που απειλούν την ασφάλεια και την υγεία τους στον εργασιακό χώρο, με στόχο την προστασία τους από επιβλαβείς παράγοντες. Η ενημέρωση οφείλει να περιέχει σαφείς και κατανοητές έννοιες, με αναφορές σε συγκεκριμένες δράσεις που άπτονται της εργασιακής καθημερινότητας και να χαρακτηρίζονται από την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους (Παπακωνσταντίνου, 2004).

Πιο συγκεκριμένα η διοίκηση οφείλει να ενημερώνει για:

-τις διατάξεις που ορίζει το εργατικό δίκαιο και πώς αυτές εφαρμόζονται μέσα στον οργανισμό

-τους κινδύνους που ελλοχεύουν στο εργασιακό περιβάλλον και τη πολιτική της διαχείρισής τους

-τα σχέδια δράσης που προτίθενται να εφαρμοστούν σε έκτακτες καταστάσεις (φωτιά, πλημμύρες, σεισμός) και εφαρμογή επίπλαστων περιστατικών για την εγκυρότερη ετοιμότητά τους σε περίπτωση αληθών συμβάντων

-τη παροχή γνώσεων πρώτων βοηθειών

-τη θέσπιση ομάδων με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και συγκεκριμένους τομείς δράσης και ορισμό επικεφαλής που θα συντονίζει τις ενέργειες

-τον εντοπισμό και την αξιολόγηση κινδύνων μέσω γραπτής αναφοράς (γραπτή εκτίμηση κινδύνου)

-την γραπτή ενημέρωση για τα συμβαίνοντα ατυχήματα σε ειδικό βιβλίο του οργανισμού

-την κοινοποίηση του καταλόγου των ατυχημάτων και τους διενεργούμενους ελέγχους των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας από τις αρμόδιες επιθεωρήσεις εργασίας

-ενημέρωση για όλες τις σύγχρονες μεθόδους αντιμετώπισης κινδύνων με τη βοήθεια της νέας τεχνολογίας

-σεμινάρια, ημερίδες, τακτικές συσκέψεις με κεντρικό θέμα τα μέτρα πρόληψης και την εφαρμογή τους (Κουκιάδης, 2006).

3.3 Ο ρόλος των εργαζομένων στη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου

Μεταξύ διοίκησης και ανθρώπινου δυναμικού θεωρείται επιβεβλημένη η ανάγκη συνεργασίας και εξεύρεσης λύσεων σε θέματα που άπτονται της προστασίας των εργαζομένων και της γενικότερης εργασιακής τους ασφάλειας. Για τους παραπάνω λόγους, κρίνεται σκόπιμη και αναγκαία η συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων σε προγραμματισμένες από τη διοίκηση συσκέψεις, με στόχο την κατάθεση απόψεων και προτάσεων που αφορούν την προφύλαξη του προσωπικού από επικίνδυνες καταστάσεις. Αυτές οι διαβουλεύσεις θα αποτελέσουν γνώμονα για την διοίκηση στην πολιτική διαχείρισης κινδύνων του οργανισμού, με απώτερο στόχο την αποφυγή ατυχημάτων (Καμπουρίδης, 2002).

Τα δικαιώματα των εργαζομένων που άπτονται της ασφάλειάς τους, προσδιορίζονται στα ακόλουθα σημεία:

-Συμμετοχή σε συζητήσεις με τη διοίκηση, αναφορά των προβλημάτων τους, κατάθεση προτάσεων και αναζήτηση στήριξης σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής, με την δέσμευση από τη πλευρά των διοικούντων της λήψης των αναγκαίων μέτρων προστασίας σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία

-Δικαίωμα των εργαζομένων αποτελεί η προσφυγή στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας, προκειμένου να καταγγείλουν τη διοίκηση για περιορισμένα μέτρα ασφάλειας και ελλιπή μέσα προφύλαξης. Επιπλέον, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων διατηρούν το δικαίωμα της παρουσίας κατά τους ελέγχους της επιθεώρησης εργασίας και μπορούν να καταθέτουν τις προτάσεις τους

-Από τη πλευρά της διοίκησης θεωρείται παράβαση κάθε μορφή πίεσης ή εκδίωξης των εργαζομένων λόγω της αρνητικής τους κριτικής στο έργο της διοίκησης, σε θέματα που αφορούν την εργασιακή τους ασφάλεια

(Κουκιάδης, 2006).

3.3.1 Η συμβολή των εργαζομένων στην πολιτική της διαχείρισης των κινδύνων

Στην ουσία, αυτοί που διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στον εντοπισμό των προβλημάτων και στην εξεύρεση λύσεων είναι οι εργαζόμενοι και τα διοικητικά στελέχη.

Αυτό συνεπάγεται στην πράξη:

- αποτελεσματικό και ανοικτό διάλογο, στο πλαίσιο του οποίου λαμβάνονται ουσιαστικά υπόψη οι προβληματισμοί όλων
 - επίλυση προβλημάτων και λήψη αποφάσεων από κοινού
 - συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων στην ανάπτυξη των πολιτικών και πρακτικών σε θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία
 - συμμετοχή των εργαζομένων στην προώθηση και διαμόρφωση ασφαλών και υγιών συνθηκών εργασίας
 - πλήρη συνεργασία εργαζομένων με εργοδότες για τη βελτίωση της ασφάλειας, της υγείας και της ευημερίας στους χώρους εργασίας
 - θέσπιση ρυθμίσεων για την πρακτική εφαρμογή των παραπάνω
- (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγιεινή στην Εργασία (ΕΟΑΥΕ), 2012).

3.3.2 Τα οφέλη από τη συμμετοχή των εργαζομένων στην πολιτική της διαχείρισης των κινδύνων

Τα κυριότερα οφέλη συνοψίζονται στα κάτωθι σημεία:

- Χαμηλότερα ποσοστά ατυχημάτων
 - Οικονομικά αποδοτικές λύσεις
 - Αύξηση της εργασιακής ικανοποίησης και επομένως πιο παραγωγικό εργατικό δυναμικό
 - Χαμηλότερα ποσοστά απουσίας από την εργασία
 - Μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση όσον αφορά τους κινδύνους στους χώρους εργασίας
 - Καλύτερο έλεγχο των επαγγελματικών κινδύνων
- (Σαραφόπουλος, 2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

4.1 Στόχοι της εφαρμογής ενός συστήματος διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας

Το Σύστημα Διαχείρισης Υγιεινής και Ασφάλειας στην Εργασία (ΣΔΥΑΕ) ενός οργανισμού, αποτελεί τμήμα της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων και αποσκοπεί στην προστασία του ανθρώπινου δυναμικού με τη λήψη μέτρων πρόληψης, καθώς συμβαδίζει με την εφαρμογή των διατάξεων του εργατικού δικαίου. Ταυτόχρονα προστατεύει τον ίδιο τον οργανισμό από τις επικείμενες απειλές και συντελεί στην οικονομική του ανάκαμψη.

Η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων προβλέπει τα εξής:

- Βελτίωση στο στάδιο σχεδιασμού αντιμετώπισης κινδύνων και στη λήψη αποφάσεων
- Προσδιορισμό ευκαιριών και απειλών
- Ελαχιστοποίηση της αβεβαιότητας και αξιοποίηση της μεταβλητότητας
- Αποτελεσματική κατανομή και χρήση των πόρων
- Βελτιωμένη διαχείριση των διαφόρων περιστατικών
- Μειωμένες απώλειες
- Βελτίωση της σχέσης εμπιστοσύνης με τα εμπλεκόμενα μέρη
- Βελτίωση της συμμόρφωσης με τη κείμενη νομοθεσία
- Αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση

(Σαριδάκης, 2012).

4.2 Πρότυπα συστήματα διαχείρισης ασφάλειας και υγιεινής στην εργασία

4.2.1 Ορισμός

«Πρότυπο» είναι το έγγραφο που έχει καθιερωθεί με συναίνεση και έχει εγκριθεί από έναν αναγνωρισμένο φορέα και το οποίο παρέχει κανόνες, κατευθυντήριες οδηγίες ή χαρακτηριστικά για ορισμένες δραστηριότητες με τη μορφή κοινής και επαναλαμβανόμενης χρήσης με στόχο την επίτευξη του βέλτιστου βαθμού τάξης σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο εφαρμογής. Ως αναγνωρισμένοι φορείς νοούνται οι εθνικοί οργανισμοί τυποποίησης. Κάθε πρότυπο είναι προαιρετικής εφαρμογής, εκτός εάν νομοθετικές ή άλλες διατάξεις το καθιστούν υποχρεωτικής εφαρμογής

(http://www.elot.gr/37_ell_html.aspx).

Το πρότυπο Occupational Health and Safety System (OHSAS) 18001:2007, δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα συνολικής προσπάθειας από εθνικούς οργανισμούς εκδόσεων τυποποιητικών προδιαγραφών, φορείς πιστοποίησης και εξειδικευμένους συμβούλους και αποτέλεσε τη βάση για την έκδοση του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) 1801:2008. Η προδιαγραφή Occupational Health and Safety System (OHSAS) 18001, είναι ιδανική για κάθε οργανισμό που επιθυμεί να διαχειρίζεται με αξιοπιστία θέματα ασφάλειας και υγιεινής με σεβασμό στο εργατικό δίκαιο και στόχο τη μείωση της αβεβαιότητας και την αξιοποίηση ευκαιριών.

Το πρότυπο Occupational Health and Safety System (OHSAS), περιλαμβάνει δύο μέρη:

- Το Occupational Health and Safety System (OHSAS) 18001– έκδοση 2007, είναι το πιστοποιήσιμο πρότυπο σύστημα διαχείρισης επαγγελματικής υγιεινής και ασφάλειας
- Το Occupational Health and Safety System (OHSAS) 18002– έκδοση 2000, είναι ο οδηγός που βοηθά στην εφαρμογή του Occupational Health and Safety System (OHSAS) 18001.

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) 1801:2008 και το πρότυπο Occupational Health and Safety System (OHSAS) 18001:2007 είναι δύο ισοδύναμα πρότυπα τα οποία καθορίζουν τις γενικές απαιτήσεις που πρέπει να καλύπτονται από τις επιχειρήσεις για την ανάπτυξη ενός συστήματος διαχείρισης, προκειμένου να αναγνωρίζονται και να περιορίζονται οι επαγγελματικοί κίνδυνοι για τους εργαζόμενους και το ευρύτερο κοινό που ενδεχομένως επηρεάζεται (Σαριδάκης, 2012).

4.2.2 Οφέλη από την εφαρμογή του συστήματος ΕΛΟΤ 1801:2008 / OSHAS 18001:2007

Ανάμεσα στα οφέλη που μπορεί να έχει μία επιχείρηση από την πιστοποίηση της ως προς ΕΛΟΤ 1801:2008 / OHSAS 18001:2007 είναι:

- Η συμμόρφωση της επιχείρησης με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας
- Η προστασία των εργαζομένων από εργασιακούς κινδύνους, παρέχοντας τους τη δυνατότητα να απασχολούνται σε ένα ασφαλές περιβάλλον εργασίας
- Η μείωση της πιθανότητας εμφάνισης εργατικού ατυχήματος και ασθενειών

- Η μείωση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων από ενδεχόμενο εργατικό ατύχημα και ασθένεια
- Η ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών με πελάτες οι οποίοι επιθυμούν συνεργασίες με πιστοποιημένες επιχειρήσεις κατά ΕΛΟΤ 1801:2008 / OHSAS 18001:2007
- Η ενίσχυση του κύρους της επιχείρησης (Κουκουλάκη, 2003).

4.2.3 Το πρότυπο προβλέπει 12 βήματα:

- Διάγνωση του προσανατολισμού του οργανισμού για την υγιεινή και ασφάλεια
- Αξιολόγηση κινδύνων
- Εξακρίβωση των νομικών και άλλων απαιτήσεων
- Καθορισμό πολιτικής για την υγιεινή και ασφάλεια
- Εφαρμογή ενός συστήματος διαχείρισης ασφάλειας. Χαρακτηριστικά των δεικτών.
- Εκτίμηση παροχών και ωφελουμένων
- Τεχνικές και ρυθμιστικές αξιολογήσεις
- Καταρτίσεις (κατάρτιση, εσωτερικοί έλεγχοι, προετοιμασία για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, πληροφόρηση εργαζομένων κ.λπ.)
- Επεξεργασία εγχειριδίου, συστήματος τεκμηρίωσης, διαδικασιών επικύρωσης
- Δημιουργία μιας επιτροπής Occupational Health and Safety System (OHSAS) από έναν εκπρόσωπο ασφάλειας
- Προετοιμασία και ανάπτυξη εσωτερικών ελέγχων
- Ενδεχόμενη ενσωμάτωση στα συστήματα ποιότητας και περιβάλλοντος (<http://www.csr-supplychain.gr/gr/ohsas-18001-occupational-health-and-safety-assessment-series-p38.html>).

4.3 Διεθνή πρότυπα διαχείρισης κινδύνων

Η διεθνής κοινότητα έχει αναπτύξει έναν μεγάλο αριθμό εγγράφων που σχετίζονται με την τυποποίηση της διαχείρισης των κινδύνων. Αυτά τα πρότυπα καλύπτουν τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείριση του κινδύνου, την ορολογία, τις απαιτήσεις και τα εργαλεία.

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (International Organization for Standardization (ISO)) μαζί με τη Διεθνή Ηλεκτροτεχνική Επιτροπή (International Electrotechnical Commission (IEC)), συνιστούν τις κορυφαίες

οργανώσεις για την ανάπτυξη των διεθνών προτύπων (Avaneson, 2009). Επίσης, μερικοί εθνικοί οργανισμοί τυποποίησης και μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη και τη χρήση των τυποποιημένων προσεγγίσεων για τη διαχείριση του κινδύνου.

Τα γνωστά, ευρέως εφαρμοζόμενα προληπτικά συστήματα διαχείρισης που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων κάθε μορφής, είναι συστήματα διακινδύνευσης που εστιάζουν στον περιορισμό των αστοχιών σε αποδεκτό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη ιστορικά δεδομένα, ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος του οργανισμού και προβλέψεις για μελλοντικά συμβάντα που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά ή θετικά την επίτευξη του στόχου. Τα αναγνωρισμένα πρότυπα για τη γενική καθοδήγηση στη διαχείριση του κινδύνου και αυτά που έχουν επικρατήσει ως μια διαδικασία για τη γενική καθοδήγηση στη διαχείριση του κινδύνου, είναι:

Δημιουργός: ISO/IEC

http://www.iec.ch/members_experts/refdocs/iec/isoiecdir-1%7Bed12.0%7Den.pdf.

Όνομα: ISO 31000:2009 Risk management - Principles and guidelines

Σκοπός: Παρέχει τις γενικές αρχές και κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση του κινδύνου και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιαδήποτε δημόσια, ιδιωτική ή επιχειρηματική κοινότητα, ένωση, ομάδα ή άτομο. Αυτό το πρότυπο δεν απευθύνεται σε κάποιο συγκεκριμένο κλάδο ή τομέα και δεν προορίζεται για χρήση ως κριτήριο πιστοποίησης. Το ISO 31000:2009 έχει ληφθεί ως αντικατάσταση για το υφιστάμενο πρότυπο σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου κατά AS / NZS 4360: 2004.

Κατά το ISO 31000, η διαχείριση κινδύνου πρέπει να υπακούει στις ακόλουθες αρχές:

- Δημιουργία αξίας
- Να είναι αναπόσπαστο μέρος των επιχειρησιακών διαδικασιών και όχι μια αυτόνομη δραστηριότητα
- Να είναι μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων
- Να είναι συστηματική και δομημένη
- Να βασίζεται στις βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες (εμπειρία, παρακολούθηση, προβλέψεις και κρίση των εμπειρογνομόνων)

- Η διαχείριση του κινδύνου θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με τις εξωτερικές και εσωτερικές δραστηριότητες του οργανισμού
- Θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον ανθρώπινο παράγοντα
- Να είναι έγκυρη και να συμπεριλαμβάνει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη
- Να είναι δυναμική, επαναληπτική και να ανταποκρίνεται στις αλλαγές
(http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=43170).

Δημιουργός: ISO/IEC

Όνομα: ISO/IEC Guide 51:2014 Safety aspects-Guidelines for their inclusion in standards

Σκοπός: Το ISO / IEC Guide 51:2014 αναφέρεται σε κάθε πτυχή της ασφάλειας που σχετίζεται με ανθρώπους, με την ιδιοκτησία ή το περιβάλλον, ή τον συνδυασμό ενός ή περισσότερων από αυτά. Η συγκεκριμένη προσέγγιση αυτού του οδηγού παρέχει την ανάλυση των κινδύνων για ολόκληρο τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας

(http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/catalogue_tc/catalogue_detail.htm?csnumber=53940).

**Δημιουργός: IRM/AIRIMI C/ALARM,
London, UK**

(<https://www.theirm.org/about/risk-management/>).

Όνομα: Risk Management Standard:2002

Σκοπός: Αυτό το πρότυπο διαχείρισης κινδύνου, είναι το αποτέλεσμα δουλειάς από μια ομάδα που αποτελείται από τις κυριότερες οργανώσεις διαχείρισης κινδύνου στο Ηνωμένο Βασίλειο (IRM, AIRMIC και ALARM), βασισμένο σε γνώμες και απόψεις από ένα ευρύ φάσμα άλλων επαγγελματικών φορέων που έχουν ενδιαφέρον στη διαχείριση κινδύνου. Το πρότυπο προτείνει μια διεργασία με την οποία η διαχείριση του κινδύνου μπορεί να διεξαχθεί και δεν προορίζεται για χρήση ως κριτήριο πιστοποίησης

(https://www.theirm.org/media/886059/ARMS_2002_IRM.pdf).

Δημιουργός: AS/NZS

(<http://www.standards.org.au/Pages/default.aspx>).

Όνομα: AS/NZS 4360:2004 Risk management

Σκοπός: Το AS/NZS 4360 (1995 πρώτη έκδοση, 1999 δεύτερη έκδοση, 2004 τρίτη έκδοση) είναι ένας γενικός οδηγός για τη διαχείριση των κινδύνων ώστε να

ισχύει για κάθε είδους οργανισμό. Το πρότυπο προσδιορίζει τα στοιχεία της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνου και περιγράφει πώς ένας οργανισμός να αναπτύξει, να θεσπίσει και να διατηρήσει τη συστηματική διαχείριση των κινδύνων. Το AS/NZS 4360:2004 αποτελεί τη βάση για το πρότυπο ISO 31000:2009 (<http://www.riskmanagement.com.au/>).

Δημιουργός: JSA

(http://www.jsa.or.jp/default_english/default_english.html).

Όνομα: JIS Q 2001:2001 Guidelines for development and implementation of risk management system

Σκοπός: Αυτό το Ιαπωνικό πρότυπο παρέχει τις αρχές και τα στοιχεία για τη δημιουργία ενός συστήματος διαχείρισης κινδύνου. Αυτές οι αρχές και τα στοιχεία ισχύουν για οποιοδήποτε είδος οργανισμού, καθώς και για κάθε είδους κίνδυνο. Αυτό το πρότυπο δεν προορίζεται για χρήση ως κριτήριο πιστοποίησης (<http://infostore.saiglobal.com/EMEA/default.aspx>).

Δημιουργός: CAN/CSA

(<http://www.ccohs.ca/legislation/csa.html>).

Όνομα: CSA Q 850:1997 Risk Management Guidelines for Decision Makers

Σκοπός: Το CSA Guidelines CAN/CSA - Q 850 έχει σκοπό να βοηθήσει τους φορείς λήψης των αποφάσεων για την αποτελεσματική διαχείριση όλων των τύπων κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων κινδύνων που σχετίζονται με τη ζημία ή την καταστροφή περιουσίας ή του περιβάλλοντος, την υγεία ή κάτι άλλο αξίας (<https://www.scc.ca/en/standardsdb/standards/6777>).

Δημιουργός: BSI

(www.bsi-global.com).

Όνομα: GB 016-2005, Managing Risk for Corporate Governance

Σκοπός: Το GB 016-2005 που εκπονήθηκε από το Βρετανικό Ινστιτούτο Προτύπων, παρέχει τους παράγοντες κινδύνου λόγω των απαιτήσεων της εταιρικής διακυβέρνησης και πώς ένας οργανισμός μπορεί να εφαρμόσει αποτελεσματικά το σύστημα διαχείρισης κινδύνων (<http://www.worldstdindex.com/soft4/4543856.htm>).

Δημιουργός: BSI

Όνομα: BS 31100:2011 Code of practice for risk management

Σκοπός: Ως κώδικα πρακτικής, το Βρετανικό Πρότυπο λαμβάνει τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων. Το BS 31100:2011 έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι σύμφωνο με τη γενική καθοδήγηση σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου που δίνεται από το πρότυπο ISO 31000 (<http://shop.bsigroup.com/>).

Δημιουργός: ON

(heisen-ppm.de/.../FI06_Riskmanagement_D-E-2010.pdf).

Όνομα: ON Rule series on «Risk management for organizations and systems»

Σκοπός: Το πρότυπο αυτό αποτελεί ένα σύνολο οδηγιών με διαφορετικούς στόχους. Αυτοί οι οδηγοί αναφέρονται:

στους όρους και τα βασικά (ONR 49000), τη διαχείριση κινδύνου (ONR 49001), τις κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση στο σύστημα διαχείρισης (ONR 49002-1), στις μεθοδολογίες για την αξιολόγηση των κινδύνων (ONR 49002-2), τη διαχείριση των κρίσεων και τη διαχείριση επιχειρησιακής συνέχειας (ONR 49002-3) και τις απαιτήσεις σχετικά με τα προσόντα του διαχειριστή των κινδύνων (ONR 49003). Το ONR είναι ουσιαστικά σύμφωνο με το πρότυπο ISO 31000 «Risk management-Principles and guidelines»

(https://www.austrian-standards.at/fileadmin/user/bilder/downloads-produkte-und-leistungen/fachinformation06_risikomanagement.pdf).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

5.1 Θέσπιση νομοθετημάτων για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην Ελλάδα από το 1911 έως και σήμερα

Με το νόμο ΓΠΛΔ του 1911 «περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και περί ωρών εργασίας» και το προεδρικό διάταγμα της 14/3/1934 «περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και υπαλλήλων πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων κλπ.», τέθηκαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα οι βάσεις για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων.

Από το 1911 και εντεύθεν τα διατάγματα που ακολουθούσαν την νομοθεσία διακρίνονταν από εξειδίκευση στα εργασιακά ζητήματα, αφού έκαναν αναφορά

στους ειδικούς κινδύνους που πλαισίωναν το χώρο εργασίας και απαιτούσαν περισσότερα μέτρα προστασίας για το εργατικό δυναμικό.

Σημαντικό βήμα στον εκσυγχρονισμό της τότε εργατικής νομοθεσίας, αποτέλεσε η ψήφιση του νόμου 1568/85(177/A) «Υγιεινή και Ασφάλεια των εργαζομένων».

Η εφαρμογή του νόμου ήταν αρχικά υποχρεωτική για επιχειρήσεις που απασχολούσαν περισσότερα από 150 άτομα ο αριθμός των οποίων δεν ξεπερνούσε τα 700.

Η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού επεκτάθηκε στους χώρους που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (προεδρικό διάταγμα 289/86), το Δημόσιο τομέα, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ), όπως είναι οι σχολικές μονάδες και οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) (Κ.Υ.Α 88555/88 που κυρώθηκε με το νόμο 1836/89), ενώ με το προεδρικό διάταγμα 157/92 επεκτάθηκε και η εφαρμογή των προεδρικών διαταγμάτων που είχαν εκδοθεί με τις εξουσιοδοτήσεις του, στους χώρους αυτούς.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 1989 το Συμβούλιο των Υπουργών με στόχο την ίση και καλύτερη προστασία των εργαζόμενων στα κράτη μέλη της Ένωσης, εξέδωσε την οδηγία πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ «σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την εφαρμογή της ασφάλειας και της υγείας των εργαζόμενων κατά την εργασία». Σ' αυτή διατυπώνονται οι γενικές αρχές που πρέπει να διέπουν τα εθνικά συστήματα ασφάλειας και υγείας των εργαζόμενων των κρατών μελών και οι κανόνες εφαρμογής των γενικών αυτών αρχών. Οι γενικές αυτές αρχές αναφέρονται στην προαγωγή της ασφάλειας και της υγείας των εργαζόμενων κατά την εργασία (πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, προστασία της ασφάλειας και της υγείας, εξάλειψη των συντελεστών κινδύνου και ατυχημάτων) και στις θεσμικές δομές και διαδικασίες (ενημέρωση των εργαζόμενων, διαβούλευση και ισόρροπη συμμετοχή των εργαζόμενων, εκπαίδευση και κατάρτιση).

Η απαίτηση για ελάχιστες προδιαγραφές για την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βρήκε τη χώρα μας με ένα καλό θεσμικό πλαίσιο που το αποτελούσαν ο νόμος 1568/85 και το προεδρικό διάταγμα 294/88 (138/A) «ελάχιστος χρόνος απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, επίπεδο γνώσεων και ειδικότητα τεχνικού ασφαλείας για

τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του άρθρου 1, παράγραφος 1, του νόμου 1568/85».

Σήμερα, μετά και την ψήφιση του προεδρικού διατάγματος 17/96(11/A) «μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζόμενων κατά την εργασία», με το οποίο το εθνικό μας δίκαιο εναρμονίστηκε με την οδηγία πλαίσιο και με την οδηγία 91/383/ΕΟΚ «για την συμπλήρωση των μέτρων που αποσκοπούν στο να προάγουν τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία εργαζόμενων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου ή με σχέση πρόσκαιρης εργασίας», υποχρέωση για απασχόληση τεχνικού ασφάλειας έχουν όλες οι επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως οικονομικής δραστηριότητας που απασχολούν έστω και έναν εργαζόμενο. Αντίστοιχα, υποχρέωση για απασχόληση γιατρού εργασίας έχουν όλες οι επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 50 εργαζόμενους ή όσες απασχολούν έστω και έναν εργαζόμενο, εφόσον οι εργασίες τους είναι σχετικές με μόλυβδο (προεδρικό διάταγμα 94/87), αμίαντα (προεδρικό διάταγμα 70α/88),καρκινογόνες ουσίες (προεδρικό διάταγμα 399/94) ή βιολογικούς παράγοντες (προεδρικό διάταγμα 186/95).

Το θεσμικό πλαίσιο για την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία σήμερα στη χώρα μας απαρτίζεται από τα παρακάτω διατάγματα:

-Νόμος 1568/85, (177/A) «Υγιεινή και Ασφάλεια των εργαζομένων».

-Προεδρικό διάταγμα 294/88,(138/A) «Ελάχιστος χρόνος απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, επίπεδο γνώσεων και ειδικότητα τεχνικού ασφαλείας για τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του άρθρου 1, παράγραφος 1, του νόμου 1568/85».

-Προεδρικό διάταγμα 17/96, (11/A) «Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζόμενων κατά την εργασία».

-Προεδρικό διάταγμα 95/99,(157/A) «Όροι ίδρυσης και λειτουργίας Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης».

-Προεδρικό διάταγμα 159/99,(157/A) «Τροποποίηση του προεδρικού διατάγματος 17/96».

-Νόμος 3144/03,(111/A) «Κοινωνικός διάλογος για την προώθηση της απασχόλησης και την κοινωνική προστασία και άλλες διατάξεις».

-Νόμος 3227/04,(31/A) «Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας και άλλες διατάξεις».

5.2 Υποχρεώσεις εργοδοτών με βάση τα νομοθετήματα για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

5.2.1 Γραπτή εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου

Η γραπτή εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου, αναφέρεται στις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος 17/1996 (το οποίο συμπληρώνεται με το προεδρικό διάταγμα 159/1999) και αποτελεί εργοδοτική υποχρέωση. Επίσης αποτελεί και ένα βασικό μέσο αυτοελέγχου της κάθε επιχείρησης, εφόσον εξασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή του εργαζόμενου, τόσο στις φάσεις του ποιοτικού και ποσοτικού προσδιορισμού των κινδύνων του εργασιακού περιβάλλοντος όσο και σε αυτές της πρόληψης και προαγωγής της εργασιακής υγείας και ασφάλειας.

5.2.2 Πυροπροστασία στον εργασιακό χώρο

Ο υπεύθυνος της κάθε επιχείρησης υποχρεούται να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα πυροπροστασίας στον εργασιακό χώρο, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων και ιδιαίτερα με βάση το νόμο 1568/85 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων», το προεδρικό διάταγμα 16/96 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ» και το προεδρικό διάταγμα 17/96 «Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ».

Επίσης σε κάθε εργασιακό χώρο, όπως και σε όλα τα είδη κτιρίων, ανάλογα με τη χρήση τους, πρέπει να τηρούνται οι σχετικοί κανονισμοί πυροπροστασίας και οι πολεοδομικοί κανονισμοί.

Όλα τα κτίρια ανεξαρτήτως της χρήσης τους, διακρίνονται από άποψη πυροπροστασίας σε υφιστάμενα και νέα. Οριακό σημείο για τη διάκρισή τους αυτή, θεωρείται η ημερομηνία έναρξης ισχύος του προεδρικού διατάγματος 71/1988 «Κανονισμός Πυροπροστασίας Κτιρίων».

5.2.3 Σήμανση των οδεύσεων διαφυγής

Η σήμανση των οδεύσεων διαφυγής, πρέπει να γίνεται με σήματα και ευανάγνωστες επιγραφές σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο προεδρικό διάταγμα 105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για τη σήμανση ασφαλείας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ».

5.2.4 Θέματα πρώτων βοηθειών, εκκένωσης χώρων, διάσωσης και πυρασφάλειας

Σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα 17/96, άρθρο 9 (πρώτες βοήθειες, πυρασφάλεια, εκκένωση των χώρων από τους εργαζόμενους, σοβαρός και άμεσος κίνδυνος), «ο εργοδότης οφείλει:

(α) Να λαμβάνει όσον αφορά τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων από εργαζόμενους τα αναγκαία μέτρα τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στο μέγεθος και στη φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και θα λαμβάνουν υπόψη τα άλλα πρόσωπα που είναι παρόντα.

(β) Να οργανώνει την κατάλληλη υποδομή και να εξασφαλίζει τις κατάλληλες διασυνδέσεις με αρμόδιες εξωτερικές υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα θέματα πρώτων βοηθειών, επείγουσας ιατρικής περίθαλψης, διάσωσης και πυρασφάλειας.

(γ) Να ελέγχει τις εγκαταστάσεις και τα μέσα παροχής πρώτων βοηθειών τακτικά, όσον αφορά την πληρότητα και την ικανότητα χρησιμοποίησής τους.

5.2.5 Ορισμός ομάδων με συγκεκριμένες αρμοδιότητες

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 9, ο εργοδότης πρέπει μεταξύ άλλων να ορίζει τους εργαζόμενους που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων από τους εργαζόμενους. Αυτοί οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν λάβει κατάλληλη επιμόρφωση, να είναι επαρκείς σε αριθμό και να τίθεται στη διάθεσή τους το κατάλληλο υλικό, ανάλογα με το μέγεθος και τους ειδικούς κινδύνους της επιχείρησης και της εγκατάστασης.

5.2.6 Σχέδιο διαφυγής και διάσωσης

Σύμφωνα με το νόμο 1568/85, άρθρο 18 (Σχέδιο διαφυγής και διάσωσης-Οδός διάσωσης και έξοδοι κινδύνου): «Ο εργοδότης οφείλει να καταρτίσει σχέδιο διαφυγής και διάσωσης από τους χώρους εργασίας, εφόσον απαιτείται από τη θέση, την έκταση και το είδος της εκμετάλλευσης. Το σχέδιο διαφυγής και διάσωσης πρέπει να αναρτάται σε κατάλληλες θέσεις στους χώρους εργασίας. Το σχέδιο πρέπει να δοκιμάζεται τακτικά, με ασκήσεις ή άλλο πρόσφορο τρόπο, ώστε σε περίπτωση κινδύνου ή καταστροφής να μπορούν οι εργαζόμενοι να διασωθούν».

5.2.7 Ομάδα πυροπροστασίας

Ιδιαίτερα για τις περιπτώσεις αντιμετώπισης πυρκαγιάς για τις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην απόφαση 1589/104/2006 απαιτείται η συγκρότηση ομάδας πυροπροστασίας από το προσωπικό και η μέριμνα για την εκπαίδευσή της. Το

προσωπικό πυροπροστασίας καθορίζεται ανάλογα με το είδος, την έκταση και τον πληθυσμό του κτιρίου. Η ομάδα πυροπροστασίας εκτελεί συγκεκριμένες ενέργειες που αποβλέπουν στην πρόληψη μεν της πυρκαγιάς, αλλά και την καταστολή της εάν αυτή προκληθεί. Γι' αυτό πρέπει να υπάρχει η κατάλληλη εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΣ

Σκοπός της δειγματοληπτικής έρευνας ήταν να διερευνήσει τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των εργασιακών χώρων και του σχολικού περιβάλλοντος των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης νομού Φωκίδας, όπως αυτές έχουν οριστεί από την κείμενη νομοθεσία και κατά πόσο αυτή βρίσκει εφαρμογή στην οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της λήψης προληπτικών μέτρων από τη πλευρά της διοίκησης.

Επιπλέον, σκοπός ήταν η αναγνώριση και ο εντοπισμός από την εκπαιδευτική κοινότητα των παραγόντων κινδύνου που ελλοχεύουν στο χώρο της εργασίας και αποτελούν αιτίες ατυχημάτων και συμπτωμάτων υγείας, ο βαθμός εφαρμογής της πολιτικής διαχείρισης πρόληψης και αντιμετώπισής τους από την πλευρά της διοίκησης, το ενδιαφέρον εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και τα προβλήματα υγείας που ενδεχομένως να αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένοι εργαζόμενοι ως απόρροια των ανύπαρκτων ή ελλιπών συνθηκών ασφάλειας και υγιεινής.

Δείγμα

Στην μελέτη πήραν μέρος εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας διανεμήθηκε σε δείγμα 280 εκπαιδευτικών ηλικίας από 25 έως και 64 ετών και των δύο φύλων ανεξάρτητα της θέσης ευθύνης που κατείχαν και οι οποίοι είχαν προϋπηρεσία στην

εκπαίδευση από 5 έως και περισσότερα από 16 έτη, έτσι ώστε τα αποτελέσματα να δίνουν μια όσο το δυνατόν καλύτερη εικόνα των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας που επικρατούν στον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης νομού Φωκίδας.

Έγινε προσπάθεια ώστε το δείγμα να είναι διευρυμένο καλύπτοντας ένα ευρύ σύνολο εκπαιδευτικών, για το λόγο αυτό δεν επιλέχθηκαν μόνο δάσκαλοι αλλά και όλες οι υπόλοιπες ειδικότητες που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, προκειμένου οι απαντήσεις να είναι όσο γίνεται περισσότερο αντιπροσωπευτικές της άποψής τους.

Μέσα συλλογής δεδομένων

Για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο υποκειμενικής εκτίμησης ομοιογενούς ομάδας εργαζομένων, από τον «Μεθοδολογικό εργαλείο-οδηγό για την εκτίμηση κινδύνου» από τον ευρωπαϊκό οργανισμό υγιεινής και ασφάλειας (E.O.Y.A.E), μεταφρασμένο από το ελληνικό ινστιτούτο υγιεινής και ασφάλειας εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.), το οποίο αποτελεί τη βάση για τις δεκαέξι μέχρι τώρα κλαδικές μελέτες εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου που έχει διεξάγει το ελληνικό ινστιτούτο υγιεινής και ασφάλειας εργασίας. Το ερωτηματολόγιο τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα των εκπαιδευτικών.

Από τους εκπαιδευτικούς ζητήθηκε να σημειώσουν τη σπουδαιότητα των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου βάση μιας 5βάθμιας κλίμακας τύπου LIKERT, με το βαθμό πέντε να αναφέρεται στη μεγαλύτερη σπουδαιότητα της κάθε ερώτησης και με τον βαθμό ένα στη μικρότερη.

Η συγκεκριμένη 5βάθμια κλίμακα είναι διαρθρωμένη ως εξής:

1-Καθόλου, 2-Πολύ λίγο, 3-Μέτρια, 4-Αρκετά, 5-Πάρα πολύ.

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια τα οποία δημιουργήθηκαν μέσω της σχετικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας της Google @ Drive. Για την συμπλήρωση των on line ερωτηματολογίων αποστάλθηκε ένας μοναδικός ηλεκτρονικός σύνδεσμος ο οποίος ήταν απαραίτητος για την πρόσβαση και συμμετοχή στην έρευνα. Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο υποκειμενικής εκτίμησης ομοιογενούς ομάδας εργαζομένων το οποίο περιείχε 27 ερωτήσεις κλειστού τύπου πολλαπλών επιλογών με δήλωση ιεράρχησης, τις οποίες διέκρινε σαφήνεια και λογική

ακολουθία. Στις ερωτήσεις ο ερωτώμενος έπρεπε να δώσει μία και μόνο απάντηση.

Επιπλέον το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 6 θεματικές ενότητες, οι οποίες αποτέλεσαν σημεία συσχέτισης με τις επιλεγμένες μεταβλητές του φύλου, της ηλικίας, των ετών υπηρεσίας, της ειδικότητας, της θέσης ευθύνης και του αριθμού των θέσεων του σχολείου που υπηρετούσαν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος. Συγκεκριμένα:

Στην πρώτη ενότητα, εξετάζεται η ικανότητα των εκπαιδευτικών στην αναγνώριση και στον εντοπισμό κινδύνων μέσω της συχνής έκθεσης σε βλαπτικούς παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία και ενδέχεται να προκαλέσουν βλάβη (υλικά εργασίας, εξοπλισμού, μεθόδων και προτύπων εργασίας). Επίσης, εξετάζεται η φύση της πηγής κινδύνου η οποία καθορίζει την αιτία και το είδος του τραυματισμού που μπορεί να είναι μηχανική (χρήση ακατάλληλου εξοπλισμού εργασίας), ηλεκτρική (ακατάλληλες ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις), χημική (έκθεση σε επικίνδυνες ουσίες), θερμική (πιθανές πυρκαγιές ή εκρήξεις), κτηριακή δομή (ακατάλληλοι χώροι εργασίας, προσβασιμότητα) και τέλος φυσικοί περιβαλλοντικοί παράγοντες (θόρυβος, φωτισμός).

Στην δεύτερη ενότητα, διερευνήθηκε ο σχεδιασμός μεθόδων αντιμετώπισης των επικείμενων κινδύνων που θέτουν σε κίνδυνο την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων (καταγραφή παραγόντων κινδύνων, προληπτικές δράσεις, πολιτική ασφάλειας, μέτρα αποφυγής επικίνδυνων καταστάσεων, ο ρόλος της διοίκησης του οργανισμού και η γενικότερη διαχείριση σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας).

Στην τρίτη ενότητα, εξετάστηκαν διαδικασίες που μπορούν να περιορίσουν τους κινδύνους στο εργασιακό περιβάλλον (έλεγχος, παρακολούθηση, ταχύτητα αντιμετώπισης).

Στην τέταρτη ενότητα, διερευνήθηκε ο βαθμός εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση συνθηκών κινδύνου.

Στην πέμπτη ενότητα, εξετάστηκε η συχνότητα εμφάνισης συμπτωμάτων υγείας στους εκπαιδευτικούς και ο βαθμός συσχέτισης τους με την εργασία (μυοσκελετικά προβλήματα, κόπωση, αύξηση της μυϊκής και ψυχικής έντασης, πονοκέφαλος, διαταραχές ύπνου, ατυχήματα).

Στην έκτη ενότητα, εξετάστηκε η συχνότητα εμφάνισης γεγονότων κατά τη διάρκεια της εργασίας τους που θα μπορούσαν να τους είχαν προκαλέσει τραυματισμό (κίνδυνος ηλεκτροπληξίας, πτώση αντικειμένων,

πρόσκρουση/σύνθλιψη, αιχμηρά υλικά/ανώμαλες επιφάνειες, ολισθηρές επιφάνειες), λόγω της κακοτεχνίας ή της έλλειψης συντήρησης.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Πιλοτική εφαρμογή

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν αρχικά σε δέκα άτομα που ανήκουν στον πληθυσμό αναφοράς αλλά δεν συμπεριλήφθηκαν στο τελικό δείγμα.

Κατά την πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου, οι εργαζόμενοι ερωτήθηκαν για την σαφήνεια των ερωτήσεων για κάθε μία ερώτηση ξεχωριστά, για το συνολικό ερωτηματολόγιο και αν είχαν κάποιο πρόβλημα με την συμπλήρωσή του.

Πριν την κατανομή των ερωτηματολογίων προηγήθηκε ενημέρωση των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τον σκοπό της έρευνας και διαβεβαίωση ότι τα ερωτηματολόγια είναι ανώνυμα και οι απαντήσεις που θα δοθούν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για επιστημονικούς σκοπούς. Οι ερωτήσεις ήταν σαφείς και σύντομες και χαρακτηρίζονταν από συνάφεια και αλληλουχία.

Προτού ξεκινήσει η καταγραφή των ερωτηματολογίων δόθηκαν οδηγίες για τον τρόπο συμπλήρωσής τους, αλλά και διευκρινίσεις σε τυχόν απορίες που πιθανότατα προέκυπταν από τους ερωτώμενους.

Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να συμπληρώσουν με απόλυτη ειλικρίνεια τα ερωτηματολόγια. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε με ηλεκτρονική συμπλήρωση μέσω της πλατφόρμας Google@Drive και στάλθηκαν τόσο στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των σχολικών μονάδων του Ν. Φωκίδας αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις στα προσωπικά mail των εκπαιδευτικών.

Η συλλογή των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα από 03 Μαΐου 2015 έως 01 Ιουνίου 2015.

Στατιστική ανάλυση

Δεδομένα και Έλεγχοι

Εισαγωγή

Μετά τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων ακολούθησε το στάδιο της επεξεργασίας τους με την κωδικοποίηση των απαντήσεων και την καταγραφή τους σε στατιστικούς πίνακες. Η επεξεργασία των μεταβλητών καθώς και τα διαγράμματα συχνότητας πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο SPSS (Statistical Package for the Social Sciences, version 21.0 for Windows).

Οι στατιστικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η περιγραφική στατιστική (descriptive statistics) για την οργάνωση και την περιγραφή των δεδομένων και η επαγωγική στατιστική (inferential statistics) για την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στην έρευνα αυτή τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου από 280 εκπαιδευτικούς. Στις επόμενες παραγράφους θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων και τα περιγραφικά αποτελέσματα ανά ερώτηση. Επίσης θα παρουσιαστούν και τα αποτελέσματα ανά ερώτηση σε σχέση με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων καθώς και τα αποτελέσματα των στατιστικών ελέγχων για το κατά πόσο τα δημογραφικά αποτελέσματα επηρεάζουν τις απαντήσεις των ατόμων. Τέλος, θα παρουσιαστούν τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των ελέγχων ανά ενότητα ερωτηματολογίου.

Έλεγχος Ανεξαρτησίας

Αναφορικά με τους ελέγχους υποθέσεων, στόχος είναι να μελετήσουμε κατά πόσο ένα δημογραφικό χαρακτηριστικό έχει στατιστικά σημαντική επίδραση στις απαντήσεις των ερωτώμενων. Λαμβάνοντας υπόψη πως τα δημογραφικά χαρακτηριστικά είναι ποιοτικές/κατηγορικές μεταβλητές και οι απαντήσεις στις ερωτήσεις είναι στην κλίμακα Likert από 1 έως 5, ως κατάλληλος στατιστικός έλεγχος επιλέχθηκε ο χ^2 έλεγχος για την ανεξαρτησία κατηγορικών μεταβλητών (Agresti και Franklin (2009) Ross (2010)).

Αναλυτικά, έστω X και Y δύο κατηγορικές μεταβλητές και έστω ο πίνακας συνάφειας που προκύπτει από τις δύο αυτές μεταβλητές

		Y				
		Y=1	Y=2	...	Y=k	Total
X	X=1	N_{11}	N_{12}	...	N_{1k}	$N_{1.}$
	X=2	N_{21}	N_{22}	...	N_{2k}	$N_{2.}$

	X=m	N_{m1}	N_{m2}	...	N_{mk}	$N_{m.}$
	Total	$N_{.1}$	$N_{.2}$...	$N_{.k}$	N

και N_{ij} είναι το σύνολο των ατόμων που απάντησαν $X=i$ και $Y=j$.

Ο έλεγχος ορίζεται ως

H_0 : Οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες

H_A : Οι δύο μεταβλητές δεν είναι ανεξάρτητες

Το στατιστικό ελέγχου είναι

$$O = \sum \sum \frac{(N_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}}$$

Όπου $e_{ij} = \frac{N_{i.} \times N_{.j}}{N}$ είναι οι αναμενόμενες συχνότητες κάτω από την υπόθεση της ανεξαρτησίας. Υπόθεση για την καλή εφαρμογή του ελέγχου είναι ότι οι $e_{ij} > 5$ κάτι που δεν συμβαίνει σε αρκετές περιπτώσεις στην μελέτη μας. Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζουμε την τεχνική Monte Carlo (Mehta και Nitin: *IBM SPSS Exact Tests* 21) στην εκτίμηση του στατιστικού ελέγχου.

Στην εφαρμογή του παραπάνω ελέγχου στα δεδομένα μας επιλέξαμε επίπεδο σημαντικότητας $\alpha=5\%$ και για την επιλογή της απόφασης χρησιμοποιούμε το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας P-Value. Αναλυτικά, αν $P\text{-Value} < \alpha$ απορρίπτουμε την H_0 δηλαδή οι δύο μεταβλητές δεν είναι ανεξάρτητες και κατά συνέπεια το δημογραφικό χαρακτηριστικό επηρεάζει τις απαντήσεις. Στην αντίθετη περίπτωση όπου το $P\text{-Value} > \alpha$, τότε δεν απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή οι δύο κατηγορικές μεταβλητές θεωρούνται ανεξάρτητες και άρα η μία δεν επηρεάζει τα αποτελέσματα της άλλης.

Στην εφαρμογή του ελέγχου X^2 ανεξαρτησίας των μεταβλητών στα δεδομένα μας, παρουσιάζουμε τα P-Value τόσο για τον ασυμπτωτικό έλεγχο όσο και για τον έλεγχο με την τεχνική Monte Carlo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Εισαγωγή

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων γίνεται στα παρακάτω υποκεφάλαια που αναφέρονται:

- 1). Στις δημογραφικές πληροφορίες του δείγματος.
- 2). Στη σειρά με την οποία τα άτομα βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.
- 3). Στις συγκρίσεις των ενοτήτων του ερωτηματολογίου με τις επιλεγμένες μεταβλητές φύλο, ηλικία, έτη υπηρεσίας, ειδικότητα, θέση ευθύνης και αριθμός θέσεων του σχολείου που υπηρετούσαν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος.

Περιγραφή του δείγματος

Στην παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή συμμετείχαν 280 άτομα. Οι 103 ήταν άνδρες (36,0 %) και 177 γυναίκες (64,0 %). Εκατόν δώδεκα άτομα (40 %) είχαν ηλικία από 25 μέχρι 34 έτη, ένα ποσοστό 42 % (118 άτομα) εργάζονταν πάνω από 16 έτη, η πλειοψηφία (143 άτομα) είχαν ειδικότητα ΠΕ70, 204 άτομα (73%) από τα 280 δεν είχαν θέση ευθύνης, , ενώ το 27.5 % (77 σχολεία) ήταν εξαθέσια. Περισσότερες λεπτομέρειες παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1. Περιγραφή του δείγματος.

Μεταβλητή	N	%
Φύλο		
Άνδρες	103	36.0
Γυναίκες	177	64.0
Ηλικία		
25-34	112	40.0
35-44	84	30.0
45-54	73	26.0
55-64	11	4.0
Έτη υπηρεσίας		

<5	50	18.0
6-15	112	40.0
>16	118	42.0
Ειδικότητα		
ΠΕ70	143	51.1
ΠΕ60	48	17.1
ΠΕ11	26	9.3
ΠΕ16	11	3.9
ΠΕ05	7	2.5
ΠΕ06	19	6.8
ΠΕ32	3	1.1
ΠΕ08	6	2.1
ΠΕ 19/20	17	6.1
Θέση ευθύνης		
Ναι	76	27.0
Όχι	204	73.0
Οργανικότητα		
1/Θ	16	5.7
2/Θ	26	9.3
3/Θ	24	8.6
4/Θ	13	4.6
5/Θ	29	10.4
6/Θ	77	27.5
8/Θ	41	14.6
9/Θ	27	9.6
12/Θ	27	9.6

Βαθμολογία των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου

Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

Στα άτομα του δείγματος ζητήθηκε να βαθμολογήσουν τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου σε μια κλίμακα LIKERT με βαθμολογία 1 να αντιστοιχεί στο καθόλου, στο 2, πολύ λίγο, στο 3, μέτρια, στο 4 αρκετά και το 5 στο πάρα πολύ. Στον πίν. 2 φαίνεται η σειρά με την οποία τα άτομα του δείγματος βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις της ενότητας «αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων». Οι 2 ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν περισσότερο ήταν: «φυσικός φωτισμός στον χώρο», (3.70 ± 0.91) και «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και

λάκκους», (3.48±1.14). Με μικρότερο βαθμό βαθμολογήθηκε η ερώτηση: «σήμανση ασφαλείας», (1.75±1.06).

Πίνακας 2. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων στο σύνολο του δείγματος.

Αρ. Ερ.	Ανάλυση ερώτησης	Μ.Ο.	Τ.Α.
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	3,70	0,91
11	Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	3,48	1,14
4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	3,20	1,11
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	3,14	1,11
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	2,75	1,09
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	2,45	1,11
8	Σημεία στη σχολική σας μονάδα που κινδυνεύετε να πέσετε από ύψος	2,32	1,13
7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	2,19	1,13
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	2,14	1,07
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	2,03	0,93
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	1,90	0,99
3	Σήμανση ασφαλείας	1,75	1,06

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Α.=Τυπική απόκλιση.

Σχεδιασμός

Στον πίν. 3 φαίνεται η σειρά με την οποία τα άτομα του δείγματος βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις της ενότητας «σχεδιασμός». Οι 2 ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν περισσότερο ήταν: «μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων», (3.640±1.04) και «έρευνα αιτιών πρόκλησης ατυχημάτων» (3.63±1.05). Με μικρότερο βαθμό βαθμολογήθηκε η ερώτηση: «γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον», (2.65±1.31).

Πίνακας 3. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός στο σύνολο του δείγματος.

Αρ. Ερ.	Ανάλυση ερώτησης	Μ.Ο.	Τ.Α.
16	Μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων	3,64	1,04
15	Έρευνα αιτιών πρόκλησης ατυχημάτων	3,63	1,05
19	Ορισμός εκπαιδευτικών υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων	3,62	1,20
18	Βαθμός επάρκειας εξοπλισμού (σάκος πρώτων βοηθειών, πυροσβεστήρες κ.τ.λ) της σχολικής σας μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	3,13	1,06
14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	3,07	1,23
17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες, κτλ).	3,05	1,16
20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα θέματα πρώτων βοηθειών, επείγουσας ιατρικής περίθαλψης, διάσωσης και πυρασφάλειας	2,99	1,21
13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	2,65	1,31

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Α.=Τυπική απόκλιση.

Έλεγχος/παρακολούθηση

Στον πίν. 4 φαίνεται η σειρά με την οποία τα άτομα του δείγματος βαθμολόγησαν τις ερωτήσεις της ενότητας «έλεγχος /παρακολούθηση». Μεγαλύτερο βαθμό πήρε η ερώτηση «ταχύτητα αντιμετώπισης προβλημάτων ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος», (3.70±0.95). Με μικρότερο βαθμό βαθμολογήθηκε η

ερώτηση: «Συχνότητα και έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», (3.01±1.07).

4. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος/παρακολούθηση στο σύνολο του δείγματος.

Αρ. Ερ.	Ανάλυση ερώτησης	Μ.Ο.	Τ.Α.
23	Ταχύτητα αντιμετώπισης προβλημάτων ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	3,7036	,94735
22	Συχνότητα και επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και την υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	3,1607	1,05709
21	Συχνότητα και έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	3,0071	1,0675 8

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Α.=Τυπική απόκλιση.

Εκπαίδευση/επιμόρφωση

Στον πίν. 5 φαίνεται η βαθμολογία που πήραν οι ερωτήσεις της ενότητας «εκπαίδευση /επιμόρφωση». Μεγαλύτερο βαθμό πήρε η ερώτηση «βαθμός ικανοποίησης από τις γνώσεις σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία», (3.42±1.03) και μικρότερο βαθμό η ερώτηση «βαθμός ικανοποίησης από την εκπαίδευση, σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων» (3.12±1.06).

5. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση/επιμόρφωση στο σύνολο του δείγματος.

Αρ. Ερ.	Ανάλυση ερώτησης	Μ.Ο.	Τ.Α.
25	Βαθμός ικανοποίησης από τις γνώσεις σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	3,42	1,03
24	Βαθμός ικανοποίησης από την εκπαίδευση, σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	3,12	1,06

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Α.=Τυπική απόκλιση.

Συμπτώματα υγείας που αποδίδονται στο εργασιακό περιβάλλον

Στον πίν. 6 φαίνεται η βαθμολογία που πήραν οι ερωτήσεις της ενότητας «συμπτώματα υγείας, που αποδίδονται στο εργασιακό σας περιβάλλον». Μεγαλύτερο βαθμό πήρε η ερώτηση «μυοσκελετικά προβλήματα» (3.16 ± 1.00) και μικρότερο βαθμό η ερώτηση «ατυχήματα» (2.77 ± 1.27).

6. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας που αποδίδονται στο εργασιακό περιβάλλον στο σύνολο του δείγματος.

Αρ. Ερ.	Ανάλυση ερώτησης	Μ.Ο.	Τ.Α.
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	3,16	1,00
26,β	Κόπωση	3,08	0,94
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	3,03	0,99
26,δ	Πονοκέφαλος	2,79	1,27
26,ε	Διαταραχές ύπνου	2,78	1,19
26,στ	Ατυχήματα	2,77	1,27

Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίν. 7 παρουσιάζεται η βαθμολογία που πήραν οι ερωτήσεις της ενότητας «Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό». Μεγαλύτερο βαθμό πήρε η ερώτηση «Ολισθηρές επιφάνειες, (3.35 ± 1.36) και μικρότερο βαθμό η ερώτηση «κίνδυνος ηλεκτροπληξίας» (1.70 ± 0.96).

7. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, που οφείλονται σε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, στο σύνολο του δείγματος.

Αρ. Ερ.	Ανάλυση ερώτησης	Μ.Ο.	Τ.Α.
27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	3,35	1,36
27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη	3,11	1,41
27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	2,93	1,36
27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	1,70	0,9653 2

Σύγκριση της βαθμολογίας των ερωτήσεων με επιλεγμένες κατηγορικές μεταβλητές

Προκειμένου να διαπιστωθεί αν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ βαθμολογίας των ερωτήσεων των εκπαιδευτικών και του φύλου, της ηλικίας, ειδικότητας, έτη υπηρεσίας, θέση ευθύνης και αριθμό θέσεων του σχολείου που υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος, πραγματοποιήθηκε η δοκιμασία χ^2 .

Φύλο (Περιγραφική στατιστική)

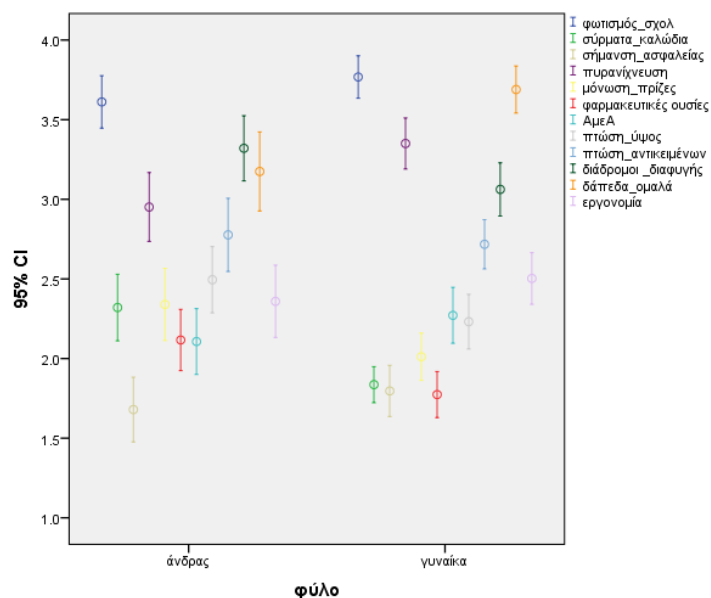
Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

Στον πίνακα 8 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων. Το γράφημα 1 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

8. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σύμφωνα με το φύλο.

		Φύλο			
		Ανδρας		Γυναίκα	
		Μ.Ο	Τ.Σ.Μ.Ο.	Μ.Ο	Τ.Σ.Μ.Ο.
E1	φωτισμός_σχολ	3.61	.08	3.77	.07
E2	σύρματα_καλώδια	2.32	.11	1.84	.06
E3	Σήμανση ασφαλείας	1.68	.10	1.80	.08
E4	πυρανίχνευη	2.95	.11	3.35	.08
E5	Μόνωση_πρίζες	2.34	.11	2.01	.08
E6	φαρμακευτικές ουσίες	2.12	.10	1.77	.07
E7	ΑμεΑ	2.11	.10	2.27	.09
E8	πτώση_ύψος	2.50	.10	2.23	.09
E9	πτώση_αντικειμένων	2.78	.12	2.72	.08
E10	διάδρομοι_διαφυγής	3.32	.10	3.06	.08
E11	δάπεδα_ομαλά	3.17	.13	3.69	.08
E12	Εργονομία	2.36	.11	2.50	.08

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 1. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με το φύλο.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης», ($p < 0.000$), «Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό», ($p < 0.000$), «Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος», ($p < 0.001$), «Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες», ($p < 0.08$), «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους» ($p < 0.000$) και «Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)», ($p < 0.03$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	.087	.081 ^b
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	.000	.000 ^b
3	Σήμανση ασφαλείας	.216	.215 ^b

4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	.048	.049 ^b
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	.109	.110 ^b
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	.000	.000 ^b
7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	.466	.470 ^b
8	Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος	.001	.001 ^b
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	.257	.258 ^b
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	.084	.082 ^b
11	Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και	.000	.000 ^b
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	.029	.027 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Φύλο (Περιγραφική στατιστική)

Σχεδιασμός

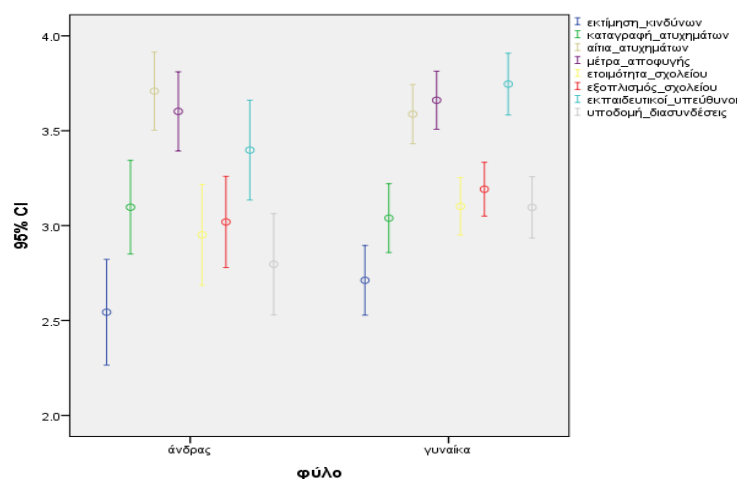
Στον πίνακα 9 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 2 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

9. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σύμφωνα με το φύλο.

		Φύλο			
		Άνδρας		Γυναίκα	
		M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E13	εκτίμηση_κινδύνων	2.54	.14	2.71	.09
E14	καταγραφή_ατυχημάτων	3.10	.12	3.04	.09

E15	αίτια_ατυχημάτων	3.71	.10	3.59	.08
E16	μέτρα_αποφυγής	3.60	.11	3.66	.08
E17	ετοιμότητα_σχολείου	2.95	.13	3.10	.08
E18	εξοπλισμός_σχολείου	3.02	.12	3.19	.07
E19	εκπαιδευτικοί_υπεύθυνοι	3.40	.13	3.75	.08
E20	υποδομή_διασυνδέσεις	2.80	.13	3.10	.08

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 2. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός, σε σχέση με το φύλο.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον», ($p < 0.03$), «Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων», ($p < 0.006$), «Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων», ($p < 0.01$), «Ετοιμότητα της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων» ($p < 0.000$), «Εξοπλισμός (σάκος πρώτων βοηθειών, πυροσβεστήρες κ.τ.λ.) της σχολικής μονάδας» ($p < 0.002$), «Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων» ($p < 0.003$), «κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες» ($p < 0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	.035	.034 ^b
E14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	.006	.004 ^b
E15	Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	.012	.011 ^b
E16	Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων	.144	.140 ^b
E17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)	.000	.000 ^b
E18	Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	.002	.001 ^b
E19	Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων	.003	.002 ^b
E20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες	.000	.000 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Φύλο (Περιγραφική στατιστική)

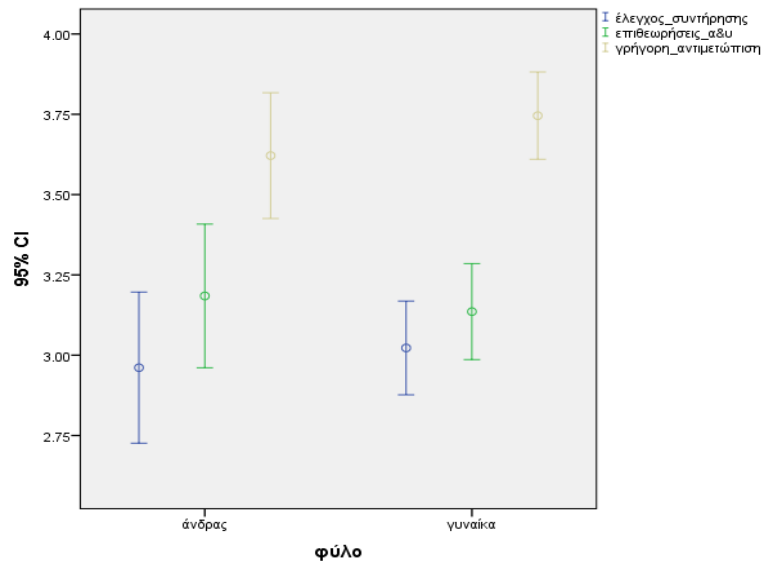
Έλεγχος - Παρακολούθηση

Στον πίνακα 10 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 3 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

10. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος-παρακολούθηση κινδύνων, σύμφωνα με το φύλο.

		Φύλο			
		Άνδρας		Γυναίκα	
		M.O.	T.Σ.Μ.Ο.	M.O.	T.Σ.Μ.Ο.
E21	έλεγχος_ συντήρησης	2.96	.12	3.02	.07
E22	επιθεωρήσεις_ α&υ	3.18	.11	3.14	.08
E23	γρήγορη_ αντιμετώπιση	3.62	.10	3.75	.07

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 3. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος - παρακολούθηση κινδύνων, σύμφωνα με το φύλο.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», ($p < 0.000$), «Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος » ($p < 0.02$), «Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος» ($p < 0.001$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	,000	.000 ^b
E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	,019	.017 ^b
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	,001	.001 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Φύλο (Περιγραφική στατιστική)

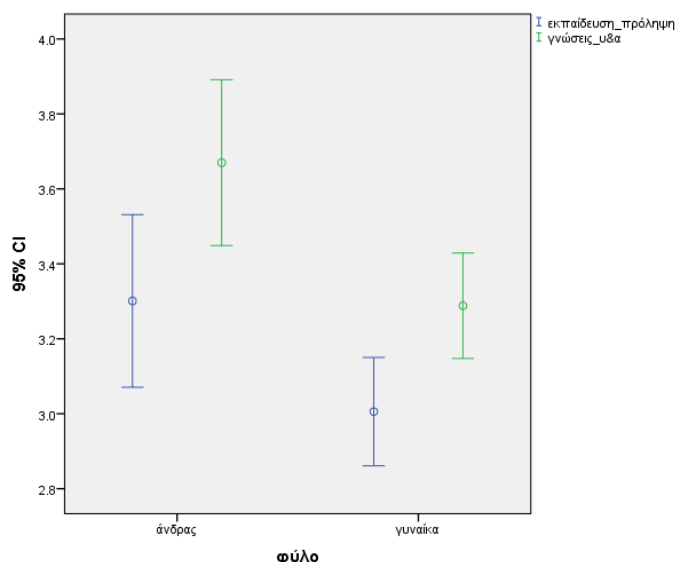
Εκπαίδευση- Επιμόρφωση

Στον πίνακα 11 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση. Το γράφημα 4 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

11. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση κινδύνων, σύμφωνα με το φύλο.

		Φύλο			
		Άνδρας		Γυναίκα	
		Μ.Ο	Τ.Σ.Μ.Ο.	Μ.Ο.	Τ.Σ.Μ.Ο.
E24	εκπαίδευση_πρόληψη	3.30	.12	3.01	.07
E25	γνώσεις_υ&α	3.67	.11	3.29	.07

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 4. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση κινδύνων, σε σχέση με το φύλο.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων», ($p < 0.005$), «Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	.005	.004 ^b
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	.000	.000 ^b

$$p1=\chi^2, p2=\text{Monte Carlo}$$

Φύλο (Περιγραφική στατιστική)

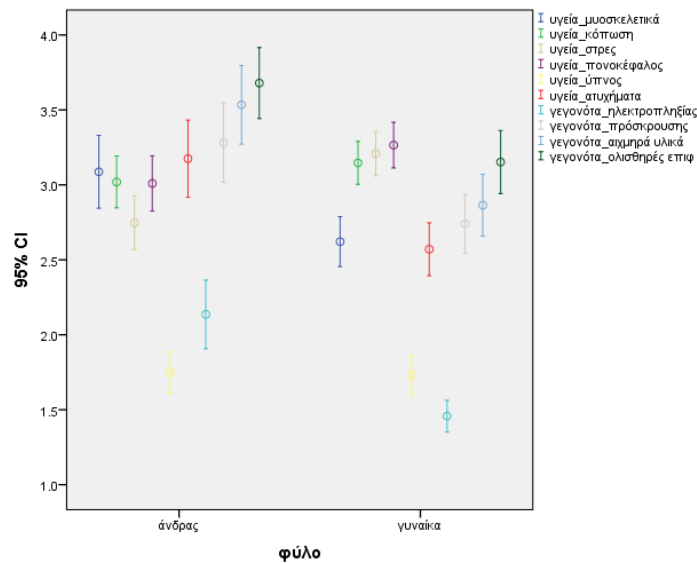
Συμπτώματα υγείας

Στον πίνακα 12 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας. Το γράφημα 5 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

12. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σύμφωνα με το φύλο.

		Φύλο			
		Ανδρας		Γυναίκα	
		M.O	T.Σ.M.O.	M.O.	T.Σ.M.O.
E26α	υγεία_μυοσκελετικά	3.09	.12	2.62	.08
E26β	υγεία_κόπωση	3.02	.09	3.15	.07
E26γ	υγεία_στρες	2.75	.09	3.21	.08
E26δ	υγεία_πονοκέφαλος	3.01	.09	3.27	.08
E26ε	υγεία_ύπνος	1.75	.07	1.73	.07
E26στ	υγεία_ατυχήματα	3.17	.13	2.57	.09

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 5. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με το φύλο.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Μυοσκελετικά προβλήματα», ($p < 0.005$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ψυχολογική ένταση (στρες)», ($p < 0.002$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ατυχήματα», ($p < 0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	,005	.004 ^b
26,β	Κόπωση	,197	.199 ^b
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	,002	.001 ^b
26,δ	Πονοκέφαλος	,105	.107 ^b
26,ε	Διαταραχές ύπνου	,307	.311 ^b
26,στ	Ατυχήματα	,000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Φύλο (Περιγραφική στατιστική)

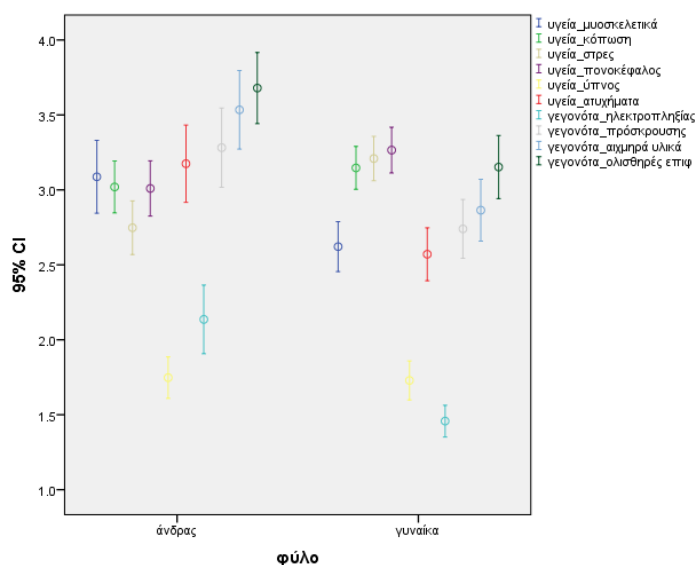
Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίνακα 13 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό. Το γράφημα 6 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

13. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σύμφωνα με το φύλο.

		Φύλο			
		Ανδρας		Γυναίκα	
		M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E27 ^α	γεγονότα_ηλεκτροπληξίας	2.14	.12	1.46	.05
E27 ^β	γεγονότα_πρόσκρουσης	3.28	.13	2.74	.10
E27 ^γ	γεγονότα_αιχμηρά υλικά	3.53	.13	2.86	.10
E27 ^δ	γεγονότα_ολισθηρές επιφ	3.68	.12	3.15	.11

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 6. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με το φύλο.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: κίνδυνος ηλεκτροπληξίας», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη», ($p < 0.003$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες», ($p < 0.002$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Ολισθηρές επιφάνειες», ($p < 0.04$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	,000	.000 ^b
E27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη	,003	.002 ^b
E27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	,002	.002 ^b
E27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	,039	.039 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Ηλικιακή ομάδα (Περιγραφική στατιστική)

Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

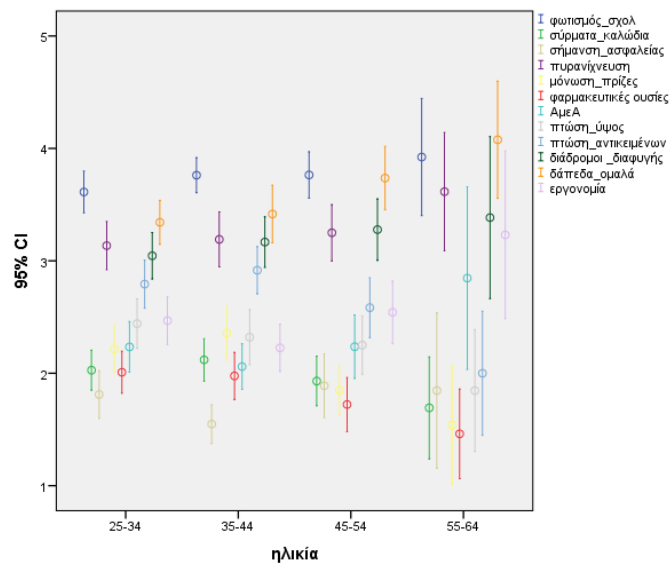
Στον πίνακα 14 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων. Το γράφημα 7 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

14. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σύμφωνα με την ηλικιακή ομάδα

	Ηλικία							
	25-34		35-44		45-54		55-64	
	M.O	T.Σ.ΜΟ	M.O	T.Σ.ΜΟ	M.O	T.Σ.ΜΟ	M.O	T.Σ.Μ.Ο
E1	3.61	.09	3.76	.08	3.76	.10	3.92	.24

E2	2.03	.09	2.12	.09	1.93	.11	1.69	.21
E3	1.81	.11	1.55	.09	1.89	.14	1.85	.32
E4	3.14	.11	3.19	.12	3.25	.13	3.62	.24
E5	2.22	.10	2.36	.12	1.85	.11	1.54	.24
E6	2.01	.09	1.98	.11	1.72	.12	1.46	.18
E7	2.23	.11	2.06	.10	2.24	.14	2.85	.37
E8	2.44	.11	2.32	.12	2.25	.13	1.85	.25
E9	2.79	.11	2.92	.11	2.58	.13	2.00	.25
E10	3.05	.10	3.17	.11	3.28	.14	3.38	.33
E11	3.34	.10	3.42	.13	3.74	.14	4.08	.24
E12	2.47	.11	2.23	.11	2.54	.14	3.23	.34

M.O.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 7. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.», ($p < 0.03$), «Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή

άλλο τραυματισμό», ($p<0.02$), «Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ», ($p<0.05$), «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους» ($p<0.000$) και «Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)», ($p<0.003$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	.182	.169 ^b
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	.923	.928 ^b
3	Σήμανση ασφαλείας	.101	.101 ^b
4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	.157	.154 ^b
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	.026	.027 ^b
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	.018	.023 ^b
7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	.051	.050 ^b
8	Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος	.712	.711 ^b
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	.151	.146 ^b
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	.863	.867 ^b
11	Δάπεδα ομαλά, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	.000	.001 ^b
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	.003	.003 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Ηλικιακή ομάδα (Περιγραφική στατιστική)

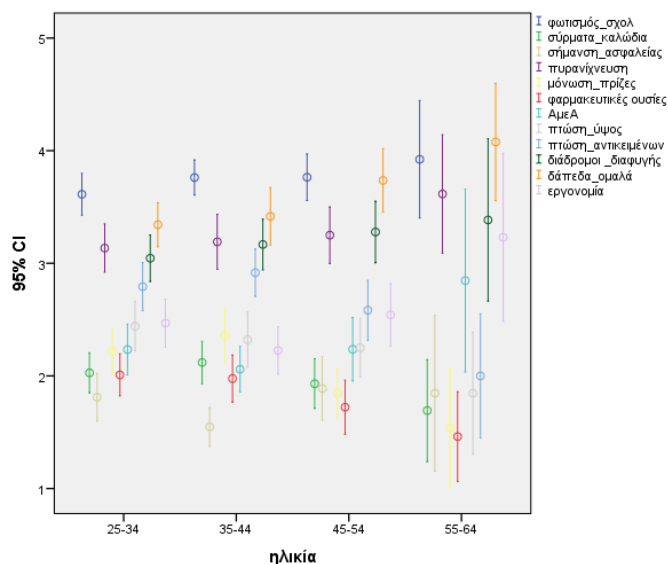
Σχεδιασμός

Στον πίνακα 15 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 8 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

15. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

	Ηλικία							
	25-34		35-44		45-54		55-64	
	M.O	T.Σ.Μ.Ο	M.O	T.Σ.Μ.Ο	M.O	T.Σ.Μ.Ο	M.O	T.Σ.Μ.Ο
E13	2.43	.12	2.52	.13	3.00	.16	3.38	.42
E14	2.82	.12	3.17	.13	3.19	.15	3.69	.35
E15	3.43	.11	3.60	.11	3.90	.12	4.08	.26
E16	3.46	.10	3.58	.11	3.90	.12	4.08	.26
E17	2.80	.10	2.95	.12	3.36	.14	4.00	.25
E18	2.89	.10	3.14	.10	3.35	.14	3.85	.30
E19	3.46	.12	3.55	.12	3.81	.14	4.38	.21
E20	2.77	.11	3.00	.13	3.17	.15	3.69	.35

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 8. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Καταγραφή των σχολικών

ατυχημάτων», ($p<0.01$), «Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων», ($p<0.002$), «Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων», ($p<0.02$), «Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)», ($p<0.01$), «Εξοπλισμός (σάκος πρώτων βοηθειών, πυροσβεστήρες κ.τ.λ.) της σχολικής μονάδας», ($p<0.002$), «Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων» ($p<0.04$), « Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες» ($p<0.03$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	.062	.056 ^b
14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	.013	.012 ^b
15	Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	.002	.003 ^b
16	Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων	.025	.027 ^b
17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)	.010	.010 ^b
18	Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	.002	.002 ^b
19	Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων	.045	.040 ^b
20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες	.027	.024 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Ηλικιακή ομάδα (Περιγραφική στατιστική)

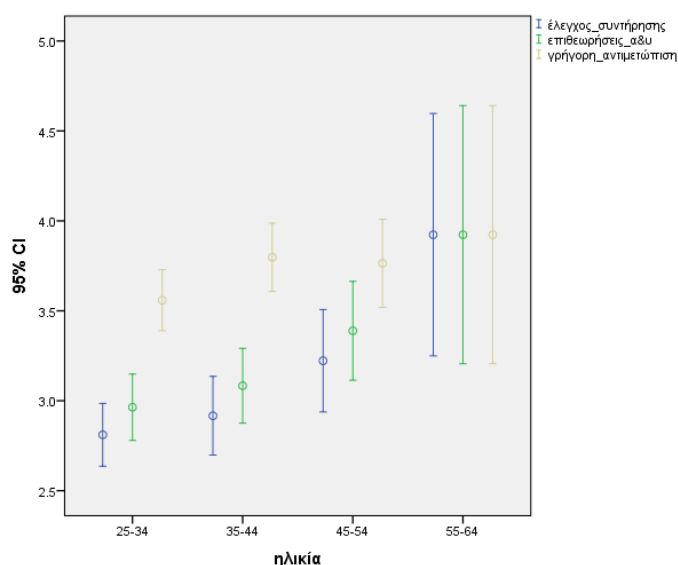
Έλεγχος - Παρακολούθηση

Στον πίνακα 16 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος - παρακολούθηση. Το γράφημα 9 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

16. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος-παρακολούθηση κινδύνων, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

	Ηλικία							
	25-34		35-44		45-54		55-64	
	M.O	T.Σ.Μ.Ο	M.O	T.Σ.Μ.Ο	ΜΟ	Τ.ΣΜΟ	M.O	Τ.Σ.ΜΟ
E 21	2.81	.09	2.92	.11	3.22	.14	3.92	.31
E 22	2.96	.09	3.08	.10	3.39	.14	3.92	.33
E 23	3.56	.09	3.80	.10	3.76	.12	3.92	.33

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 9. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας παρακολούθηση – έλεγχος κινδύνων, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», ($p < 0.001$), «Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.004$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
-----	------------------	----	----

E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	.001	.002 ^b
E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	.004	.005 ^b
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	.052	.058 ^b

$p1=x^2$, $p2=Monte Carlo$

Ηλικία (Περιγραφική στατιστική)

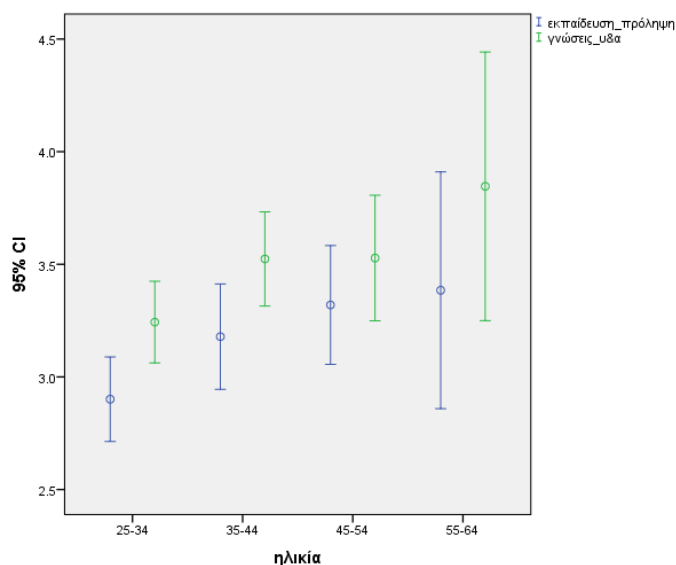
Εκπαίδευση- Επιμόρφωση

Στον πίνακα 17 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση. Το γράφημα 10 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

17. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση κινδύνων, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

	Ηλικία							
	25-34		35-44		45-54		55-64	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E24	2.90	.09	3.18	.12	3.32	.13	3.38	.24
E25	3.24	.09	3.52	.11	3.53	.14	3.85	.27

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 10. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση/επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων», ($p < 0.03$), «Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία», ($p < 0.01$.)

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	.027	.025 ^b
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	.012	.016 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Ηλικία (Περιγραφική στατιστική)

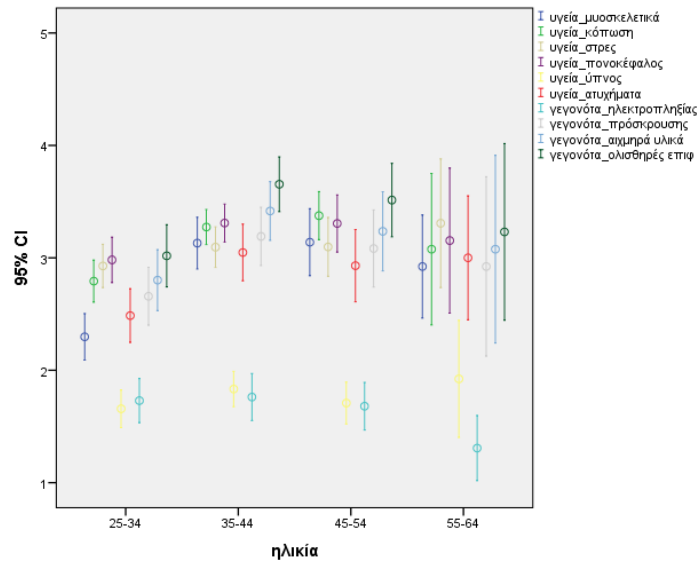
Συμπτώματα υγείας

Στον πίνακα 18 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας. Το γράφημα 11 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

12. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

	Ηλικία							
	25-34		35-44		45-54		55-64	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E26α	2.30	.10	3.13	.12	3.14	.15	2.92	.21
E26β	2.79	.10	3.27	.08	3.38	.11	3.08	.31
E26γ	2.93	.10	3.10	.09	3.10	.13	3.31	.26
E26δ	2.98	.10	3.31	.08	3.31	.13	3.15	.30
E26ε	1.66	.08	1.83	.08	1.71	.09	1.92	.24
E26στ	2.49	.12	3.05	.13	2.93	.16	3.00	.25

Μ.Ο.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 11. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Μυοσκελετικά προβλήματα», ($p < 0.000$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Κόπωση», ($p < 0.000$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Πονοκέφαλος», ($p < 0.001$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	.000	.000 ^b
26,β	Κόπωση	.000	.001 ^b
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	.237	.235 ^b
26,δ	Πονοκέφαλος	.001	.002 ^b
26,ε	Διαταραχές ύπνου	.217	.200 ^b
26,στ	Ατυχήματα	.066	.064 ^b

$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$

Ηλικία (Περιγραφική στατιστική)

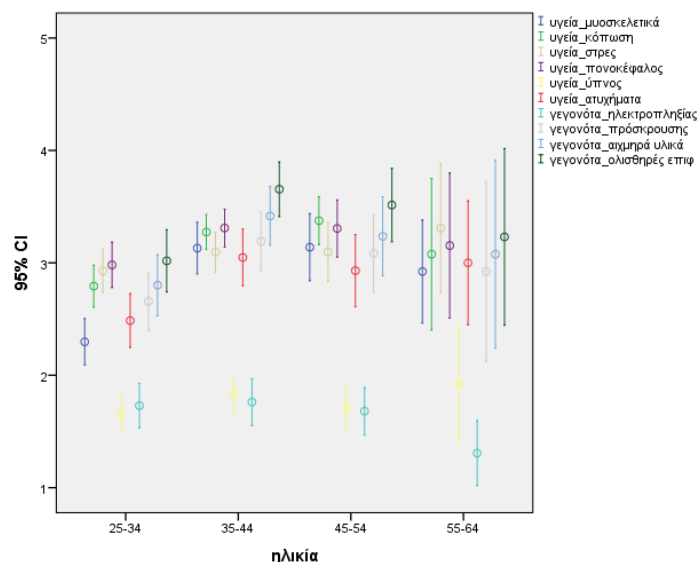
Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίνακα 19 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό. Το γράφημα 12 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

19. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σύμφωνα με τις ηλικιακές ομάδες.

	Ηλικία							
	25-34		35-44		45-54		55-64	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E27α	1.73	.10	1.76	.11	1.68	.11	1.31	.13
E27β	2.66	.13	3.19	.13	3.08	.17	2.92	.37
E27γ	2.80	.14	3.42	.13	3.24	.18	3.08	.38
E27δ	3.02	.14	3.65	.12	3.51	.16	3.23	.36

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 12. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με τις ηλικιακές ομάδες.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη», ($p < 0.009$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες », ($p < 0.006$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Ολισθηρές επιφάνειες», ($p < 0.009$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	.784	.791 ^b
27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη	.009	.007 ^b
27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	.006	.005 ^b
27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	.009	.008 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Έτη προϋπηρεσίας (Περιγραφική στατιστική)

Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

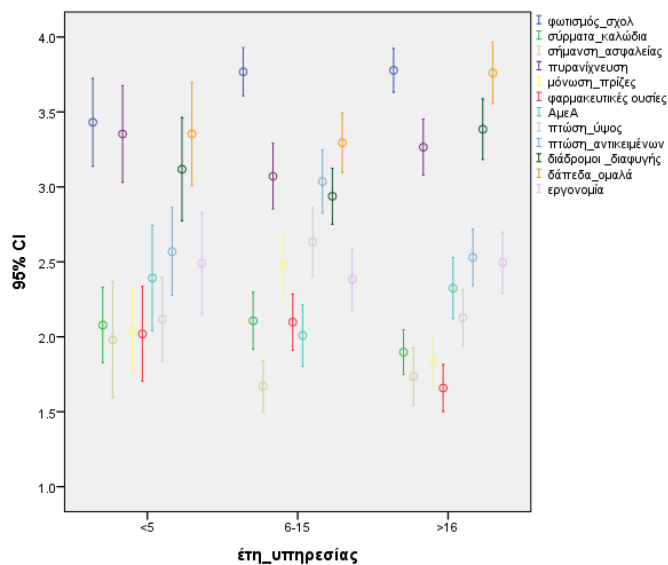
Στον πίνακα 20 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων. Το γράφημα 13 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

20. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας

	έτη_υπηρεσίας					
	<5		6-15		>16	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E1	3.43	.15	3.77	.08	3.78	.07
E2	2.08	.12	2.11	.10	1.90	.08
E3	1.98	.19	1.67	.09	1.74	.10
E4	3.35	.16	3.07	.11	3.26	.09
E5	2.04	.14	2.48	.11	1.84	.08
E6	2.02	.16	2.10	.09	1.66	.08

E7	2.39	.18	2.01	.10	2.32	.10
E8	2.12	.14	2.63	.12	2.13	.10
E9	2.57	.15	3.04	.11	2.53	.10
E10	3.12	.17	2.94	.09	3.38	.10
E11	3.35	.17	3.29	.10	3.76	.10
E12	2.49	.17	2.38	.10	2.50	.10

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 13. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με τα έτη υπηρεσίας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Φυσικός φωτισμός στον χώρο», ($p<0.01$), «Σήμανση ασφαλείας», ($p<0.01$) «Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης», ($p<0.006$), «Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.», ($p<0.001$), «Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό», ($p<0.003$), «Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος», ($p<0.02$), «Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων», ($p<0.01$), «Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες»,

($p < 0.02$), «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους», ($p < 0.005$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	.012	.011 ^b
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	.303	.296 ^b
3	Σήμανση ασφαλείας	.010	.008 ^b
4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	.006	.006 ^b
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	.001	.001 ^b
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	.003	.003 ^b
7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	.189	.188 ^b
8	Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος	.016	.014 ^b
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	.015	.014 ^b
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	.018	.017 ^b
11	Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	.005	.005 ^b
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	.531	.536 ^b

$p1 = \chi^2$, $p2 = \text{Monte Carlo}$

Έτη προϋπηρεσίας (Περιγραφική στατιστική)

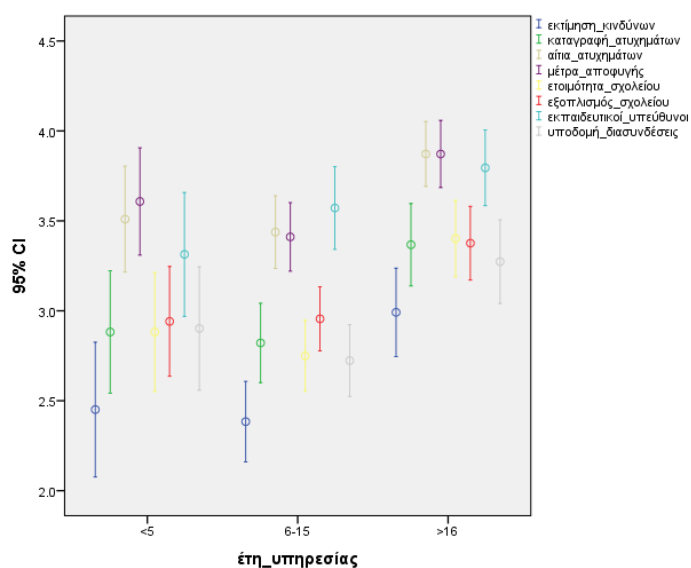
Σχεδιασμός

Στον πίνακα 21 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 14 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

21. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

	έτη_υπηρεσίας					
	<5		6-15		>16	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E13	2.45	.19	2.38	.11	2.99	.12
E14	2.88	.17	2.82	.11	3.37	.12
E15	3.51	.15	3.44	.10	3.87	.09
E16	3.61	.15	3.41	.10	3.87	.09
E17	2.88	.16	2.75	.10	3.40	.11
E18	2.94	.15	2.96	.09	3.38	.10
E19	3.31	.17	3.57	.12	3.79	.11
E20	2.90	.17	2.72	.10	3.27	.12

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 14. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με τα έτη υπηρεσίας

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων

που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον», ($p<0.02$), «Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων», ($p<0.004$), «Ετοιμότητα της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)», ($p<0.000$), «Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων», ($p<0.02$), « Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες», ($p<0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	.017	.015 ^b
14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	.069	.065 ^b
15	Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	.148	.142 ^b
16	Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων	.004	.004 ^b
17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)	.000	.001 ^b
18	Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	.017	.014 ^b
19	Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων	.349	.349 ^b
20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες	.000	.001 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Έτη προϋπηρεσίας (Περιγραφική στατιστική)

Έλεγχος - Παρακολούθηση

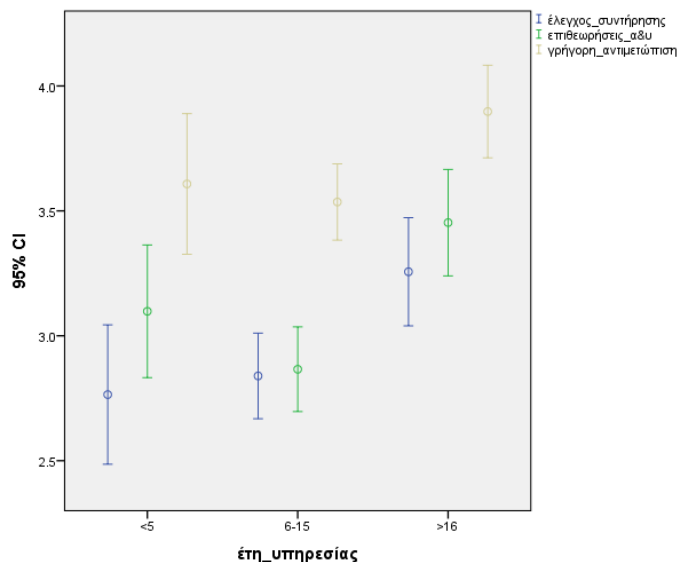
Στον πίνακα 22 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος - παρακολούθηση. Το γράφημα 15 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

22. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος-παρακολούθηση κινδύνων, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

	έτη_υπηρεσίας		
	<5	6-15	>16

	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E21	2.76	.14	2.84	.09	3.26	.11
E22	3.10	.13	2.87	.09	3.45	.11
E23	3.61	.14	3.54	.08	3.90	.09

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 15. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας παρακολούθηση – έλεγχος κινδύνων, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», ($p < 0.002$), «Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.001$),

«Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.001$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	.002	.002 ^b

E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	.001	.001 ^b
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	.001	.001 ^b

$p1=x^2$, $p2=Monte Carlo$

Έτη προϋπηρεσίας (Περιγραφική στατιστική)

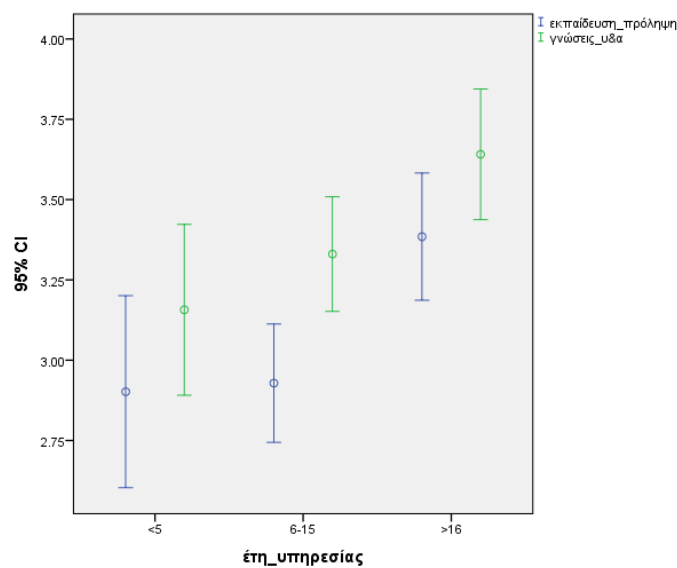
Εκπαίδευση- Επιμόρφωση

Στον πίνακα 23 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση. Το γράφημα 16 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

23. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση κινδύνων, σύμφωνα με τις ηλικιακές ομάδες.

	έτη_υπηρεσίας					
	<5		6-15		>16	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E24	2.90	.15	2.93	.09	3.38	.10
E25	3.16	.13	3.33	.09	3.64	.10

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 16. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση/επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων», ($p < 0.02$), «Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία» ($p < 0.01$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	.021	.017 ^b
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	.010	.008 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Έτη προϋπηρεσίας (Περιγραφική στατιστική)

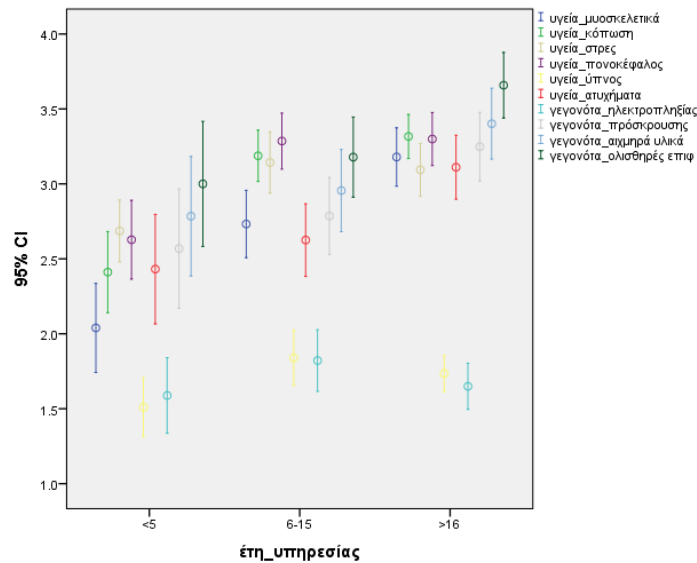
Συμπτώματα υγείας

Στον πίνακα 24 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας. Το γράφημα 17 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

24. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

	έτη_υπηρεσίας					
	<5		6-15		>16	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E26α	2.04	.15	2.73	.11	3.18	.10
E26β	2.41	.13	3.19	.09	3.32	.07
E26γ	2.69	.10	3.14	.10	3.09	.09
E26δ	2.63	.13	3.29	.09	3.30	.09
E26ε	1.51	.10	1.84	.09	1.74	.06
E26στ	2.43	.18	2.63	.12	3.11	.11

M.O.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 17. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Μυοσκελετικά προβλήματα», ($p < 0.000$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Κόπωση», ($p < 0.000$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Πονοκέφαλος», ($p < 0.000$). «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Διαταραχές ύπνου», ($p < 0.009$). «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ατυχήματα», ($p < 0.01$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	.000	.000 ^b
26,β	Κόπωση	.000	.000 ^b
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	.061	.058 ^b
26,δ	Πονοκέφαλος	.000	.000 ^b
26,ε	Διαταραχές ύπνου	.009	.007 ^b
26,στ	Ατυχήματα	.011	.009 ^b

$p1 = \chi^2$, $p2 = \text{Monte Carlo}$

Έτη προϋπηρεσίας (Περιγραφική στατιστική)

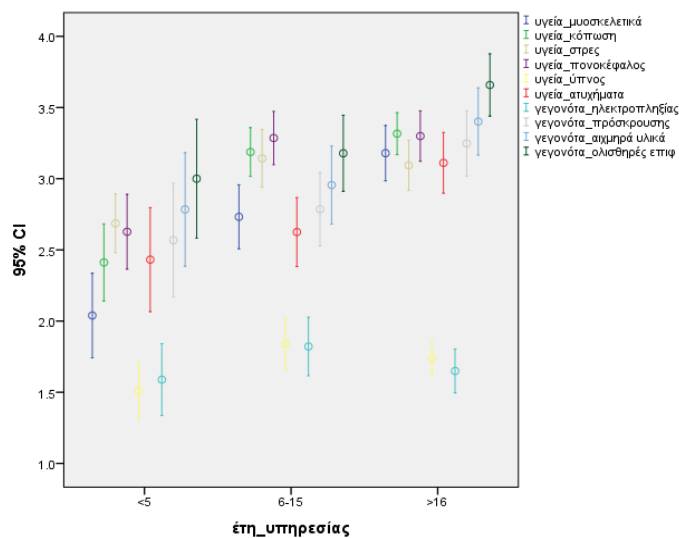
Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίνακα 25 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό. Το γράφημα 18 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

25. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

	έτη_υπηρεσίας					
	<5		6-15		>16	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E27α	1.59	.13	1.82	.10	1.65	.08
E27β	2.57	.20	2.79	.13	3.25	.12
E27γ	2.78	.20	2.96	.14	3.40	.12
E27δ	3.00	.21	3.18	.13	3.66	.11

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 18. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη», ($p < 0.001$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες», ($p < 0.002$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Ολισθηρές επιφάνειες», ($p < 0.01$). Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	.495	.502 ^b
27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη	.001	.001 ^b
27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	.002	.002 ^b
27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	.011	.011 ^b

$$p1=\chi^2, p2=\text{Monte Carlo}$$

Ειδικότητα (Περιγραφική στατιστική)

Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

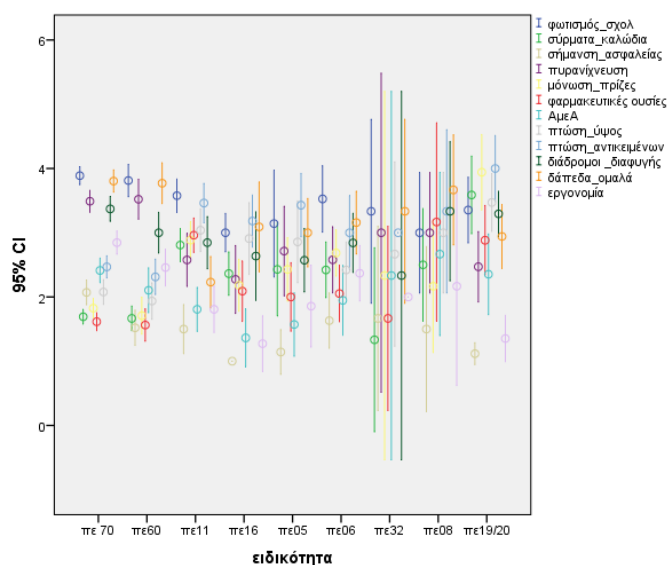
Στον πίνακα 26 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων. Το γράφημα 19 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

26. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών

	ειδικότητα								
	πε70	πε60	πε11	πε16	πε05	πε06	πε32	πε08	πε19/20
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E1	3.89	3.81	3.58	3.00	3.14	3.53	3.33	3.00	3.35
E2	1.69	1.67	2.81	2.36	2.43	2.42	1.33	2.50	3.59
E3	2.07	1.52	1.50	1.00	1.14	1.63	1.67	1.50	1.12
E4	3.49	3.52	2.58	2.27	2.71	2.58	3.00	3.00	2.47
E5	1.83	1.71	2.88	2.18	2.43	2.68	2.33	2.17	3.94

E6	1.62	1.56	2.96	2.09	2.00	2.05	1.67	3.17	2.88
E7	2.41	2.10	1.81	1.36	1.57	1.95	2.33	2.67	2.35
E8	2.08	1.94	3.04	2.91	2.86	2.42	2.67	3.00	3.47
E9	2.47	2.31	3.46	3.18	3.43	3.00	3.00	3.33	4.00
E10	3.37	3.00	2.85	2.64	2.57	2.84	2.33	3.33	3.29
E11	3.80	3.77	2.23	3.09	3.00	3.16	3.33	3.67	2.94
E12	2.85	2.46	1.81	1.27	1.86	2.37	2.00	2.17	1.35

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 19. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Φυσικός φωτισμός στον χώρο», ($p < 0.000$), «Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης», ($p < 0.000$), «Σήμανση ασφαλείας», ($p < 0.01$), «Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή συστημα πυρανίχνευσης», ($p < 0.000$), «Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.», ($p < 0.000$), «Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο

τραυματισμό», ($p<0.000$), «Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον», ($p<0.03$), «Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος», ($p<0.000$), «Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων», ($p<0.000$), «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους», ($p<0.000$), «Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)», ($p<0.000$),

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	.000	.007 ^b
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	.000	.000 ^b
3	Σήμανση ασφαλείας	.012	.024 ^b
4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	.000	.001 ^b
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	.000	.000 ^b
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	.000	.000 ^b
7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	.034	.042 ^b
8	Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος	.000	.000 ^b
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	.000	.000 ^b
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	.250	.241 ^b
11	Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	.000	.000 ^b
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	.000	.000 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Ειδικότητα (Περιγραφική στατιστική)

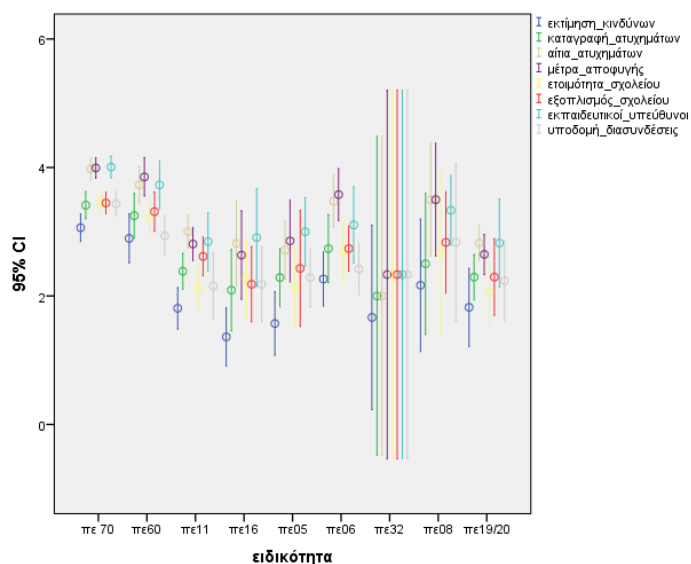
Σχεδιασμός

Στον πίνακα 27 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 20 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

27. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

	ειδικότητα								
	πε 70	πε60	πε11	πε16	πε05	πε06	πε32	πε08	πε19/20
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E13	3.06	2.90	1.81	1.36	1.57	2.26	1.67	2.17	1.82
E14	3.41	3.25	2.38	2.09	2.29	2.74	2.00	2.50	2.29
E15	3.98	3.73	3.00	2.82	2.71	3.47	2.00	3.50	2.82
E16	3.99	3.85	2.81	2.64	2.86	3.58	2.33	3.50	2.65
E17	3.45	3.23	2.12	2.27	2.14	2.68	2.33	2.67	2.06
E18	3.45	3.31	2.62	2.18	2.43	2.74	2.33	2.83	2.29
E19	4.01	3.73	2.85	2.91	3.00	3.11	2.33	3.33	2.82
E20	3.43	2.94	2.15	2.18	2.29	2.42	2.33	2.83	2.24

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 20. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον», ($p<0.000$), «Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων», ($p<0.000$), «Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων», ($p<0.000$), «Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων», ($p<0.000$), «Ετοιμότητα της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)», ($p<0.000$), «Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων», ($p<0.000$), «Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων», ($p<0.000$), « Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες», ($p<0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	.000	.000 ^b
E14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	.000	.000 ^b
E15	Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	.000	.000 ^b
E16	Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων	.000	.000 ^b
E17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)	.000	.000 ^b
E18	Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	.000	.000 ^b
E19	Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων	.000	.000 ^b
E20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες	.000	.000 ^b

$$p1=\chi^2, p2=Monte Carlo$$

Ειδικότητα (Περιγραφική στατιστική)

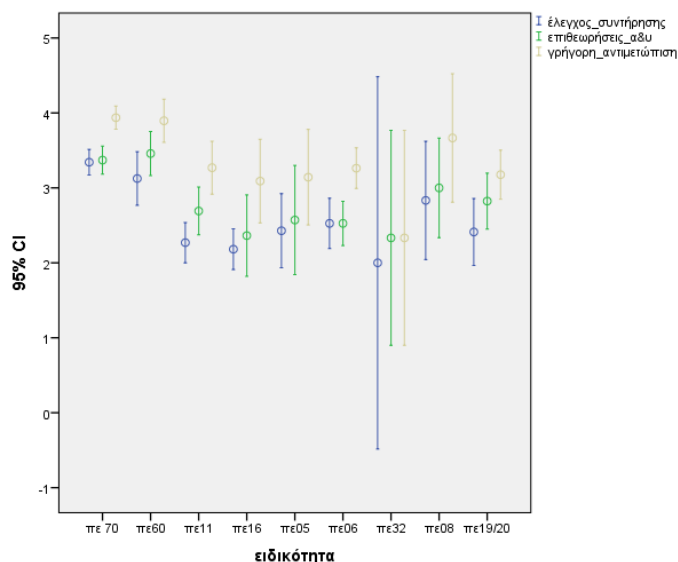
Έλεγχος - Παρακολούθηση

Στον πίνακα 28 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος - παρακολούθηση. Το γράφημα 21 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

28. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος-παρακολούθηση κινδύνων, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

	πε 70	πε 60	πε 11	πε 16	πε 05	πε 06	πε 32	πε 08	πε 19/20
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E 21	3.34	3.13	2.27	2.18	2.43	2.53	2.00	2.83	2.41
E 22	3.37	3.46	2.69	2.36	2.57	2.53	2.33	3.00	2.82
E 23	3.94	3.90	3.27	3.09	3.14	3.26	2.33	3.67	3.18

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 21. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας παρακολούθηση – έλεγχος κινδύνων, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», ($p < 0.000$), «Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού

περιβάλλοντος», ($p < 0.002$), «Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.001$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	.000	.000 ^b
E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	.002	.006 ^b
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	.001	.024 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Ειδικότητα (Περιγραφική στατιστική)

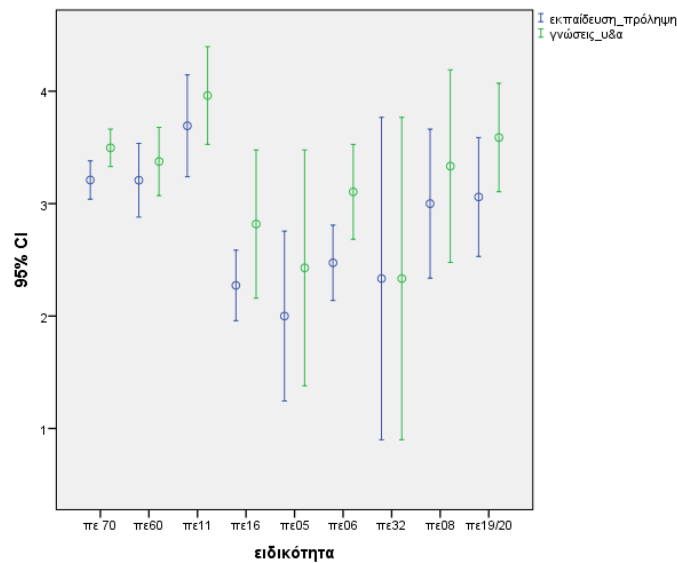
Εκπαίδευση- Επιμόρφωση

Στον πίνακα 29 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση. Το γράφημα 22 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

29. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σε σχέση με τις ειδικότητες.

	πε 70	πε60	πε11	πε16	πε05	πε06	πε32	πε08	πε19/20
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E24	3.21	3.21	3.69	2.27	2.00	2.47	2.33	3.00	3.06
E25	3.50	3.38	3.96	2.82	2.43	3.11	2.33	3.33	3.59

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 22. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση/επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σε σχέση με τις ειδικότητες.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων», ($p < 0.000$), «Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία» ($p < 0.001$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	.000	.001 ^b
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	.001	.011 ^b

$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$

Ειδικότητα (Περιγραφική στατιστική)

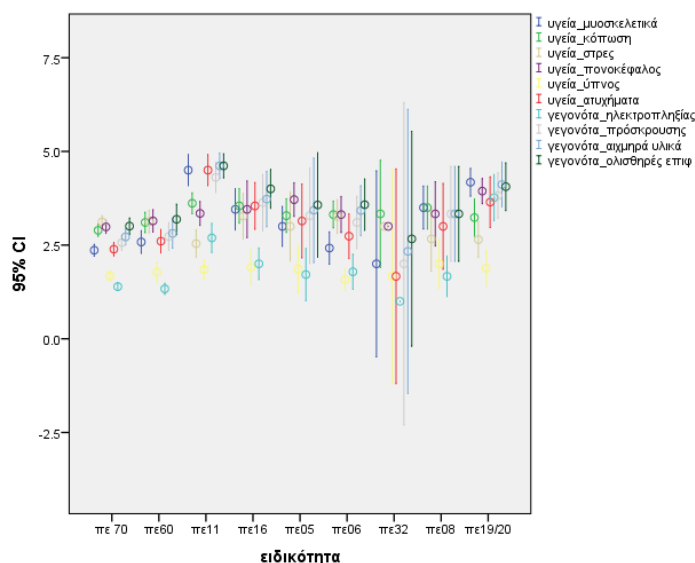
Συμπτώματα υγείας

Στον πίνακα 30 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας. Το γράφημα 23 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

30. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

	πε 70	πε60	πε11	πε16	πε05	πε06	πε32	πε08	πε19/20
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E26α	2.36	2.58	4.50	3.45	3.00	2.42	2.00	3.50	4.18
E26β	2.90	3.10	3.62	3.55	3.29	3.32	3.33	3.50	3.24
E26γ	3.12	3.13	2.54	3.27	3.00	3.26	3.00	2.67	2.65
E26δ	2.99	3.15	3.35	3.45	3.71	3.32	3.00	3.33	3.94
E26ε	1.68	1.77	1.85	1.91	1.86	1.58	1.67	2.00	1.88
E26στ	2.39	2.60	4.50	3.55	3.14	2.74	1.67	3.00	3.65

M.O.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 23. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε

στο εργασιακό σας περιβάλλον: Μυοσκελετικά προβλήματα», ($p<0.000$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ατυχήματα», ($p<0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	.000	.000 ^b
26,β	Κόπωση	.176	.179 ^b
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	.077	.081 ^b
26,δ	Πονοκέφαλος	.084	.086 ^b
26,ε	Διαταραχές ύπνου	.462	.433 ^b
26,στ	Ατυχήματα	.000	.000 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Ειδικότητα (Περιγραφική στατιστική)

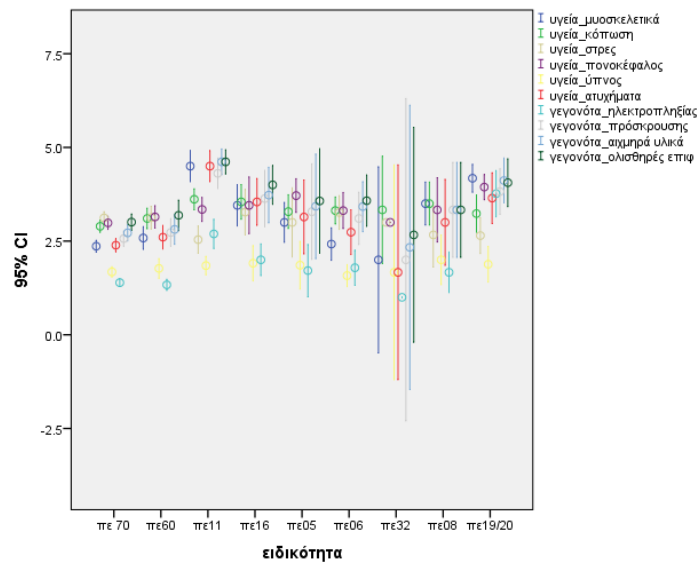
Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίνακα 31 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό. Το γράφημα 24 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

31. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

	πε 70	πε60	πε11	πε16	πε05	πε06	πε32	πε08	πε19/20
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E27α	1.39	1.33	2.69	2.00	1.71	1.79	1.00	1.67	3.76
E27β	2.57	2.73	4.31	3.64	3.29	3.11	2.00	3.33	3.82
E27γ	2.72	2.81	4.62	3.73	3.43	3.42	2.33	3.33	4.12
E27δ	3.01	3.19	4.62	4.00	3.57	3.58	2.67	3.33	4.06

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 24. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με την ειδικότητα των εκπαιδευτικών.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: : «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες », ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Ολισθηρές επιφάνειες», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	.000	.000 ^b
27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη	.000	.000 ^b
27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	.000	.000 ^b
27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	.000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Θέση ευθύνης (Περιγραφική στατιστική)

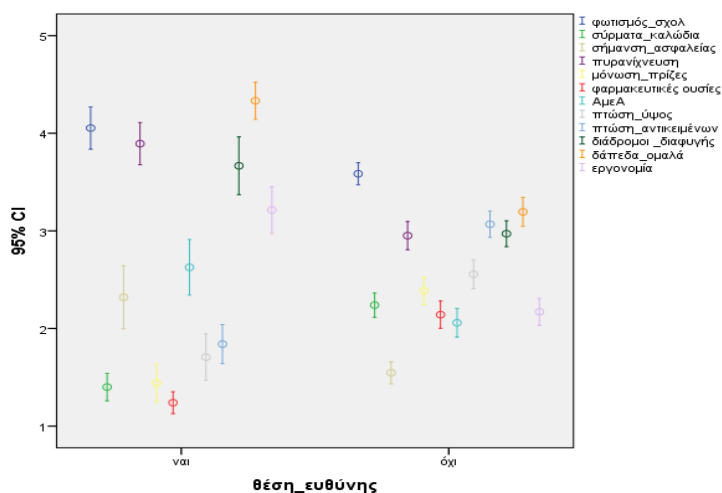
Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

Στον πίνακα 32 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων. Το γράφημα 25 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

32. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων σε σχέση με τη θέση ευθύνης των εκπαιδευτικών.

	θέση_ευθύνης			
	ναι		όχι	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E1	4.05	.11	3.59	.06
E2	1.40	.07	2.24	.06
E3	2.32	.16	1.55	.06
E4	3.89	.11	2.95	.07
E5	1.44	.10	2.39	.07
E6	1.24	.06	2.14	.07
E7	2.63	.14	2.06	.07
E8	1.71	.12	2.56	.08
E9	1.84	.10	3.07	.07
E10	3.67	.15	2.97	.07
E11	4.33	.10	3.20	.08
E12	3.21	.12	2.17	.07

M.O.= Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 25. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Φυσικός φωτισμός στον χώρο», ($p<0.000$), «Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης», ($p<0.000$), «Σήμανση ασφαλείας», ($p<0.000$), «Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης», ($p<0.000$), «Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.», ($p<0.000$), «Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό», ($p<0.000$), «Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον», ($p<0.000$), «Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος», ($p<0.000$), «Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων», ($p<0.000$), «Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες», ($p<0.000$), «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους», ($p<0.000$), «Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)», ($p<0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	.000	.000 ^b
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	.000	.000 ^b
3	Σήμανση ασφαλείας	.000	.000 ^b
4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	.000	.000 ^b
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	.000	.000 ^b
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	.000	.000 ^b

7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	.000	.000 ^b
8	Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος	.000	.000 ^b
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	.000	.000 ^b
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	.000	.000 ^b
11	Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	.000	.000 ^b
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	.000	.000 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Θέση ευθύνης (Περιγραφική στατιστική)

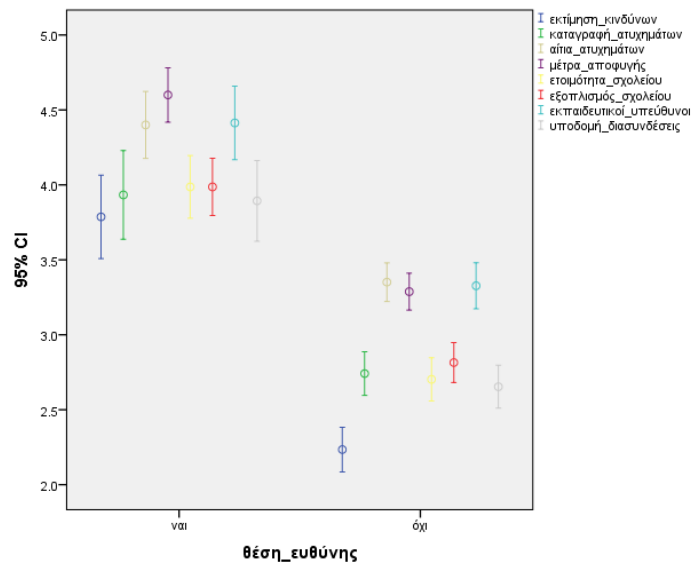
Σχεδιασμός

Στον πίνακα 33 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 26 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

33. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με τη θέση ευθύνης των εκπαιδευτικών.

	θέση_ευθύνης			
	ναι		όχι	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E13	3.79	.14	2.23	.08
E14	3.93	.15	2.74	.07
E15	4.40	.11	3.35	.07
E16	4.60	.09	3.29	.06
E17	3.99	.10	2.70	.07
E18	3.99	.10	2.81	.07
E19	4.41	.12	3.33	.08
E20	3.89	.13	2.65	.07

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 26. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον», ($p < 0.000$), «Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων», ($p < 0.000$), «Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων», ($p < 0.000$), «Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων», ($p < 0.000$), «Ετοιμότητα της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)», ($p < 0.000$), «Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων», ($p < 0.000$), «Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων», ($p < 0.000$), « Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	.000	.000 ^b
E14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	.000	.000 ^b
E15	Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	.000	.000 ^b
E16	Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων	.000	.000 ^b

E17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)	.000	.000 ^b
E18	Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	.000	.000 ^b
E19	Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων	.000	.000 ^b
E20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες	.000	.000 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Θέση ευθύνης (Περιγραφική στατιστική)

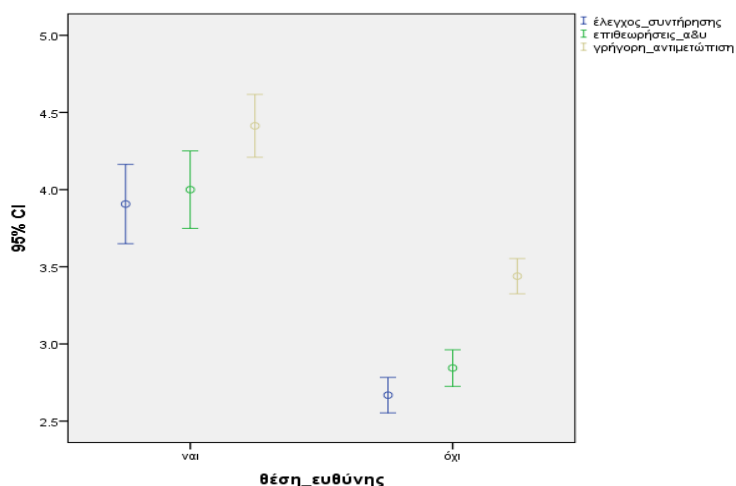
Έλεγχος - Παρακολούθηση

Στον πίνακα 34 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος - παρακολούθηση. Το γράφημα 27 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

34. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος-παρακολούθηση κινδύνων, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

	θέση_ευθύνης			
	ναι		όχι	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E21	3.91	.13	2.67	.06
E22	4.00	.13	2.84	.06
E23	4.41	.10	3.44	.06

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 27. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας παρακολούθηση – έλεγχος κινδύνων, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», ($p < 0.000$), «Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.000$),

«Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	.000	.000 ^b
E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	.000	.000 ^b
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	.000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Θέση ευθύνης (Περιγραφική στατιστική)

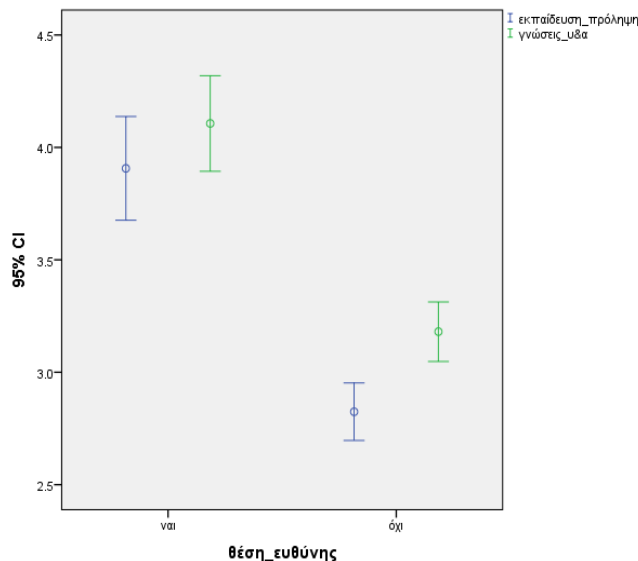
Εκπαίδευση- Επιμόρφωση

Στον πίνακα 35 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση. Το γράφημα 28 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

35. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση κινδύνων, σε σχέση με τη θέση ευθύνης των εκπαιδευτικών.

	θέση_ευθύνης			
	ναι		όχι	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E24	3.91	.12	2.82	.06
E25	4.11	.11	3.18	.07

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 28. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση/επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων», ($p < 0.000$), «Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	.000	.000 ^b
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	.000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

θέση ευθύνης (Περιγραφική στατιστική)

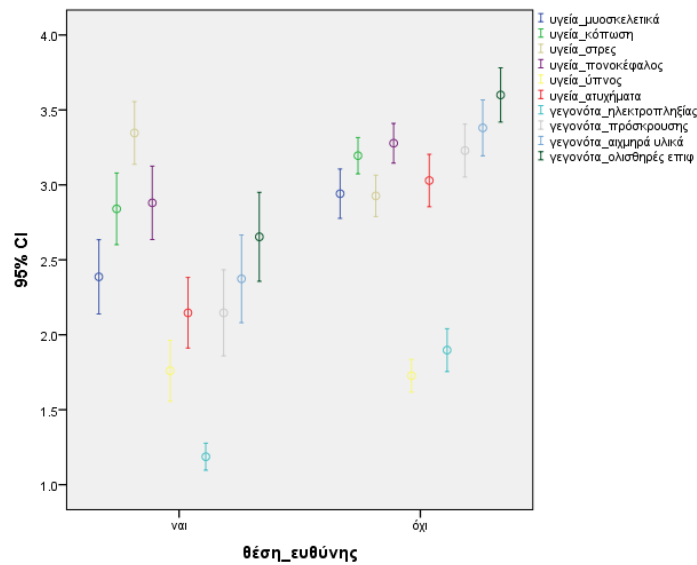
Συμπτώματα υγείας

Στον πίνακα 36 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας. Το γράφημα 29 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

36. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

	θέση_ευθύνης			
	ναι		όχι	
	M.O	T.Σ.M.O	M.O	T.Σ.M.O
E26α	2.39	.12	2.94	.08
E26β	2.84	.12	3.20	.06
E26γ	3.35	.10	2.93	.07
E26δ	2.88	.12	3.28	.07
E26ε	1.76	.10	1.73	.06
E26στ	2.15	.12	3.03	.09

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 29. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Μυοσκελετικά προβλήματα», ($p < 0.001$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Κόπωση», ($p < 0.01$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ψυχολογική ένταση (στρες)», ($p < 0.009$). «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Πονοκέφαλος», ($p < 0.001$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ατυχήματα», ($p < 0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	.001	.001 ^b
26,β	Κόπωση	.010	.008 ^b
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	.009	.008 ^b
26,δ	Πονοκέφαλος	.001	.001 ^b
26,ε	Διαταραχές ύπνου	.508	.520 ^b
26,στ	Ατυχήματα	.000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Θέση ευθύνης (Περιγραφική στατιστική)

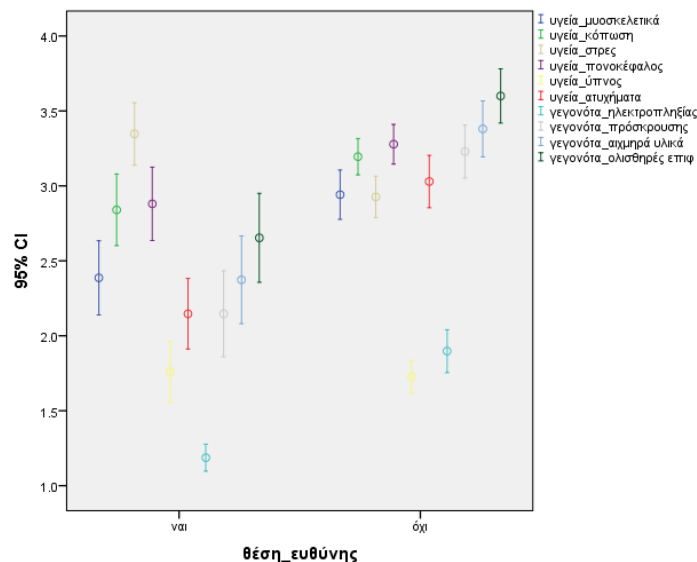
Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίνακα 37 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό. Το γράφημα 30 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

37. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

	θέση_ευθύνης			
	ναι		όχι	
	M.O	T.Σ.Μ.Ο	M.O	T.Σ.Μ.Ο
E27α	1.19	.05	1.90	.07
E27β	2.15	.14	3.23	.09
E27γ	2.37	.15	3.38	.09
E27δ	2.65	.15	3.60	.09

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 30. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό, σε σχέση με τη θέση ευθύνης.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: : «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες », ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Ολισθηρές επιφάνειες», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	.000	.000 ^b
27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη	.000	.000 ^b
27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	.000	.000 ^b
27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	.000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

Οργανικότητα σχολικής μονάδας (Περιγραφική στατιστική)

Αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων

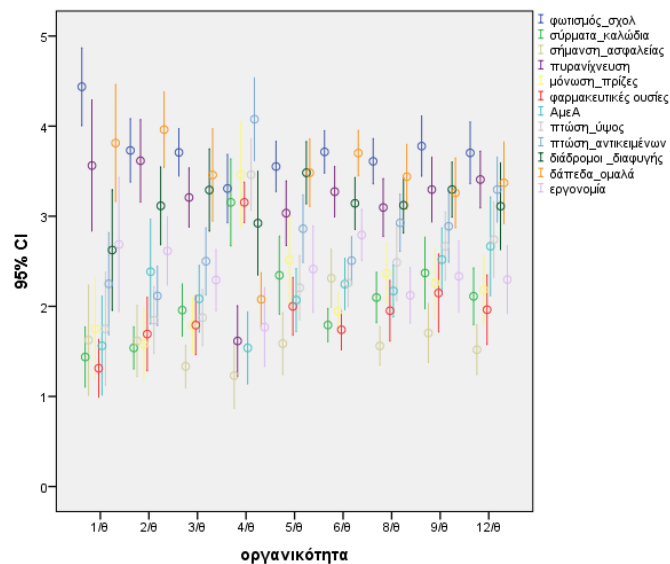
Στον πίνακα 38 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων. Το γράφημα 31 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

38. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

	Οργανικότητα								
	1/θ	2/θ	3/θ	4/θ	5/θ	6/θ	8/θ	9/θ	12/θ
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O

E1	4.44	3.73	3.71	3.31	3.55	3.71	3.61	3.78	3.70
E2	1.44	1.54	1.96	3.15	2.34	1.79	2.10	2.37	2.11
E3	1.63	1.62	1.33	1.23	1.59	2.31	1.56	1.70	1.52
E4	3.56	3.62	3.21	1.62	3.03	3.27	3.10	3.30	3.41
E5	1.75	1.58	1.79	3.46	2.52	1.95	2.37	2.26	2.19
E6	1.31	1.69	1.79	3.15	2.00	1.74	1.95	2.15	1.96
E7	1.56	2.38	2.08	1.54	2.07	2.25	2.17	2.52	2.67
E8	1.75	1.85	1.88	3.46	2.21	2.26	2.49	2.67	2.74
E9	2.25	2.12	2.50	4.08	2.86	2.51	2.93	2.89	3.30
E10	2.63	3.12	3.29	2.92	3.48	3.14	3.12	3.30	3.11
E11	3.81	3.96	3.46	2.08	3.48	3.70	3.44	3.26	3.37
E12	2.69	2.62	2.29	1.77	2.41	2.79	2.12	2.33	2.30

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 31. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας αναγνώριση/εντοπισμός κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Φυσικός φωτισμός στον χώρο», ($p < 0.003$), «Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης», ($p < 0.001$), «Σήμανση ασφαλείας», ($p < 0.004$) «Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης», ($p < 0.000$), «Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.», ($p < 0.000$), «Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό

περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό», ($p < 0.001$), «Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον», ($p < 0.000$), «Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος», ($p < 0.000$), «Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων», ($p < 0.000$), «Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες», ($p < 0.04$), «Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους», ($p < 0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
1	Φυσικός φωτισμός στον χώρο	.003	.004 ^b
2	Σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	.001	.002 ^b
3	Σήμανση ασφαλείας	.004	.004 ^b
4	Πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	.000	.000 ^b
5	Φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος.	.000	.000 ^b
6	Φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	.001	.003 ^b
7	Βαθμός μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	.000	.000 ^b
8	Σημεία στη σχολική μονάδα που δημιουργούν κινδύνους πτώσεων από ύψος	.000	.000 ^b
9	Σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	.000	.000 ^b
10	Κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	.036	.033 ^b
11	Ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	.000	.000 ^b
12	Κατάλληλη εργονομία και σχεδιασμός των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ)	.085	.083 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Οργανικότητα σχολικής μονάδας (Περιγραφική στατιστική)

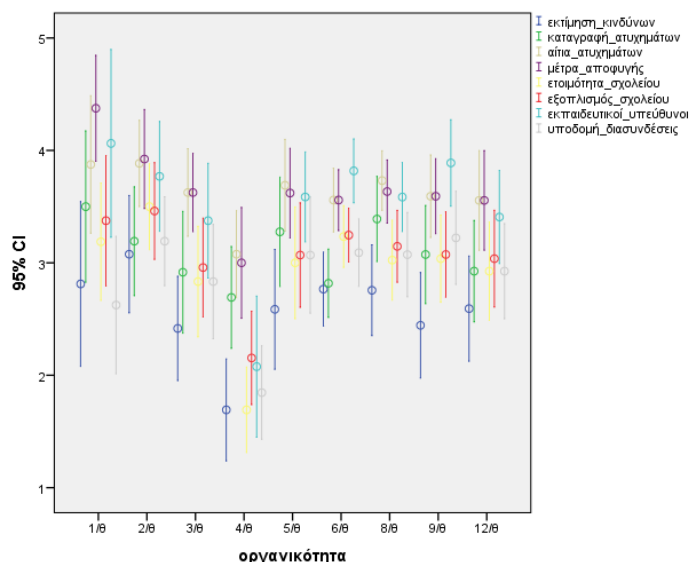
Σχεδιασμός

Στον πίνακα 39 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός. Το γράφημα 32 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

39. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

	1/θ	2/θ	3/θ	4/θ	5/θ	6/θ	8/θ	9/θ	12/θ
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E13	2.81	3.08	2.42	1.69	2.59	2.77	2.76	2.44	2.59
E14	3.50	3.19	2.92	2.69	3.28	2.82	3.39	3.07	2.93
E15	3.88	3.88	3.63	3.08	3.69	3.56	3.73	3.59	3.56
E16	4.38	3.92	3.63	3.00	3.62	3.56	3.63	3.59	3.56
E17	3.19	3.50	2.83	1.69	3.00	3.23	3.02	3.04	2.93
E18	3.38	3.46	2.96	2.15	3.07	3.25	3.15	3.07	3.04
E19	4.06	3.77	3.38	2.08	3.59	3.82	3.59	3.89	3.41
E20	2.63	3.19	2.83	1.85	3.07	3.09	3.07	3.22	2.93

M.O.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 32. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας σχεδιασμός αντιμετώπισης κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων», ($p<0.03$), «Ετοιμότητα της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)», ($p<0.005$), «Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων», ($p<0.03$), «Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων», ($p<0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E13	Γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	.136	.136 ^b
E14	Καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	.071	.070 ^b
E15	Αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	.423	.421 ^b
E16	Μέτρα αποφυγής επανάληψης των ατυχημάτων	.033	.034 ^b
E17	Βαθμός ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες)	.005	.004 ^b
E18	Εξοπλισμός (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες) σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	.026	.027 ^b
E19	Ορισμός εκπαιδευτικών, υπεύθυνων για την εφαρμογή των μέτρων	.000	.000 ^b
E20	Κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες	.108	.110 ^b

$$p1=\chi^2, p2=\text{Monte Carlo}$$

Οργανικότητα σχολικής μονάδας (Περιγραφική στατιστική)

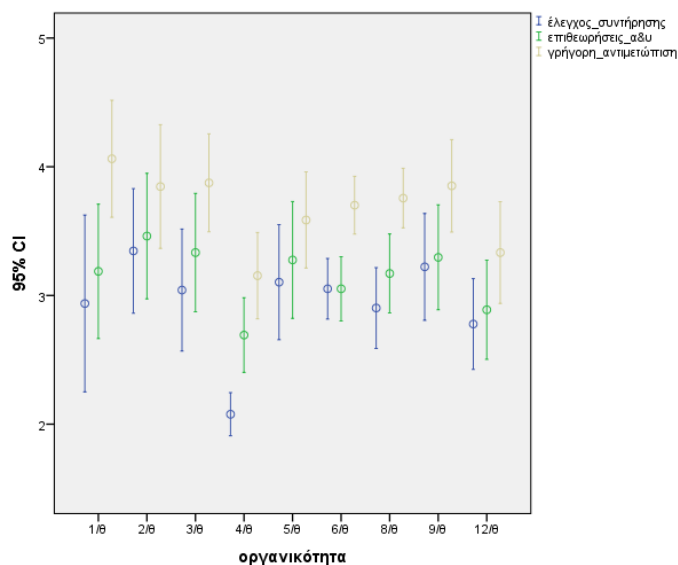
Έλεγχος - Παρακολούθηση

Στον πίνακα 40 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος - παρακολούθηση. Το γράφημα 33 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

40. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας έλεγχος-παρακολούθηση κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

	1/θ	2/θ	3/θ	4/θ	5/θ	6/θ	8/θ	9/θ	12/θ
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E21	2.94	3.35	3.04	2.08	3.10	3.05	2.90	3.22	2.78
E22	3.19	3.46	3.33	2.69	3.28	3.05	3.17	3.30	2.89
E23	4.06	3.85	3.88	3.15	3.59	3.70	3.76	3.85	3.33

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 33. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας παρακολούθηση – έλεγχος κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού», ($p < 0.001$), «Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος», ($p < 0.04$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	.001	.001 ^b

E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	.363	.359 ^b
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	.041	.045 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Οργανικότητα σχολικής μονάδας (Περιγραφική στατιστική)

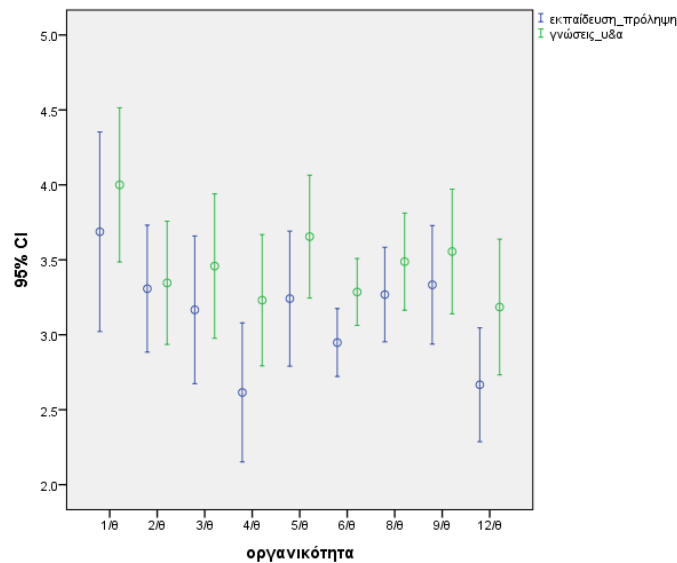
Εκπαίδευση- Επιμόρφωση

Στον πίνακα 41 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση. Το γράφημα 34 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

41. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση - επιμόρφωση κινδύνων, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

	1/θ	2/θ	3/θ	4/θ	5/θ	6/θ	8/θ	9/θ	12/θ
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E 24	3.69	3.31	3.17	2.62	3.24	2.95	3.27	3.33	2.67
E 25	4.00	3.35	3.46	3.23	3.66	3.29	3.49	3.56	3.19

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 34. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας εκπαίδευση/επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) δεν αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	.188	.183 ^b
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	.434	.431 ^b

$p1=\chi^2, p2=Monte Carlo$

Οργανικότητα σχολικής μονάδας (Περιγραφική στατιστική)

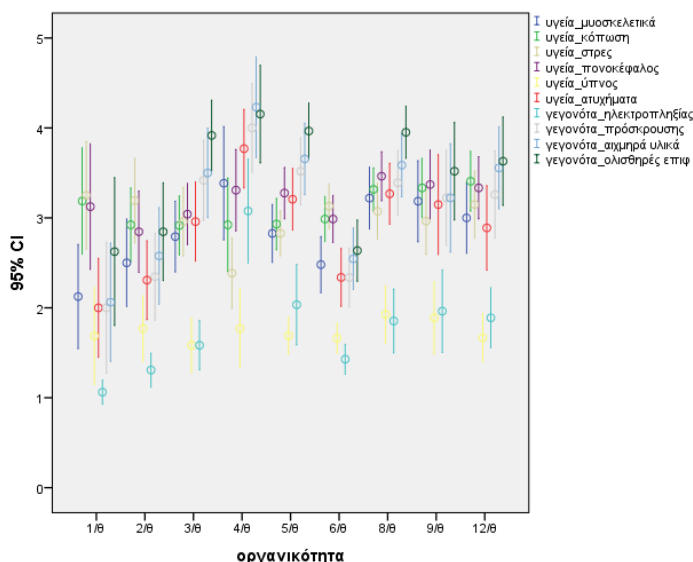
Συμπτώματα υγείας

Στον πίνακα 42 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας. Το γράφημα 35 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

42. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

	1/θ	2/θ	3/θ	4/θ	5/θ	6/θ	8/θ	9/θ	12/θ
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E26α	2.13	2.50	2.79	3.38	2.83	2.48	3.22	3.19	3.00
E26β	3.19	2.92	2.92	2.92	2.93	2.99	3.32	3.33	3.41
E26γ	3.25	3.19	2.96	2.38	2.83	3.13	3.07	2.96	3.15
E26δ	3.13	2.85	3.04	3.31	3.28	2.99	3.46	3.37	3.33
E26ε	1.69	1.77	1.58	1.77	1.69	1.66	1.93	1.89	1.67
E26στ	2.00	2.31	2.96	3.77	3.21	2.34	3.27	3.15	2.89

M.O.=Μέσος όρος, Τ.Σ.Μ.Ο.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 35. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας συμπτώματα υγείας, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Μυοσκελετικά προβλήματα», ($p<0.000$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ψυχολογική ένταση (στρες)», ($p<0.01$), «Συμπτώματα υγείας που αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον: Ατυχήματα», ($p<0.000$).

Δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις άλλες ερωτήσεις.

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
26,α	Μυοσκελετικά προβλήματα	.000	.000 ^b
26,β	Κόπωση	.223	.220 ^b
26,γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	.012	.013 ^b
26,δ	Πονοκέφαλος	.041	.039 ^b
26,ε	Διαταραχές ύπνου	.088	.088 ^b
26,στ	Ατυχήματα	.000	.000 ^b

$$p1=x^2, p2=Monte Carlo$$

Οργανικότητα σχολικής μονάδας (Περιγραφική στατιστική)

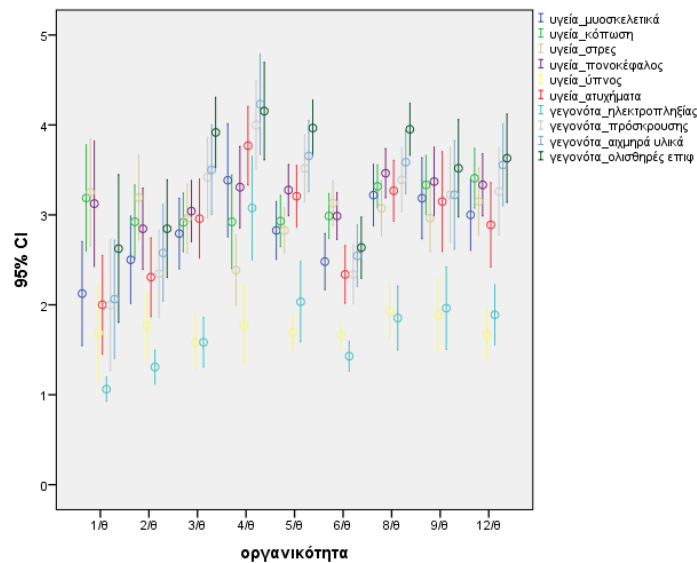
Γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό.

Στον πίνακα 43 παρουσιάζονται οι μέσες τιμές και το τυπικό σφάλμα του μέσου όρου των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό. Το γράφημα 36 δίνει το 95% διάστημα εμπιστοσύνης για τις μέσες τιμές των ερωτήσεων.

43. Βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

	1/θ	2/θ	3/θ	4/θ	5/θ	6/θ	8/θ	9/θ	12/θ
	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O	M.O
E27α	1.06	1.31	1.58	3.08	2.03	1.43	1.85	1.96	1.89
E27β	2.00	2.35	3.42	4.00	3.52	2.34	3.39	3.22	3.26
E27γ	2.06	2.58	3.50	4.23	3.66	2.55	3.59	3.22	3.56
E27δ	2.63	2.85	3.92	4.15	3.97	2.64	3.95	3.52	3.63

M.O.=Μέσος όρος, T.Σ.M.O.= Σταθερό λάθος μέσου όρου

Γράφημα 36. Το 95 % διάστημα εμπιστοσύνης των μέσων τιμών των ερωτήσεων της ενότητας γεγονότα που θα μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό κατά τη διάρκεια της εργασίας, σε σχέση με την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo)

Η εφαρμογή της δοκιμασίας χ^2 (ασυμπτωτικό και Monte Carlo) αποκάλυψε στατιστικά σημαντικές διαφορές στις ερωτήσεις: «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύγκρουση», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες», ($p < 0.000$), «Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό: Ολισθηρές επιφάνειες», ($p < 0.000$).

A/A	Ανάλυση ερώτησης	p1	p2
27,α	Κίνδυνος ηλεκτροπληξίας	.000	.000 ^b
27,β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύγκρουση	.000	.000 ^b
27,γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	.000	.000 ^b
27,δ	Ολισθηρές επιφάνειες	.000	.000 ^b

$$p1 = \chi^2, p2 = \text{Monte Carlo}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα έρευνα ασχολήθηκε με τη μελέτη της διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου στις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας και εξέτασε την επίδρασή της στην εκπαιδευτική κοινότητα με την εμφάνιση συμπτωμάτων υγείας ή ατυχημάτων, σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας, τη θέση ευθύνης, την ειδικότητα και την οργανικότητα της σχολικής μονάδας.

Στην μελέτη συμμετείχαν 280 εκπαιδευτικοί ηλικίας από 25 έως 64 χρονών που εργάστηκαν σε σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας είτε με μόνιμη σχέση εργασίας είτε ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι. Οι δοκιμαζόμενοι χωρίστηκαν ανά φύλο, ηλικία, έτη προϋπηρεσίας, ειδικότητα, θέση ευθύνης και οργανικότητα σχολικής μονάδας. Η επιλογή των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιήθηκαν έγινε με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, το σκοπό και τις ερευνητικές μας υποθέσεις σε σχέση με τις υπό μελέτη μεταβλητές.

Για την διεξαγωγή της έρευνας πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τον προϊστάμενο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας, τους διευθυντές των σχολικών μονάδων και τους εκπαιδευτικούς και ακολούθησε η χορήγηση των ερωτηματολογίων. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας Google@Drive. Για την συμπλήρωση των on line ερωτηματολογίων αποστάλθηκε ένας μοναδικός ηλεκτρονικός σύνδεσμος ο οποίος ήταν απαραίτητος για την πρόσβαση και συμμετοχή στην έρευνα και στάλθηκαν τόσο στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των σχολικών μονάδων του Ν. Φωκίδας αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις στα προσωπικά e-mail των εκπαιδευτικών, ενώ η διάρκεια της συμπλήρωσης δεν ξεπερνούσε τα 15 λεπτά. Ακολουθεί μια σύντομη ανακεφαλαίωση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας.

Κριτήριο επιλογής των ερωτηματολογίων αποτέλεσε επίσης το αν οι κλίμακες των παραγόντων κινδύνου είναι ειδικά προσαρμοσμένες στον εργασιακό χώρο και αν τα όργανα μέτρησης είναι σταθμισμένα σε ελληνικό πληθυσμό.

Για το σκοπό αυτό διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο υποκειμενικής εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου ομοιογενούς ομάδας εργαζομένων, από τον

«Μεθοδολογικό εργαλείο-οδηγός για την εκτίμηση κινδύνου» που εξέδωσε ο ευρωπαϊκός οργανισμός υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία (O.S.H.A./Europa), μεταφρασμένο από το ελληνικό ινστιτούτο υγιεινής και ασφάλειας εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.), το οποίο αποτελεί τη βάση για τις δεκαέξι μέχρι τώρα κλαδικές μελέτες εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου που έχει διεξάγει το εν λόγω ινστιτούτο. Το ερωτηματολόγιο τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα των εκπαιδευτικών.

Το ερωτηματολόγιο υποκειμενικής εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου ομοιογενούς ομάδας εργαζομένων παρουσίασε πολύ καλή αξιοπιστία, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα και τα αποτελέσματα επιβεβαίωσαν την ύπαρξη των δύο παραγόντων, αφού ο δείκτης Cronbach's α ήταν και στους δύο παράγοντες πάνω από 0.70.

Οι ερωτήσεις που πήραν τον μεγαλύτερο βαθμό στην ενότητα «αναγνώριση-εντοπισμός κινδύνων» από το σύνολο των ατόμων του δείγματος ήταν «φυσικός φωτισμός στον χώρο» (Μ.Ο.=3.70), «ομαλά δάπεδα, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους» (Μ.Ο.=3.48). Τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι τηρείται η νομοθεσία στην κατασκευή σχολικών κτιρίων αναφορικά με τον φυσικό φωτισμό (Υ.Α. 3046/304/1989, αρθρ.11), καθώς και στην κατασκευή δαπέδων (Π.Δ.16/1996), ενώ είναι ενθαρρυντική η μέριμνα της διοίκησης στη διατήρηση της καλής τους κατάστασης και η προληπτική δράση των εφημερευόντων εκπαιδευτικών στην απομάκρυνση εμποδίων, γεγονός που συνηγορεί στην αποφυγή ατυχημάτων. Η ερώτηση του ερωτηματολογίου με την μικρότερη βαθμολογία στην ενότητα «αναγνώριση-εντοπισμός κινδύνων» ήταν «σήμανση ασφαλείας» (Μ.Ο.=1.75). Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα δείχνει τη μη συμμόρφωση των σχολικών μονάδων στις διατάξεις της νομοθεσίας σχετικά με την σήμανση (Π.Δ.105/95) και επομένως την απουσία προειδοποίησης επικείμενων κινδύνων. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως ολιγωρία ή ως άγνοια της σχολικής διεύθυνσης στη διάταξη του νόμου και να έχει ως αποτέλεσμα τη πρόκληση ατυχών συμβάντων. Το παραπάνω συμπέρασμα έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων (Κ.Ε.Π.Π.Α) για τα σχολικά ατυχήματα σε 12 σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά το χρονικό διάστημα 2002 – 2003 όπου καταγράφηκαν 123 σχολικά ατυχήματα. Η κατανομή των ατυχημάτων κατά συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτά συνέβησαν έχουν ως εξής: παρουσία

εποπτεύοντος ενηλίκου 86,99%, ελεύθερο παιχνίδι 41,46%, πάλη-καυγάς με άλλο παιδί 23,58%, ολισθηρότητα εδάφους 21,14%, άθληση 13,82%, άγνωστο-άλλο 8,94%, σκοπίμως αυτοπροκαλούμενη βλάβη 5,69%, πάλη-καυγάς με ενήλικα 0,00%. Παρατηρείται ότι από κτιριολογικής υποδομής η ολισθηρότητα του εδάφους βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Οι ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν με μεγαλύτερο βαθμό στην ενότητα «σχεδιασμός» ήταν «μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων» (Μ.Ο.=3.64), «έρευνα αιτιών πρόκλησης ατυχημάτων» (Μ.Ο.=3.63). Τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν ότι η διοίκηση τηρεί την διάταξη της εργατικής νομοθεσίας περί διαβούλευσης μεταξύ διοίκησης και εργαζομένων, οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων και από κοινού αναζητούν τις πηγές κινδύνου (Π.Δ.240/2006), γεγονός που λειτουργεί προληπτικά στην εμφάνιση επικίνδυνων καταστάσεων. Η ερώτηση του ερωτηματολογίου με την μικρότερη βαθμολογία στην ενότητα «σχεδιασμός» ήταν «γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον» (Μ.Ο.=2.65). Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα δείχνει την αδυναμία της διοίκησης στη συμμόρφωση των νομοθετικών διατάξεων (Π.Δ.159/99) και στο στάδιο ανάλυσης των κινδύνων, αρχικά στην καταγραφή του ποιοτικού και μετέπειτα του ποσοτικού προσδιορισμού τους με συνέπεια τον περιορισμό προληπτικών μέτρων. Το παραπάνω συμπέρασμα έρχεται σε συμφωνία με την ευρωπαϊκή έρευνα που πραγματοποίησε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (EU-OSHA) σχετικά με τους νέους και τους αναδυόμενους κινδύνους στις επιχειρήσεις (ESENER-2, 2015). Από τα στοιχεία προκύπτει ότι, η διαβούλευση με τους εκπροσώπους των εργαζομένων αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει την επιτυχή πρακτική εφαρμογή των πολιτικών και των σχεδίων δράσης για την ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία καθώς υποδηλώνει καλύτερη αντίληψη της επιτυχίας των μέτρων πρόληψης. Επιπλέον η συμμετοχή των εργαζομένων και η δέσμευση της διοίκησης αποδίδει καλύτερα αποτελέσματα στη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου.

Η ερώτηση που βαθμολογήθηκε με μεγαλύτερο βαθμό στην ενότητα «έλεγχος/ παρακολούθηση» ήταν «ταχύτητα αντιμετώπισης προβλημάτων ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος» (Μ.Ο.=3.70). Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα ασφάλειας και υγείας και ότι αναγνωρίζουν την ηθική υποχρέωσή τους στην παροχή πρώτων βοηθειών

σε έναν μαθητικό πληθυσμό που χαρακτηρίζεται από το νεαρό της ηλικίας του και της άγνοιας κινδύνου. Η ερώτηση του ερωτηματολογίου με την μικρότερη βαθμολογία ήταν «συχνότητα και έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού» (Μ.Ο.= 3.01). Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα δείχνει την ελλιπή τεχνική κατάρτιση της διοίκησης και την απουσία εξειδικευμένων γνώσεων και τονίζει την επιβεβλημένη ανάγκη συνεργασίας με τον τεχνικό ασφαλείας του δήμου, όπως ο νόμος ορίζει (Ν.3852/2010).

Η ερώτηση που βαθμολογήθηκε με μεγαλύτερο βαθμό στην ενότητα «εκπαίδευση /επιμόρφωση» ήταν ««βαθμός ικανοποίησης από τις γνώσεις σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία» (Μ.Ο= 3.42). Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί δείχνουν ενδιαφέρον για θέματα σχετικά με την ασφάλεια και την υγιεινή και ότι αναζητούν τη γνώση προς ίδιον όφελος αλλά και του συνόλου. Η ερώτηση του ερωτηματολογίου με την μικρότερη βαθμολογία ήταν «βαθμός ικανοποίησης από την εκπαίδευση, σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων» (Μ.Ο.=3.12). Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα δείχνει την απογοήτευση των εκπαιδευτικών ως προς την εκπαίδευσή τους στην πρόληψη και υποδηλώνει την νομική υποχρέωση της διοίκησης στην ενημέρωση και επιμόρφωση των εργαζομένων με τη μορφή σεμιναρίων, συνεδρίων, συναντήσεων με τεχνικούς ασφαλείας και βιωματικών δράσεων με σενάρια κινδύνου (Ν.1568/85, αρθ.18 και Π.Δ.305/1995).

Η ερώτηση που βαθμολογήθηκε με μεγαλύτερο βαθμό στην ενότητα «συμπτώματα υγείας που αποδίδονται στο εργασιακό σας περιβάλλον» ήταν «μυοσκελετικά προβλήματα» (Μ.Ο.=3.16). Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα ενδεχομένως να οφείλεται στην ορθοστασία, στην κακή εργονομία των γραφείων και στη κακή στάση σώματος κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η ερώτηση του ερωτηματολογίου με την μικρότερη βαθμολογία ήταν «ατυχήματα» (Μ.Ο.=2.77). Το τελευταίο αποτέλεσμα προφανώς οφείλεται στην ωριμότητα της ηλικίας τους και σε πρότερες εμπειρίες που τους βοηθούν να έχουν πιο ισχυρό το ένστικτο της αυτοπροστασίας και έτσι να προφυλάσσονται από τραυματισμούς, σε αντίθεση με τους μαθητές. Το παραπάνω έρχεται σε αντίθεση με τα συμπεράσματα της μελέτης των Γεωργιακώδη και Βοζίκη (2004), στην οποία αναφέρουν ότι η κατανομή των ατυχημάτων κατά σημείο κάκωσης ως αποτέλεσμα του τραυματισμού σε σχολικό πληθυσμό, παρουσιάζει τα κάτωθι αποτελέσματα: απλή κάκωση μυών ή συνδέσμων 37,40%, τραύμα 21,95%,

εκδορά 21,14%, κάταγμα 17,07%, ρήξη μυών ή συνδέσμων 7,32%, εγκεφαλική διάσειση 4,07%, κάκωση εσωτερικού οργάνου 3,25%, έγκαυμα 0,81%.

Η ερώτηση που βαθμολογήθηκε με μεγαλύτερο βαθμό στην ενότητα «γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό» ήταν «ολισθηρές επιφάνειες» (M.O.=3.35), ενώ με την μικρότερη βαθμολογία ήταν «κίνδυνος ηλεκτροπληξίας» (M.O.=1.70). Το πρώτο αποτέλεσμα είναι πιθανό να οφείλεται στην κακή ποιότητα κατασκευής, σε ακατάλληλες πρώτες ύλες και υλικών κατασκευής. Το τελευταίο αποτέλεσμα δείχνει την καλή συντήρηση των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, αλλά και τη γνώση των εκπαιδευτικών στην προφύλαξη από ηλεκτροπληξία.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι το φύλο στην ενότητα «αναγνώριση-εντοπισμός κινδύνων» επηρεάζει τις κάτωθι κατηγορίες επικείμενων κινδύνων:(E2«σύρματα- καλώδια» $p<0,000$), (E6«φαρμακευτικές ουσίες» $p<0,000$), (E8«πτώση από ύψος» $p<0,001$), (E10«διάδρομοι διαφυγής» $p<0,08$), (E11«δάπεδα ομαλά» $p<0,000$), (E12«εργονομία» $p<0,03$). Με βάση τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης η υπόθεση δεν επαληθεύεται, διότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις άνωθεν ερωτήσεις, σε σχέση με το φύλο των ερωτηθέντων. Αυτό ερμηνεύεται με το ότι πρότερες εμπειρίες της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας κάνει και τα δύο φύλα να είναι περισσότερο προσεκτικά στον εντοπισμό των παραπάνω κινδύνων.

Στην ίδια ενότητα της «αναγνώρισης- εντοπισμού κινδύνων», τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η ηλικία επηρεάζει τις ακόλουθες κατηγορίες επικείμενων κινδύνων: (E5«φθαρμένη μόνωση στα καλώδια» $p<0,03$), (E6«φαρμακευτικές ουσίες» $p<0,02$), (E7«μέριμνα για ΑμεΑ» $p<0,05$), (E11«δάπεδα ομαλά» $p<0,000$), (E12«εργονομία» $p<0,003$). Με βάση τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης η υπόθεση δεν επαληθεύεται, διότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις παραπάνω ερωτήσεις, σε σχέση με την ηλικία των ερωτηθέντων.

Αυτό ερμηνεύεται διότι πολλοί εκπαιδευτικοί ανεξάρτητα από την ηλικία τους είχαν ατυχήματα ή συμπτώματα υγείας που αποδίδονται στους παραπάνω παράγοντες κινδύνου. Επίσης δίνουν έμφαση στην προσβασιμότητα ΑμεΑ, γεγονός που δηλώνει την ευαισθησία τους σε εμποδιζόμενους πληθυσμούς.

Στην ενότητα «σχεδιασμός προληπτικών δράσεων» η στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η θέση ευθύνης επηρεάζει όλες τις μεταβλητές. Επομένως η υπόθεση δεν

επαληθεύεται, αφού σε όλες τις ερωτήσεις υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Ωστόσο στην ίδια ενότητα η στατιστική ανάλυση δείχνει ότι τα έτη υπηρεσίας επηρεάζουν τις μεταβλητές: (E13«γραπτή εκτίμηση κινδύνων» $p<0,02$), (E16«μέτρα αποφυγής» $p<0,004$), (E17«βαθμό ετοιμότητας σχολικής μονάδας» $p<0,000$), (E18 «εξοπλισμός» $p<0,02$).

Επομένως η υπόθεση επαληθεύεται ως προς τα έτη υπηρεσίας, διότι δεν παρατηρούνται σημαντικές στατιστικές διαφορές στις μεταβλητές: (E14«καταγραφή ατυχημάτων»), (E15«αίτια πρόκλησης»), (E19«ορισμός υπευθύνων»).

Μία ερμηνεία που μπορεί να δοθεί σχετικά με την αποφυγή καταγραφής των ατυχημάτων είναι ότι πολλοί εκπαιδευτικοί ανεξάρτητα από τα έτη υπηρεσίας δεν γνωρίζουν τις διατάξεις της νομοθεσίας. Επιπλέον θεωρούν ότι δική τους υποχρέωση είναι μόνο η διδασκαλία, ενώ η διοίκηση είναι υποχρεωμένη να αναζητήσει τόσο τα αίτια πρόκλησης ατυχημάτων όσο και να πάρει την πρωτοβουλία για τον ορισμό υπευθύνων.

Στην ενότητα «εκπαίδευση- επιμόρφωση» υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά και στις δύο ερωτήσεις (E24«βαθμός ικανοποίησης της εκπαίδευσης» $p<0,000$) και (E25«βαθμός ικανοποίησης των γνώσεων» $p<0,001$), σε σχέση με τις ειδικότητες.

Επομένως, αφού η ειδικότητα επηρεάζει και τις δύο μεταβλητές η υπόθεση δεν επαληθεύεται. Αυτό ερμηνεύεται διότι οι εκπαιδευτικοί ανεξαρτήτου ειδικότητας χαρακτηρίζονται από φιλομάθεια και υψηλό αίσθημα ευθύνης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας που αφορούν τους μαθητές τους οι οποίοι είναι τα πρώτα θύματα ατυχημάτων, για αυτό και αναζητούν συνεχή ενημέρωση και επιμόρφωση. Εξάλλου η ερώτηση του ερωτηματολογίου που έλαβε την μικρότερη βαθμολογία (E24, M.O.=3.12) σε αυτή την ενότητα, υποδηλώνει την απογοήτευση των εκπαιδευτικών στη μέριμνα της διοίκησης για επιμόρφωση.

Στην ενότητα «έλεγχος- παρακολούθηση» παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στις ερωτήσεις (E21«πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης» $p<0,001$) και (E23«Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα» $p<0,04$), σε σχέση με την οργανικότητα των σχολικών μονάδων.

Επομένως η υπόθεση δεν επαληθεύεται διότι δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στην ερώτηση E22 «πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις», σε σχέση με την οργανικότητα του σχολείου.

Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί διότι μεταξύ των μονοθέσιων και δωδεκαθέσιων σχολείων παρατηρείται ποικιλομορφία στην κτιριολογική υποδομή και κύρια στον αριθμό των υπηρετούντων εκπαιδευτικών. Στα ολιγοθέσια σχολεία οι εκπαιδευτικοί είναι επιφορτισμένοι τόσο με διδακτικό όσο και με διοικητικό έργο, με αποτέλεσμα ο χρόνος τους να είναι αρκετά περιορισμένος. Στα μεγαλύτερα σχολεία ο διευθυντής ασκεί κατά κύριο λόγο διοικητικό έργο με αποτέλεσμα να έχει περισσότερο διαθέσιμο χρόνο αλλά και περισσότερους εφημερεύοντες εκπαιδευτικούς.

Η συγκεκριμένη έρευνα έγινε για πρώτη φορά στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας. Η απουσία αντίστοιχων ερευνών στο συγκεκριμένο νομό και το μετακινούμενο (λόγω αδειών, μεταθέσεων ή αποσπάσεων) δείγμα της έρευνας είναι επιπλέον λόγοι για τους οποίους τα αποτελέσματα θα πρέπει να εξηγηθούν με προσοχή. Η σχολική τάξη μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σύστημα παραγόμενο και επηρεαζόμενο από μια υλική δομή χώρου και μια άυλη δομή σχέσεων που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και διαμορφώνουν την τελική εικόνα των εκπαιδευτικών δρώμενων στο σχολείο. Υπό αυτή την έννοια το σχολικό περιβάλλον εκφράζει το υλικό πλαίσιο μέσα στο οποίο γεννιούνται και αναζωπυρώνονται σχέσεις, συμπεριφορές και αντιδράσεις που σχετίζονται με τη σχολική ασφάλεια και υγιεινή (Γερμανός, 1999).

Είναι προφανές ότι οι εκπαιδευτικοί ανεξάρτητα από τη βαθμίδα εκπαίδευσης, θα έρθουν αντιμέτωποι στη διάρκεια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας με ποικίλους παράγοντες κινδύνου που θα θέσουν σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα όλων των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οφείλουν λοιπόν να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας έτσι ώστε με την ενεργή συμμετοχή τους να διευκολύνουν το ρόλο της διοίκησης στη διαχείριση των παραγόντων κινδύνου, κύρια μέσω της λήψης προληπτικών μέτρων.

Συμπερασματικά η παρούσα έρευνα προσφέρει ένα σημαντικό πεδίο μελέτης στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να κατανοήσουν τα στάδια διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου στο σχολικό περιβάλλον σε συνάρτηση με τις εξεταζόμενες μεταβλητές, και κατά

συνέπεια να λειτουργήσουν προς όφελος της ασφάλειας και της υγιεινής όλων των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τέλος, η χάραξη πολιτικής και η εφαρμογή μεθόδων πρόληψης επικίνδυνων καταστάσεων που σχετίζονται άμεσα με την υγιεινή και ασφάλεια ιδιαίτερα σε θέματα κτηριολογικής και υλικοτεχνικής υποδομής καθώς και η μετέπειτα αντιμετώπισή τους μέσω μιας ολιστικής διαχείρισης της υγιεινής και ασφάλειας του σχολικού περιβάλλοντος, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση της διοίκησης του οργανισμού εκπαίδευσης προκειμένου να διασφαλιστεί η σωματική και ψυχική υγεία των μαθητών και των εκπαιδευτικών.

Συμπεράσματα

1. Η πλειοψηφία (64%) των εκπαιδευτικών ήταν γυναίκες.
2. Το 40 % των εκπαιδευτικών ήταν ηλικίας μεταξύ 25-34 ετών.
3. Το 42 % είχε προϋπηρεσία στην εκπαίδευση πάνω από 16 έτη.
4. Το 51.1 % των εκπαιδευτικών ανήκαν στην ειδικότητα ΠΕ 70.
5. Το 73 % των εκπαιδευτικών δεν κατείχε θέση ευθύνης.
6. Το 27,5 % των εκπαιδευτικών εργάζονταν σε 6/θέσια δημοτικά σχολεία.
7. Οι 3 ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν περισσότερο από τους ασκούμενους ήταν:

1. Από την ενότητα «αναγνώριση– εντοπισμός κινδύνων», η ερώτηση « υπάρχει φυσικός φωτισμός στον χώρο». 2. Από την ενότητα «σχεδιασμός προληπτικών δράσεων», η ερώτηση «λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων». 3. Από την ενότητα «έλεγχος/ παρακολούθηση», η ερώτηση «ταχύτητα αντιμετώπισης προβλημάτων ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος».

Η ερώτηση που βαθμολογήθηκε με το μικρότερο βαθμό παρατηρείται στην ενότητα «γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε» και ήταν η ερώτηση «κίνδυνος ηλεκτροπληξίας».

1. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «έλεγχος- παρακολούθηση».
2. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «εκπαίδευση- επιμόρφωση».

3. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό».
4. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ηλικιακών ομάδων, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «εκπαίδευση- επιμόρφωση».
5. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ προϋπηρεσίας, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «έλεγχος- παρακολούθηση».
6. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ προϋπηρεσίας, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «εκπαίδευση- επιμόρφωση».
7. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ειδικότητας των εκπαιδευτικών, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «σχεδιασμός προληπτικών δράσεων».
8. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ειδικότητας, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «έλεγχος- παρακολούθηση».
9. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ειδικότητας, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «εκπαίδευση- επιμόρφωση».
10. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ειδικότητας, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό».
11. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ θέσης ευθύνης, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «αναγνώριση-εντοπισμός».
12. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ θέσης ευθύνης των εκπαιδευτικών, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «σχεδιασμός προληπτικών δράσεων».
13. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ θέσης ευθύνης, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «έλεγχος- παρακολούθηση».
14. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ θέσης ευθύνης, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «εκπαίδευση- επιμόρφωση».
15. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ θέσης ευθύνης, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό».
16. Παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ οργανικότητας σχολικών μονάδων, στη βαθμολογία των ερωτήσεων της ενότητας «γεγονότα

κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό».

Προτάσεις για περαιτέρω έρευνες

1. Έρευνα με τις ίδιες ενότητες και τα ίδια περιγραφικά στοιχεία, σε σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Φωκίδας.
2. Την ίδια έρευνα σε μεγαλύτερο δείγμα, στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.
3. Την ίδια έρευνα στην ιδιωτική εκπαίδευση σε πανελλαδικό επίπεδο.
4. Έρευνα με τις ίδιες μεταβλητές σε εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε ειδικά σχολεία, σε πανελλαδικό επίπεδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αναγνωστόπουλος, Κ.Π. (2009). *Διαχείριση κινδύνων έργων*. Θεσσαλονίκη. Επίκεντρο Α.Ε.

Agresti, A. & Franklin C. (2009). *Statistics: The art and science of learning from data*. Third Edition, Pearson, ISBN 0-321-75594-4.

«AS/NZS 4360:2004 Risk management». Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2016, από: <http://www.riskmanagement.com.au/>

Αυγερίκου-Σαμωνά, Η. (2014). Ολοκληρωμένη Μεθοδολογία Διαχείρισης Κινδύνου Έργων και Υπηρεσιών Πληροφορικής. Διπλωματική εργασία, Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Australian Standards/New Zealand Standards (AS/NZS), (2016). Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2016, από: <http://www.standards.org.au/Pages/default.aspx>

Austrian Standards Institute (ON), (2016). Ανακτήθηκε 22 Μαΐου, 2016, από: heisen-ppm.de/.../FI06_Riskmanagement_D-E-2010.pdf

Γερμανός, Δ. (1999). *Ο χώρος ως παράγοντας σχολικής αποτυχίας στην Ελληνική εκπαίδευση*. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα.

Γερμανός, Δ. (1993). *Χώρος και διαδικασία αγωγής. Η παιδαγωγική ποιότητα του χώρου*. Αθήνα. Gutenberg.

Γεωργιάδου, Ε. (2005). «*Νομοθεσία (1861-2005), νομολογία (1955-2004), θέματα υγιεινής και ασφάλειας εργασίας*». Αθήνα. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Γεωργιακόδης, Φ. και Βοζίκης, Α. (2004). Η επιδημιολογία των σχολικών ατυχημάτων: Συμπεράσματα από έρευνα σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πρακτικά 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής, σελ.83-92.

Bijur, P., Stewart-Brown, S. & Butler, N. (1986). *Child behaviour and accidental injury in 11.966 preschool children*. American Journal of disability Children, 140, 487-492.

British Standards Institution (BSI), (2016). Ανακτήθηκε 12 Ιουλίου, 2015, από: www.bsi-global.com

«BS 31100:2011 Code of practice for risk management». Ανακτήθηκε 12 Ιουλίου, 2015, από: <http://shop.bsigroup.com/>

Canadian Standards Association Standards (CAN/CSA), (2016). Ανακτήθηκε 12 Ιουλίου, 2015, από: <http://www.ccohs.ca/legislation/csa.html>

Γκιζελή, Β. και Μακρίδης, Γ. (2007). *Υλικοτεχνική υποδομή. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 13, 99-112.

«CSA Q 850:1997 Risk Management Guidelines for Decision Makers». Ανακτήθηκε 12 Ιουλίου, 2015, από: <https://www.scc.ca/en/standardsdb/standards/6777>

Δάϊκου, Α. (2002). *Χρονολογικός και θεματικός κατάλογος νομοθετημάτων σχετικών με την υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας και το περιβάλλον (1861-2002)*. Αθήνα. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Daisey J.M., Angell W.J. & Apte M.J. (2003). *Indoor air quality, ventilation and health symptoms in schools: an analysis of existing information*. *Indoor Air*, 13, 53-64.

Dembe, A. (1999). *Social inequalities in occupational health and health care for work-related injuries and illnesses*. *International Journal of Law and Psychiatry*, 22(5-6), 567-579.

Δημολιάτης, Γ., Κατσάνος, Κ. και Μωυσίδης, Α. (1991). *Σχολικό περιβάλλον, ένα περιβάλλον εργασίας: μια σφαιρική σωματο-ψυχο-κοινωνική θεώρηση (εργονομική θεώρηση)*. *Ιατρική της εργασίας*, 3(2), 72-79.

Δρίβας, Σ., Ζορμπά, Κ., και Κουκουλάκη, Θ. (2003). «*Μεθοδολογικός οδηγός για την εκτίμηση και πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου*». Αθήνα. Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε).

Δρίβας, Σ., και Παπαδόπουλος, Μ. (2014). «*Εκτίμηση του Επαγγελματικού Κινδύνου*». Ανακτήθηκε 23 Ιουλίου, 2014, από: http://www.elinyae.gr/el/lib_file_upload/Ektimisi.1113226784021.pdf

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος. (2003). *Η Ελλάδα με αριθμούς*. Αθήνα. Ε.Σ.Υ.Ε.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία (Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ατυχήματα 2008-2012), (2008). Αθήνα. Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

ΕΛΙΝΥΑΕ (2009). «*Αναδυόμενοι κίνδυνοι και νέοι τρόποι πρόληψης σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο εργασίας*». Ανακτήθηκε 23 Ιουλίου, 2014, από: www.elinyae.gr/el/lib_file_upload/Report_ILO_2010.1271767469031

Ετήσια αναφορά ΚΕΠΠΑ, (2003). Αθήνα. Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων (ΚΕΠΠΑ).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014). «Υγεία και ασφάλεια στην εργασία: ένα στρατηγικό πλαίσιο καθορίζει τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2014-2020». Ανακτήθηκε 6 Ιουνίου, 2014, από:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-641_el.htm

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2011). «Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής στρατηγικής 2007-2012 για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία».

Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου, 2015, από:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0589+0+DOC+XML+V0//EL>

EU-OSHA (2007). «Εκθεση εμπειρογνομών σχετικά με τους αναδυόμενους φυσικούς κινδύνους που σχετίζονται με την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία».

Ανακτήθηκε 14 Νοεμβρίου, 2015, από:

http://osha.europa.eu/el/publications/fact_sheets/60

EU-OSHA(2007). «Making Europe a safer, healthier and more productive place to work». Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2016, από:

<http://osha.europa.eu/en/press/articles/Present-new-and-emerging-risks-IOHA>

EU-OSHA(2009). «New and emerging risks in occupational safety and health».

Ανακτήθηκε 17 Μαρτίου, 2016, από:

https://osha.europa.eu/en/node/6842/file_view

EU - OSHA (2012). «Επιτελικός ρόλος της διοίκησης στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία». Ανακτήθηκε 29 Αυγούστου, 2015, από:

<https://www.healthy-workplaces.eu/sites/default/files/.../TE3111190ELC.pdf>

EU-OSHA,(2012).«E-fact 46: Mental health promotion in the health care sector».

Ανακτήθηκε 4 Δεκεμβρίου, 2015, από:

<http://osha.europa.eu/en/publications/e-facts/efact46>

EU-OSHA (2012). «Ηγεσία της διοίκησης και συμμετοχή των εργαζομένων στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία». Ανακτήθηκε 05 Μαΐου, 2015, από:

http://www.iatrikiergasias.gr/upload/file/el_hwc201213_campaign_guide.pdf

EU-OSHA (2012). «Στρατηγικές για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία της διαχείρισης των κινδύνων». Ανακτήθηκε 27 Μαρτίου, 2015, από:

<http://osha.europa.eu/el/tools-and-publications/publications/factsheets/103>

EU-OSHA (2014). «Πανερωπαϊκή Δημοσκόπηση σχετικά με την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία. Αντιπροσωπευτικά αποτελέσματα για την Ελλάδα και τα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου, 2014, από:

http://osha.europa.eu/en/statistics/eu-poll/slides/Package_Greece.pdf

EU - OSHA (2014). «Υπολογίζοντας το κόστος του άγχους και των ψυχοκοινωνικών κινδύνων που συνδέονται με την εργασία-Ευρωπαϊκό

Παρατηρητήριο των Κινδύνων Βιβλιογραφική ανασκόπηση». Ανακτήθηκε 22 Οκτωβρίου, 2015, από:
<https://osha.europa.eu/.../597%20calculating-the-cost-of-work-related-stress-and-psy>

Ζημάλης, Ε. (2002). *Ιατρική της εργασίας και του περιβάλλοντος*. Αθήνα. Α.Ε Τσιμέντων Τιτάν

Ζορμπά, Κ. (2003). *Υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας*. Πάτρα. ΕΛ.ΙΝ.ΥΑ.Ε.

Ζωγόπουλος, Ε. (2011). *Η σπουδαιότητα των παραγόντων «Υλικοτεχνική Υποδομή» και «Πόροι» στις εκπαιδευτικές διεργασίες*. Τα Εκπαιδευτικά, 107-108, 47-51.

Ζωγόπουλος, Ε. (2011). *Σχολική μονάδα και διοίκηση ολικής ποιότητας*. Τα Εκπαιδευτικά, 101-102, 37-41.

« GB 016-2005, Managing Risk for Corporate Governance». Ανακτήθηκε 12 Ιουλίου, 2015, από: <http://www.worldstdindex.com/soft4/4543856.htm>

Hayes, B., Perander, J., Smecko, T. and Trask, J. (1998). *Measuring perceptions of workplace safety: development and validation of the work safety scale*. Journal of Safety Research, 29(3), 145-161.

Health and safety at work in Europe (1999–2007) - a statistical portrait. (2010). Λουξεμβούργο .Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Helander, M. (1995). *A guide to the ergonomics of manufacturing*. London. Taylor & Francis.

International Ergonomics Association, (1996). *Ergonomics checkpoints*. Geneve. ILO.

ILO (2003). «Safety in numbers -Pointers for a global safety culture at work». Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου, 2014, από:
http://www.ilo.org/wcmstp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@safework/documents/publication/wcms_142840.pdf.

International Labour Organization (ILO), (1996). «Π.Δ. 17/1996 - Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ». Ανακτήθηκε 18 Ιανουαρίου, 2015, από:
http://www.ilo.org/dyn/travail/docs/1518/PD17_96.PDF

International Labour Organization (ILO), (1992). *Protection of Workers' Claims (Employer's Insolvency) Convention*, No. 173, Geneva.

International Organization for Standardization (ISO),(2016). «ISO/IEC Directives. Procedures for the technical work». Ανακτήθηκε 22 Μαΐου, 2015, από:

http://www.iec.ch/members_experts/refdocs/iec/isoiecdir-1%7Bed12.0%7Den.pdf

Institute of Risk Management(IRM/AIRIMI C/ALARM), (2016). Ανακτήθηκε 22 Μαΐου, 2016, από:

<https://www.theirm.org/about/risk-management/>

«ISO 31000:2009 Risk management - Principles and guidelines».

Ανακτήθηκε 22 Μαΐου, 2016, από:

http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=43170

«ISO/IEC Guide 51:2014 Safety aspects-Guidelines for their inclusion in standards». Ανακτήθηκε 14 Ιουνίου, 2015, από:

http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/catalogue_tc/catalogue_detail.htm?csnumber=53940

Japanese Standards Association (JSA), (2016). Ανακτήθηκε 14 Ιουνίου, 2016, από: http://www.jsa.or.jp/default_english/default_english.html

«JIS Q 2001:2001 Guidelines for development and implementation of risk management system». Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου, 2016, από:

<http://infostore.saiglobal.com/EMEA/default.aspx>

«Risk Management Standard: 2002». Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2016, από:

https://www.theirm.org/media/886059/ARMS_2002_IRM.pdf

Καμπίτσης, Χ. (2004). *Η έρευνα στις αθλητικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη. Τσιαρτσιάνης.

Καμπουρίδης, Γ., (2002). *Οργάνωση και διοίκηση σχολικών μονάδων*. Αθήνα. Κλειδάριθμος.

Κατσακιώρη, Π. (2016). «Διερεύνηση εργατικών ατυχημάτων». Ανακτήθηκε 24 Οκτωβρίου, 2015, από:

<http://www.edem-net.gr/el/articlesarchive/122-2010-10-24-08-15-36.html>

Κηρυττόπουλος, Κ. (2006). *Εγχειρίδιο διαχείρισης κινδύνων έργων*. Αθήνα. Κλειδάριθμος.

Κουκιάδης, Ι.Δ. (2006). *Βασικοί εργατικοί νόμοι*. Θεσσαλονίκη. Επίκεντρο.

Κουκουλάκη, Θ. (2003). «*Η τυποποίηση σε θέματα υγείας και ασφάλειας της εργασίας*». Αθήνα. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Λαναράς, Κ.Δ. (2014). *Νομοθεσία εργατική και ασφαλιστική: εφαρμογή-νομολογία - ερμηνεία*. Αθήνα. Σάκκουλα.

Macaluso, J., Lewek, D. & Murphy, B. (2004). *Building & renovating schools: design, construction management, cost control*. Kingston. MA, R.S. Means.

MacGregor, J. (2004). *Space and schools*. Forum, 46(1), 13-18.

Μακρόπουλος, Β., Ορφανίδης Μ., & Μπόρα, Ι. (2011). «Μελέτη υπολογισμού του οικονομικού κόστους των εργατικών ατυχημάτων στην Ελληνική επικράτεια». Ανακτήθηκε 13 Μαρτίου, 2015, από:
<http://www.geostrategy.gr/pdf/20110313%20THE%20ECONOMIC%20COSTS%20OF%20ACCIDENTS%20AT%20WORK.pdf>

Μάραγκου-Πρόκου, Σ. (1986). *Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και σχολικό κτίριο*. *Τεχνικά Χρονικά(Α)*, 6(1), 165-173.

Μαρμαράς, Ν. και Μπανούτσος, Η. (1993). *Εργονομία: παραγωγικότητα μέσα από την ποιότητα στην εργασία*. Αθήνα. Ελληνική Εταιρεία Εργονομίας.

Μαρμαράς, Ν. (2002). *Εισαγωγή στην εργονομία*. Αθήνα. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών, Τομέας Βιομηχανικής Διοίκησης και Επιχειρησιακής Έρευνας.

Mehta, C. & Patel, N. (2012). IBM SPSS Exact Tests 21.

Menendez, M., Benach, J., & Vogel, L. (2009). *The impact of safety representatives on occupational health: A European perspective*. Brussels. ETUI.

Mesing, K. (1998). *One-eyed science: Occupational health and women workers*. Dublin. Temple University Press.

Μπρίνια, Β., (2008). «*Management εκπαιδευτικών μονάδων και εκπαίδευσης*». Αθήνα. Σταμούλη.

National Center for Biotechnology Information (NCBI), (2014). Global estimates of the burden of injury and illness at work in 2012. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2014, από: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4003859/>

National Institute for Occupational Safety and Health, (1995). *Cumulative trauma disorders in the workplace*. DHHS (NIOSH), 95-119, 123-156.

«Νομοθετικό πλαίσιο για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων», (2001). Αθήνα. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ξανθόπουλος, Κ. (2007). *Από το κλειστό στο ανοικτό σχολείο: Θεσμικές ρήξεις και αρχιτεκτονικές καθαιρέσεις*. Δομές, 05-07, 1-16.

Ξηροτύρη-Κουφίδου, Στ. (2001). «*Διοίκηση ανθρωπίνων πόρων. Η πρόκληση του 21^{ου} αιώνα στο εργασιακό περιβάλλον*». Θεσσαλονίκη. ΑΝΙΚΟΥΛΑ.

«ON Rule series on «Risk management for organizations and systems», (2016). Ανακτήθηκε 22 Μαΐου, 2015, από:

https://www.austrian-standards.at/fileadmin/user/bilder/downloads-produkte-und-leistungen/fachinformation06_risikomanagement.pdf

Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων/Ο.Σ.Κ, (2011). Η Νέα Εκπαιδευτική πολιτική και ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο ρόλος του Οργανισμού Σχολικών Κτηρίων ΑΕ στο πλαίσιο του «Καλλικράτη». Αθήνα. Ο.Σ.Κ.

Παιδικά ατυχήματα: οι αριθμητικές συνιστώσες με βάση την Πύλη Στατιστικών Δεδομένων (Injury Statistics Portal). (2007). Αθήνα. Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων (ΚΕΠΠΑ).

Παπαδόπουλος, Μ. (2002). «Ο στόχος της εγγενούς ασφάλειας και η ελληνική πραγματικότητα». Υγιεινή και Ασφάλεια της εργασίας (τριμηνιαία έκδοση ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε), 13, 3-6.

Παπαδόπουλος, Α.Μ. & Αυγελής, Α. (2004). Ποιότητα εσωτερικού αέρα σε εκπαιδευτικά κτήρια. Διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Παπαδόπουλος, Ι.Στ. (2005). *Περισσότερη Ασφάλεια στα σχολεία*. Αθήνα. ΤΙΤΑΝ.

Παπανικολάου, Ρ. (1994). *Οργάνωση και διαμόρφωση του χώρου στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα. Καστανιώτης.

Πετρίδου, Ε. & Τριχόπουλος, Δ. (2000). *Επιδημιολογία και πρόληψη ατυχημάτων και κακώσεων. Προληπτική Ιατρική και Δημόσια Υγεία*. Αθήνα. Ζήτα Ιατρικές Εκδόσεις.

Project Management Institute (PMI) (2004). *A guide to the project management body of Knowledge*. PMBOK guide, 3rd ed., v.1.2.

Portal for Responsible Supply Chain Management. Σειρά Αξιολόγησης Επαγγελματικής Υγιεινής και Ασφάλειας - OHSAS 18001. Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου, 2015, από:

<http://www.csr-supplychain.gr/gr/ohsas-18001-occupational-health-and-safety-assessment-series-p38.html>

Pot, F.D. & Koningsveld, E.A.P. (2009). «*Quality of working life and organizational performance-two sides of the same coin?*». Scandinavian Journal of Work, Environment and Health, 35(6), 421-428.

Σαραφόπουλος, Ν. (2001). *Οδηγός υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας*. Αθήνα. Μεταίχμιο.

Σαριδάκης, Χ. (2012). *Διαχείριση διακινδύνευσης και επικοινωνία*. Αθήνα. Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης Α.Ε.

Schneider, T. (2008). *Ensuring Quality school facilities and security technologies*. Portland. Northwest Regional Educational Laboratory.

Seffrin, J.R. (1990). *The comprehensive school health curriculum: Closing the gap between state of the art and state of the practice*. Journal of School Health, 60(4), 151-156.

Singleton, W.T., (1998). *The nature and aims of ergonomics*. Encyclopaedia of occupational health and safety, v.1, 4th ed., Geneva: ILO.

Σπυρόπουλος, Γ. (2000). *Υγεία, ασφάλεια και συνθήκες εργασίας στην Ελλάδα: εξελίξεις και προοπτικές*. Αθήνα. Α. Σάκκουλα.

Sullivan, T and Adler, S. (1999). *Work, stress and disability*. *International Journal of Law and Psychiatry*, 22(5-6), 417-424.

Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), (2012). ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ Σ.ΕΠ.Ε. ΕΤΟΥΣ 2011. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2015, από:
<http://www.iatrikiergasias.gr/upload/file/EkthesiPepragmenwnSEPE2011.pdf>

Tanner, T. & Lackney, J. (2006). *Educational facilities planning: Leadership, architecture and management*. Boston. MA, Allyn and Bacon, Pearson Education.

Ταργουτζίδης, Α. (2008). «*Οικονομία της υγείας και της ασφάλειας της εργασίας*». Αθήνα. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, (2000). Τα μυοσκελετικά προβλήματα που σχετίζονται με την εργασία. Αθήνα. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Διεύθυνση Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας.

Χυτήρης, Λ. (1996). *Οργανωσιακή συμπεριφορά: η ανθρώπινη συμπεριφορά σε επιχειρήσεις και οργανισμούς*. Αθήνα. Inter books.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Διεθνής Οργανισμός Εργασίας «International Labour Organization (ILO)», διαδικτυακή πύλη: <http://www.ilo.org/global>

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε), διαδικτυακή πύλη: <http://www.elinyae.gr/el/index.jsp>

Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), διαδικτυακή πύλη: http://www.elot.gr/37_ell_html.aspx

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία («European Agency for Safety and Health at Work»), διαδικτυακή πύλη: <https://osha.europa.eu/el>

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας «World Health Organization (WHO)», διαδικτυακή πύλη: <http://www.who.int/about/en/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΡΩΤΗΣΗ

Α. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ - ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Ε1. Υπάρχει φυσικός φωτισμός στον χώρο;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	4	1.4	1.4
πολύ λίγο	19	6.8	8.2
μέτρια	79	28.2	36.4
αρκετά	130	46.4	82.9
πάρα πολύ	48	17.1	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με την ύπαρξη φυσικού φωτισμού στον εργασιακό χώρο,

(α) το 46,4 απάντησε αρκετά

(β) το 28,2 απάντησε μέτρια

(γ) το 17,1 απάντησε πάρα πολύ

(δ) το 6,8 απάντησε πολύ λίγο

(ε) το 1,4 απάντησε καθόλου

Ε2. Υπάρχουν σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης;

Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό
-----------	---------	------------

			Ποσοστό
καθόλου	92	32.9	32.9
πολύ λίγο	111	39.6	72.5
μέτρια	62	22.1	94.6
αρκετά	11	3.9	98.6
πάρα πολύ	4	1.4	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με την ύπαρξη συρμάτων ή καλωδίων που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση,

(α) το 39,6 απάντησε πολύ λίγο

(β) το 32,9 απάντησε καθόλου

(γ) το 22,1 απάντησε μέτρια

(δ) το 3.9 απάντησε αρκετά

(ε) το 1,4 απάντησε πάρα πολύ

Ε3. Υπάρχει σήμανση ασφαλείας ;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	157	56.1	56.1
πολύ λίγο	70	25.0	81.1
μέτρια	28	10.0	91.1
αρκετά	15	5.4	96.4
πάρα πολύ	10	3.6	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με την ύπαρξη σήμανσης ασφαλείας,

(α) το 56,1 απάντησε καθόλου

(β) το 25,0 απάντησε πολύ λίγο

(γ) το 10,0 απάντησε μέτρια

(δ) το 5,4 αρκετά

(ε) το 3,6 πάρα πολύ

Ε4. Υπάρχει πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	15	5.4	5.4
πολύ λίγο	68	24.3	29.6
μέτρια	77	27.5	57.1
αρκετά	85	30.4	87.5
πάρα πολύ	35	12.5	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με την ύπαρξη πυροσβεστικού εξοπλισμού ή συστήματος πυρανίχνευσης,

- (α) το 30,4 απάντησε αρκετά
- (β) το 27,5 απάντησε μέτρια
- (γ) το 24,3 απάντησε πολύ λίγο
- (δ) το 12,5 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 5,4 απάντησε καθόλου

Ε5. Υπάρχει φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	94	33.6	33.6
πολύ λίγο	94	33.6	67.1
μέτρια	64	22.9	90.0
αρκετά	17	6.1	96.1
πάρα πολύ	11	3.9	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με την ύπαρξη φθαρμένων μονώσεων ή ελαττωματικών πριζών ή άλλων πηγών πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος,

- (α) το 33,6 απάντησε καθόλου
- (β) το 33,6 απάντησε πολύ λίγο
- (γ) το 22,9 απάντησε μέτρια
- (δ) το 6,1 απάντησε αρκετά
- (ε) το 3,9 απάντησε πάρα πολύ

Ε6. Υπάρχουν φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	128	45.7	45.7
πολύ λίγο	72	25.7	71.4
μέτρια	64	22.9	94.3
αρκετά	12	4.3	98.6
πάρα πολύ	4	1.4	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με το εάν υπάρχουν φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, που μπορεί να προκαλέσουν κάποιο σύμπτωμα υγείας,

- (α) το 45,7 απάντησε καθόλου
- (β) το 25,7 απάντησε πολύ λίγο
- (γ) το 22,9 απάντησε μέτρια
- (δ) το 4,3 απάντησε αρκετά
- (ε) το 1,4 απάντησε πάρα πολύ

Ε7. Σε τι βαθμό έχει ληφθεί μέριμνα για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	90	32.1	32.1
πολύ λίγο	97	34.6	66.8
μέτρια	49	17.5	84.3
αρκετά	32	11.4	95.7
πάρα πολύ	12	4.3	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με το βαθμό μέριμνας για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια των ΑμεΑ,

- (α) το 34,6 απάντησε πολύ λίγο

(β) το 32,1 απάντησε καθόλου

(γ) το 17,5 απάντησε μέτρια

(δ) το 11,4 απάντησε αρκετά

(ε) το 4,3 απάντησε πάρα πολύ

Ε8. Υπάρχουν σημεία στη σχολική σας μονάδα που κινδυνεύετε να πέσετε από ύψος;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	79	28.2	28.2
πολύ λίγο	86	30.7	58.9
μέτρια	71	25.4	84.3
αρκετά	32	11.4	95.7
πάρα πολύ	12	4.3	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με το εάν υπάρχουν σημεία που οι ερωτώμενοι κινδυνεύουν να πέσουν από ύψος,

(α) το 30,7 απάντησε πολύ λίγο

(β) το 28,2 απάντησε καθόλου

(γ) το 25,4 απάντησε μέτρια

(δ) το 11,4 απάντησε αρκετά

(ε) το 4,3 απάντησε πάρα πολύ

Ε9. Υπάρχουν σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	41	14.6	14.6
πολύ λίγο	73	26.1	40.7
μέτρια	101	36.1	76.8
αρκετά	48	17.1	93.9
πάρα πολύ	17	6.1	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με το εάν υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων,

(α) το 36,1 απάντησε μέτρια

(β) το 26,1 απάντησε πολύ λίγο

(γ) το 17,1 απάντησε αρκετά

(δ) το 14,6 απάντησε καθόλου

(ε) το 6,1 απάντησε πάρα πολύ

E10. Υπάρχουν κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	25	8.9	8.9
πολύ λίγο	40	14.3	23.2
μέτρια	117	41.8	65.0
αρκετά	62	22.1	87.1
πάρα πολύ	36	12.9	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν υπάρχουν κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες,

(α) το 41,8 απάντησε μέτρια

(β) το 22,1 απάντησε αρκετά

(γ) το 14,3 απάντησε πολύ λίγο

(δ) το 12,9 απάντησε πάρα πολύ

(ε) το 8,9 απάντησε καθόλου

E11. Τα δάπεδα είναι ομαλά, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	14	5.0	5.0
πολύ λίγο	39	13.9	18.9
μέτρια	83	29.6	48.6
αρκετά	81	28.9	77.5
πάρα πολύ	63	22.5	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα σχετικά με την ομαλότητα και την κλίση των δαπέδων,

(α) το 29,6 απάντησε μέτρια

- (β) το 28,9 απάντησε αρκετά
- (γ) το 22,5 απάντησε πάρα πολύ
- (δ) το 13,9 απάντησε πολύ λίγο
- (ε) το 5,0 απάντησε καθόλου

E12. Πόσο κατάλληλη θεωρείτε την εργονομία και τον σχεδιασμό των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ);

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	59	21.1	21.1
πολύ λίγο	103	36.8	57.9
μέτρια	65	23.2	81.1
αρκετά	39	13.9	95.0
πάρα πολύ	14	5.0	100.0
Total	280	100.0	

Σχετικά με το πόσο κατάλληλη θεωρούν οι ερωτώμενοι την εργονομία και τον σχεδιασμό των θέσεων εργασίας τους,

- (α) το 36,8 απάντησε πολύ λίγο
- (β) το 23,2 απάντησε μέτρια
- (γ) το 21,1 απάντησε καθόλου
- (δ) το 13,9 απάντησε αρκετά
- (ε) το 5,0 απάντησε πάρα πολύ

B. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

E13. Γίνεται γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	62	22.1	22.1
πολύ λίγο	87	31.1	53.2
μέτρια	51	18.2	71.4
αρκετά	47	16.8	88.2
πάρα πολύ	33	11.8	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν γίνεται γραπτή εκτίμηση των κινδύνων,

(α) το 31,1 απάντησε πολύ λίγο

(β) το 22,1 απάντησε καθόλου

(γ) το 18,2 απάντησε μέτρια

(δ) το 16,8 απάντησε αρκετά

(ε) το 11,8 απάντησε πάρα πολύ

E14. Γίνεται καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	31	11.1	11.1
πολύ λίγο	70	25.0	36.1
μέτρια	73	26.1	62.1
αρκετά	63	22.5	84.6
πάρα πολύ	43	15.4	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν γίνεται καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων,

(α) το 26,1 απάντησε μέτρια

(β) το 25,0 απάντησε αρκετά

(γ) το 22,5 απάντησε πολύ λίγο

(δ) το 15,4 απάντησε πάρα πολύ

(ε) το 11,1 απάντησε καθόλου

E15. Ερευνώνται τα αίτια πρόκλησης ατυχημάτων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	8	2.9	2.9
πολύ λίγο	25	8.9	11.8
μέτρια	102	36.4	48.2
αρκετά	72	25.7	73.9
πάρα πολύ	73	26.1	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν ερευνώνται τα αίτια πρόκλησης ατυχημάτων,

(α) το 36,4 απάντησε μέτρια

(β) το 26,1 απάντησε πάρα πολύ

- (γ) το 25,7 απάντησε αρκετά
- (δ) το 8,9 απάντησε πολύ λίγο
- (ε) το 2,9 απάντησε καθόλου

E16. Λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή επανάληψής των ατυχημάτων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	5	1.8	1.8
πολύ λίγο	33	11.8	13.6
μέτρια	92	32.9	46.4
αρκετά	78	27.9	74.3
πάρα πολύ	72	25.7	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων,

- (α) το 32,9 απάντησε μέτρια
- (β) το 27,9 απάντησε αρκετά
- (γ) το 25,7 απάντησε πάρα πολύ
- (δ) το 11,8 απάντησε πολύ λίγο
- (ε) το 1,8 απάντησε καθόλου

E17. Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε τον βαθμό ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες, κ.τλ);

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	29	10.4	10.4
πολύ λίγο	63	22.5	32.9
μέτρια	85	30.4	63.2
αρκετά	72	25.7	88.9
πάρα πολύ	31	11.1	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα σχετικά με τον βαθμό ετοιμότητας της σχολικής μονάδας στην αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων,

- (α) το 30,4 απάντησε μέτρια

- (β) το 25,7 απάντησε αρκετά
- (γ) το 22,5 απάντησε πολύ λίγο
- (δ) το 11,1 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 10,4 απάντησε καθόλου

E18. Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε τον εξοπλισμό (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες κ.τ.λ) της σχολικής σας μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	15	5.4	5.4
πολύ λίγο	69	24.6	30.0
μέτρια	90	32.1	62.1
αρκετά	77	27.5	89.6
πάρα πολύ	29	10.4	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα σχετικά με το βαθμό ικανοποίησης εξοπλισμού της σχολικής μονάδας,

- (α) το 32,1 απάντησε μέτρια
- (β) το 27,5 απάντησε αρκετά
- (γ) το 24,6 απάντησε πολύ λίγο
- (δ) το 10,4 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 5,4 απάντησε καθόλου

E19. Έχουν οριστεί εκπαιδευτικοί, υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	19	6.8	6.8
πολύ λίγο	30	10.7	17.5
μέτρια	72	25.7	43.2
αρκετά	77	27.5	70.7
πάρα πολύ	82	29.3	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν έχουν οριστεί εκπαιδευτικοί υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων,

(α) το 29,3 απάντησε πάρα πολύ

(β) το 27,5 απάντησε αρκετά

(γ) το 25,7 απάντησε μέτρια

(δ) το 10,7 απάντησε πολύ λίγο

(ε) το 6,8 απάντησε καθόλου

E20. Υπάρχει κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα θέματα Πρώτων Βοηθειών, επείγουσας ιατρικής περίθαλψης, διάσωσης και πυρασφάλειας;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	33	11.8	11.8
πολύ λίγο	69	24.6	36.4
μέτρια	84	30.0	66.4
αρκετά	57	20.4	86.8
πάρα πολύ	37	13.2	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα εάν υπάρχει κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα έκτακτες καταστάσεις,

(α) το 30,0 απάντησε μέτρια

(β) το 24,6 απάντησε πολύ λίγο

(γ) το 20,4 απάντησε αρκετά

(δ) το 13,2 απάντησε πάρα πολύ

(ε) το 11,8 απάντησε καθόλου

Γ. ΕΛΕΓΧΟΣ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

E21. Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	8	2.9	2.9

πολύ λίγο	102	36.4	39.3
μέτρια	85	30.4	69.6
αρκετά	52	18.6	88.2
πάρα πολύ	33	11.8	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα σχετικά με το πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της σχολικής μονάδας,

(α) το 36,4 απάντησε πολύ λίγο

(β) το 30,4 απάντησε μέτρια

(γ) το 18,6 απάντησε αρκετά

(δ) το 11,8 απάντησε πάρα πολύ

(ε) το 2,9 απάντησε καθόλου

E22. Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και την υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	11	3.9	3.9
πολύ λίγο	63	22.5	26.4
μέτρια	120	42.9	69.3
αρκετά	44	15.7	85.0
πάρα πολύ	42	15.0	100.0
Total	280	100.0	

Στην ερώτηση πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις που να διασφαλίζουν την υγιεινή και ασφάλεια στο σχολικό περιβάλλον,

(α) το 42,9 απάντησε μέτρια

(β) το 22,5 απάντησε πολύ λίγο

(γ) το 15,7 απάντησε αρκετά

(δ) το 15,0 απάντησε πάρα πολύ

(ε) το 3,9 απάντησε καθόλου

E23. Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	2	.7	.7

πολύ λίγο	21	7.5	8.2
μέτρια	105	37.5	45.7
αρκετά	83	29.6	75.4
πάρα πολύ	69	24.6	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής που παρουσιάζονται στο σχολικό περιβάλλον,

- (α) το 37,5 απάντησε μέτρια
- (β) το 29,6 απάντησε αρκετά
- (γ) το 24,6 απάντησε πάρα πολύ
- (δ) το 7,5 απάντησε πολύ λίγο
- (ε) το 0,7 απάντησε καθόλου

Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

E24. Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	13	4.6	4.6
πολύ λίγο	69	24.6	29.3
μέτρια	106	37.9	67.1
αρκετά	57	20.4	87.5
πάρα πολύ	35	12.5	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων,

- (α) το 37,9 απάντησε μέτρια
- (β) το 24,6 απάντησε πολύ λίγο
- (γ) το 20,4 απάντησε αρκετά
- (δ) το 12,5 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 4,6 απάντησε καθόλου

E25. Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία;

Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
------------------	----------------	---------------------------

καθόλου	4	1.4	1.4
πολύ λίγο	55	19.6	21.1
μέτρια	86	30.7	51.8
αρκετά	87	31.1	82.9
πάρα πολύ	48	17.1	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα σχετικά με το πόσο ικανοποιητικές κρίνουν οι ερωτώμενοι τις γνώσεις τους σχετικά με θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία,

- (α) το 31,1 απάντησε αρκετά
- (β) το 30,7 απάντησε μέτρια
- (γ) το 19,6 απάντησε πολύ λίγο
- (δ) το 17,1 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 1,4 απάντησε καθόλου

E. ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

E26. Ποια από τα παρακάτω συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον;

1. Μυοσκελετικά προβλήματα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	49	17.5	17.5
πολύ λίγο	59	21.1	38.6
μέτρια	99	35.4	73.9
αρκετά	47	16.8	90.7
πάρα πολύ	26	9.3	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα ποια συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον, συγκεκριμένα αν έχουν μυοσκελετικά προβλήματα:

- (α) το 35,4 απάντησε μέτρια
- (β) το 21,1 απάντησε πολύ λίγο
- (γ) το 17,5 απάντησε καθόλου
- (δ) το 16,8 απάντησε αρκετά
- (ε) το 9,3 απάντησε πάρα πολύ

2. Κόπωση

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	14	5.0	5.0
πολύ λίγο	52	18.6	23.6
μέτρια	122	43.6	67.1
αρκετά	76	27.1	94.3
πάρα πολύ	16	5.7	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα ποια συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον, ειδικότερα εάν έχουν σαν σύμπτωμα την κόπωση:

- (α) το 43,6 απάντησε μέτρια
- (β) το 27,1 απάντησε αρκετά
- (γ) το 18,6 απάντησε πολύ λίγο
- (δ) το 5,7 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 5,0 απάντησε καθόλου

3. Ψυχολογική ένταση (στρες)

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	11	3.9	3.9
πολύ λίγο	76	27.1	31.1
μέτρια	107	38.2	69.3
αρκετά	63	22.5	91.8
πάρα πολύ	23	8.2	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα ποια συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον, όσον αφορά την ψυχολογική ένταση (στρες):

- (α) το 38,2 απάντησε μέτρια
- (β) 27,1 απάντησε πολύ λίγο
- (γ) το 22,5 απάντησε αρκετά
- (δ) το 8,2 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 3,9 απάντησε καθόλου

4.Πονοκέφαλος

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	18	6.4	6.4
πολύ λίγο	48	17.1	23.6
μέτρια	101	36.1	59.6
αρκετά	94	33.6	93.2
πάρα πολύ	19	6.8	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα ποια συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον, και πιο συγκεκριμένα εάν παρουσιάζουν πονοκέφαλο:

- (α) το 36,1 απάντησε μέτρια
- (β) το 33,6 απάντησε αρκετά
- (γ) το 17,1 απάντησε πολύ λίγο
- (δ) το 6,8 απάντησε πάρα πολύ
- (ε) το 6,4 απάντησε καθόλου

5 .Διαταραχές ύπνου

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	123	43.9	43.9
πολύ λίγο	121	43.2	87.1
μέτρια	27	9.6	96.8
αρκετά	5	1.8	98.6
πάρα πολύ	4	1.4	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα ποια συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον, σχετικά με διαταραχές ύπνου:

- (α) το 43,9 απάντησε καθόλου
- (β) το 43,2 απάντησε πολύ λίγο
- (γ) το 9,6 απάντησε μέτρια
- (δ) το 1,8 απάντησε αρκετά
- (ε) το 1,4 απάντησε πάρα πολύ

6.Ατυχήματα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
καθόλου	66	23.6	23.6
πολύ λίγο	36	12.9	36.4
μέτρια	94	33.6	70.0
αρκετά	58	20.7	90.7
πάρα πολύ	26	9.3	100.0
Total	280	100.0	

Στο ερώτημα ποια συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον, αναφορικά με ατυχήματα:

- (α) το 33,6 απάντησε μέτρια
- (β) το 23,6 απάντησε καθόλου
- (γ) το 20,7 απάντησε αρκετά
- (δ) το 12,9 απάντησε πολύ λίγο
- (ε) το 9,3 απάντησε πάρα πολύ

27. Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε;

1. Κίνδυνο ηλεκτροπληξίας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
ποτέ	153	54.6	54.6
σχετικά συχνά	80	28.6	83.2
συχνά	29	10.4	93.6
αρκετά συχνά	12	4.3	97.9
πολύ συχνά	6	2.1	100.0
Total	280	100.0	

Στην ερώτηση βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε;

Συγκεκριμένα κίνδυνο από ηλεκτροπληξία:

- (α) το 54,6 απάντησε ποτέ
- (β) το 28,6 απάντησε σχετικά συχνά
- (γ) το 10,4 απάντησε συχνά

(δ) το 4,3 απάντησε αρκετά συχνά

(ε) το 2,1 απάντησε πολύ συχνά

2. Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
ποτέ	67	23.9	23.9
σχετικά συχνά	29	10.4	34.3
συχνά	74	26.4	60.7
αρκετά συχνά	74	26.4	87.1
πολύ συχνά	36	12.9	100.0
Total	280	100.0	

Στην ερώτηση βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε; Συγκεκριμένα κίνδυνο από πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύνθλιψη:

(α) το 26,4 απάντησε συχνά

(β) το 26,4 απάντησε αρκετά συχνά

(γ) το 23,9 απάντησε ποτέ

(δ) το 12,9 απάντησε πολύ συχνά

(ε) το 10,4 απάντησε σχετικά συχνά

3. Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
ποτέ	61	21.8	21.8
σχετικά συχνά	28	10.0	31.8
συχνά	61	21.8	53.6
αρκετά συχνά	79	28.2	81.8
πολύ συχνά	51	18.2	100.0
Total	280	100.0	

Στην ερώτηση βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε; Συγκεκριμένα κίνδυνο από αιχμηρά υλικά/επιφάνειες:

(α) το 28,2 απάντησε αρκετά συχνά

(β) το 21,8 απάντησε συχνά

- (γ) το 21,8 απάντησε ποτέ
- (δ) το 18,2 απάντησε πολύ συχνά
- (ε) το 10,0 απάντησε σχετικά συχνά

4. Ολισθηρές επιφάνειες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
ποτέ	45	16.1	16.1
σχετικά συχνά	33	11.8	27.9
συχνά	44	15.7	43.6
αρκετά συχνά	96	34.3	77.9
πολύ συχνά	62	22.1	100.0
Total	280	100.0	

Στην ερώτηση βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε; Συγκεκριμένα κίνδυνο από ολισθηρές επιφάνειες:

- (α) το 34,3 απάντησε αρκετά συχνά
- (β) το 22,1 απάντησε πολύ συχνά
- (γ) το 16,1 απάντησε ποτέ
- (δ) το 15,7 απάντησε συχνά
- (ε) το 11,8 απάντησε σχετικά συχνά

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των ελέγχων ανά ενότητα του ερωτηματολογίου

Α. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ - ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

		Φύλο	Ηλικία	Έτη προϋπηρεσίας	Ειδικότητα	Θέση Ευθύνης	Οργανικότητα Σχολείου
E1	Υπάρχει φυσικός φωτισμός στον χώρο	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E2	Υπάρχουν σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E3	Υπάρχει σήμανση ασφαλείας	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E4	Υπάρχει πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E5	Υπάρχει φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος;	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E6	Υπάρχουν φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E7	Σε τι βαθμό έχει ληφθεί μέριμνα για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E8	Υπάρχουν σημεία στη σχολική σας μονάδα που κινδυνεύετε να πέσετε από ύψος	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E9	Υπάρχουν σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει

E10	Υπάρχουν κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E11	Τα δάπεδα είναι ομαλά, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E12	Πόσο κατάλληλη θεωρείτε την εργονομία και τον σχεδιασμό των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ);	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει

B. ΣΧΕΛΙΑΣΜΟΣ

		Φύλο	Ηλικία	Έτη προυπηρεσίας	Ειδικότητα	Θέση Ευθύνης	Οργανικότητα Σχολείου
E13	Γίνεται γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E14	Γίνεται καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E15	Ερευνώνται τα αίτια πρόκλησης ατυχημάτων	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E16	Λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E17	Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε τον βαθμό ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες, κ.τλ);	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E18	Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε τον εξοπλισμό (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες κ.τ.λ) της σχολικής σας μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E19	Έχουν οριστεί εκπαιδευτικοί, υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει

E20	Υπάρχει κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα θέματα Πρώτων Βοηθειών, επείγουσας ιατρικής περίθαλψης, διάσωσης και πυρασφάλειας	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
-----	---	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	---------------

Γ. ΕΛΕΓΧΟΣ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

		Φύλο	Ηλικία	Έτη προϋπηρεσίας	Ειδικότητα	Θέση Ευθύνης	Οργανικότητα Σχολείου
E21	Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E22	Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και την υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E23	Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει

Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

		Φύλο	Ηλικία	Έτη προϋπηρεσίας	Ειδικότητα	Θέση Ευθύνης	Οργανικότητα Σχολείου
E24	Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E25	Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει

Ε. ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

		Φύλο	Ηλικία	Έτη προϋπηρεσίας	Ειδικότητα	Θέση Ευθύνης	Οργανικότητα Σχολείου
E26	Ποια από τα παρακάτω συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον						

E26α	Μυοσκελετικά προβλήματα	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E26β	Κόπωση	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E26γ	Ψυχολογική ένταση (στρες)	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E26δ	Πονοκέφαλος	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E26ε	Διαταραχές ύπνου	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει
E26στ	Ατυχήματα	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E27	Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά <u>δεν</u> τραυματιστήκατε						
E27α	Κίνδυνο ηλεκτροπληξίας	Επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Δεν επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E27β	Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύγκρουση	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E27γ	Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει
E27δ	Ολισθηρές επιφάνειες	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει	Επηρεάζει

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Ερωτηματολόγιο έρευνας

Συνάδελφοι/σες

Σας παρακαλώ να συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελεί τμήμα της ερευνητικής διπλωματικής εργασίας που εκπονώ στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Ο σκοπός της έρευνάς μου είναι ο εντοπισμός και η διαδικασία διαχείρισης των παραγόντων κινδύνου στο σχολικό περιβάλλον και η επίδρασή τους στην ασφάλεια και υγιεινή των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Παρακαλώ διαβάστε με προσοχή το ερωτηματολόγιο και απαντήστε με τη μεγαλύτερη δυνατή ειλικρίνεια, επιλέγοντας την απάντηση που σας εκφράζει. Οι απαντήσεις σας θα δίνονται σύμφωνα με μια πενταβάθμια κλίμακα (1=Καθόλου , 2=Πολύ λίγο ,3=Μέτρια, 4=Αρκετά, 5=Πάρα πολύ).

Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και η επεξεργασία των δεδομένων από τις απαντήσεις σας θα είναι απόλυτα εμπιστευτικές. Κατά τη συμμετοχή σας στην έρευνα δεν καταγράφεται κανένα στοιχείο που να σας προσδιορίζει. Πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας (ηλεκτρονική ή συμβατική) θα μπορέσουν να έχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σε αυτή, αρκεί να το ζητήσουν. Παρακαλώ είναι εξαιρετικά σημαντικό να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Σας ευχαριστώ, εκ των προτέρων, για τη συνεργασία σας.

Αρχοντία Παπαδοπούλου
Τμήμα Προσωπικού
Δ/νση Π/θμιας Εκπ/σης Φωκίδας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

* Φύλο: Άνδρας
Γυναίκα

Φύλο ερωτώμενου

Άρρεν		(1)
Θήλυ		(2)

* Ηλικία:

Ηλικιακή Ομάδα

25-34		(1)
35-44		(2)
45-54		(3)
55-64		(4)
65+		(5)

* Ειδικότητα: ΠΕ 70, ΠΕ 60, ΠΕ 11, ΠΕ 06, ΠΕ άλλη

Ειδικότητα

ΠΕ 70		(1)
ΠΕ 60		(2)
ΠΕ 11		(3)
ΠΕ 06		(4)
ΠΕ άλλη		(5)

* Έτη υπηρεσίας: < 5 έτη
6 – 15 έτη
> 16 έτη

Έτη υπηρεσίας

< 5 έτη		(1)
6 – 15 έτη		(2)
> 16 έτη		(3)

* Θέση ευθύνης : ΝΑΙ
ΟΧΙ

Θέση ευθύνης

ΝΑΙ		(1)
ΟΧΙ		(2)

* Οργανικότητα σχ. μονάδας : 1/θέσιο , 2/θέσιο,9/θέσιο,12/θέσιο : _____

Οι απαντήσεις σας θα δίνονται σύμφωνα με μια πενταβάθμια κλίμακα (1=Καθόλου , 2=Πολύ λίγο ,3=Μέτρια, 4=Αρκετά, 5=Πάρα πολύ).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

(Α. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ - ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ 1-12)

- Υπάρχει φυσικός φωτισμός στον χώρο;
1 2 3 4 5
- Υπάρχουν σύρματα ή καλώδια που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνηση ή αποτελούν κίνδυνο πτώσης;
1 2 3 4 5

3. Υπάρχει σήμανση ασφαλείας ;
1 2 3 4 5
4. Υπάρχει πυροσβεστικός εξοπλισμός στη σχολική σας μονάδα ή σύστημα πυρανίχνευσης;
1 2 3 4 5
5. Υπάρχει φθαρμένη μόνωση στα καλώδια, ελαττωματικές πρίζες ή άλλη πηγή πρόκλησης ηλεκτρικού ατυχήματος;
1 2 3 4 5
6. Υπάρχουν φαρμακευτικές ουσίες ή άλλες χημικές και απολυμαντικές ουσίες στο σχολικό περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν αλλεργία, χημικό έγκαυμα ή άλλο τραυματισμό;
1 2 3 4 5
7. Σε τι βαθμό έχει ληφθεί μέριμνα για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια ΑμεΑ στο σχολικό σας περιβάλλον;
1 2 3 4 5
8. Υπάρχουν σημεία στη σχολική σας μονάδα που κινδυνεύετε να πέσετε από ύψος;
1 2 3 4 5
9. Υπάρχουν σημεία από τα οποία υπάρχει κίνδυνος πτώσης αντικειμένων;
1 2 3 4 5
10. Υπάρχουν κατάλληλοι διάδρομοι διαφυγής και έξοδοι ανάγκης ελεύθερες και κατάλληλα σηματοδοτημένες;
1 2 3 4 5
11. Τα δάπεδα είναι ομαλά, σταθερά, χωρίς επικίνδυνες κλίσεις, εμπόδια και λάκκους;
1 2 3 4 5
12. Πόσο κατάλληλη θεωρείτε την εργονομία και τον σχεδιασμό των θέσεων εργασίας σας (έδρα, καθίσματα, Η.Υ);
1 2 3 4 5

(Β. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 13 – 20)

(καταγραφή κινδύνων, μέθοδοι αντιμετώπισης, προληπτικές δράσεις)

13. Γίνεται γραπτή εκτίμηση των κινδύνων που ελλοχεύουν στο σχολικό περιβάλλον;

1 2 3 4 5

14. Γίνεται καταγραφή των σχολικών ατυχημάτων;

1 2 3 4 5

15. Ερευνώνται τα αίτια πρόκλησης ατυχημάτων;

1 2 3 4 5

16. Λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή επανάληψης των ατυχημάτων;

1 2 3 4 5

17. Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε τον βαθμό ετοιμότητας της σχολικής μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων (σεισμοί, πλημμύρες, κ.τλ);

1 2 3 4 5

18. Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε τον εξοπλισμό (σάκος Πρώτων Βοηθειών, πυροσβεστήρες κ.τ.λ) της σχολικής σας μονάδας σχετικά με την αντιμετώπιση κινδύνων;

1 2 3 4 5

19. Έχουν οριστεί εκπαιδευτικοί, υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων;

1 2 3 4 5

20. Υπάρχει κατάλληλη υποδομή και διασυνδέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν άμεσα θέματα Πρώτων Βοηθειών, επείγουσας ιατρικής περίθαλψης, διάσωσης και πυρασφάλειας;

1 2 3 4 5

(Γ. ΕΛΕΓΧΟΣ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ 21 – 23)

21. Πόσο συχνά γίνεται έλεγχος συντήρησης της υλικοτεχνικής υποδομής και του εξοπλισμού;

1 2 3 4 5

22. Πόσο συχνά γίνονται επιθεωρήσεις για την ασφάλεια και την υγιεινή του σχολικού περιβάλλοντος;

1 2 3 4 5

23. Πόσο γρήγορα αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ασφάλειας και υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος;

1 2 3 4 5

(Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ 24 -25)

24. Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την εκπαίδευσή σας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση σχολικών κινδύνων;

1 2 3 4 5

25. Πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία;
1 2 3 4 5

(Ε. ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ 26 – 27)

26. Ποια από τα παρακάτω συμπτώματα υγείας αντιμετωπίζετε και αποδίδετε στο εργασιακό σας περιβάλλον;

Καθόλου	Πολύ λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

Μυοσκελετικά προβλήματα
Κόπωση
Ψυχολογική ένταση (στρες)
Πονοκέφαλος
Διαταραχές ύπνου
Ατυχήματα

27. Βιώσατε γεγονότα κατά τη διάρκεια της εργασίας σας, που μπορούσαν να είχαν προκαλέσει τραυματισμό αλλά δεν τραυματιστήκατε;

Ποτέ	Σχετικά συχνά	Συχνά	Αρκετά συχνά	Πολύ συχνά
1	2	3	4	5

Κίνδυνο ηλεκτροπληξίας
Πτώση αντικειμένων, πρόσκρουση/σύγκρουση
Αιχμηρά υλικά/επιφάνειες
Ολισθηρές επιφάνειες